

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
JÉZSI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 fr.)
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Egyhangulag.

Budapest, december 17.

(**A. K.**) Ne sajnálja Kossuth Eerenc, ha megrágalmazták a miatt, mert a negyvennapos indemnitás-vitának hirtelen véget vetett. Mert ime ennek következtében a képviselőház néhány nap alatt ki tudta pótolni, ami a negyvennapos szóáradatban kárba veszett. Egyhangulag elfogadta a kivándorlás szabályozásáról szóló törvényjavaslatot s még karácsony előtt elintézi a bevándorlásról szóló is, s ez által megszabadítja a közeletet egy oly rágal-mazási materiától, melyben könyökig dúska-hattak a szabadelvű és demokratikus fejlődés titkos és nyílt ellenségei.

A tisztulásnak ez a folyamata teljes eredménnyel ment végbe a javaslat tegnapi és mai vitájának rendjén. A törvény, amelyre régóta szükség volt, igazán szerencsés aüspiciumok között születik meg. A Ház összes pártjai nemcsak egyhangulag szavazták meg, hanem ritka egyértelműséget tanúsítottak abban is, hogy a vitába nem vegyítettek disszonáns hangot, amely ezt a törvényt már születésekor kompromittálta volna. A különböző szempontok, amelyek a végéreményben találkoztak, a közbeeső stáción nagyon higgadt, objektív módon ütköztek meg és így a vita csak hasznos tanulságokat hozott, holott kínos ellentéteket is vethetett volna felszínre. Az egyetlen disszonancia, amely ma behangzott, egy egészen jelentéktelen felszólalás volt, s ez is a pártokon kívülről jött. Ez a rövid epizód nem alterálta a vita színvonalát sem, amely mindvégig bizonyos előkelő magasságban maradt. Tegnap *Hegeács* Loránt és *Barta* Ödön, ma *Mandel* Pál és *Kossuth* Ferenc biztosították a vita színvonalát, *Szell* Kálmán miniszterelnök pedig egy

igazán nagyszabású beszéddel gondoskodott a szép vitának fényes betetőzéséről.

Hogy pedig a törvényjavaslat nyomán semmi disszonancia ne maradjon, a részletes vitában eliminálták belőle azt a módosítást, amelylyel a közigazgatási bizottság bővítette ki a második szakaszt s amely arról szól, hogy az adóhátrálékosok és az éves munkára szerződött gazdasági cselédek ne vándorolhassanak ki. A rabszolgaparagrafusnak joggal elnevezett toldalek ellen erősen foglalt állást *Szell* Kálmán s felszólalásának hatása alatt a Ház túlnyomó többsége leszavazta a szerencsétlen módosítást. Megelégedéssel jegyezzük fel, hogy ez a többség is a Ház minden oldaláról verbuválódott, tanuságtételül a mellett, hogy a törvényhozás összes elemei tisztán, minden reakcionárius mellékítőtől menten, akarták megvalósítani a javaslat célját, egy régóta égetőn érzett, nagyon fontos szükséglet kielégítését.

Mert nagyon fontos és régóta égetőn szükséges volt a kivándorlás szabályozása. Nemcsak a nemzetgazdasági károk miatt, melyeket okoz, hanem a visszaélések miatt is, melyek a rendezetlen viszonyokból burjánzóttak. Nem arról van szó, hogy a kivándorlási törvényvel meg lehessen szüntetni mindazokat az okokat, melyek az embereket kivándorlásra kényszerítik. Mindenki tudja, hogy ezek mélyenfekvő bajok, melyeket *egy* intézkedéssel semmiféle alakban nem lehet orvosolni. Ehhez évek munkája kell, és pedig minden téren. A kormányzati intézkedésektől kezdve a társadalmi tevékenység minden ágáig; — s az öntevékenységtől kezdve a leggyökerebb reformokig. Arról sem lehet szó, hogy a kivándorlás egyszerűen megiltassék. Ez is lehetetlenség és pedig nemcsak az igazság, hanem az egyéni szabadság szempontjából is.

Hanem igenis arról van szó, hogy emberkereskedők ne gazdagodhassanak meg abból, hogy szegény embereket liferálnak a tengerentúli országoknak, s hogy az ilyen szegény embereket már az uton kifosztott rabszolgák gyanánt zsákmányolhassák ki. Arról van szó, hogy ne lehessen büntetlenül üzni a kivándorlásra való csábításokat és azokat a gonosz spekulációkat, melyek ezekkel együtt járnak; s hogy a kivándorlási szabadság címén ne lehessen a haza polgárainak oly köteleességek elől megszökniök, melyek teljesítését a legalkotmányosabb országok sem engedhetik el.

De akármilyen fontos, és akármilyen régóta égetőn szükséges volt a kivándorlás törvényes szabályozása, — még ennél is fontosabb és mélyrehatóbb, hogy végre a *bevándorlások* kérdése is törvényes rendezést nyert. Abból, hogy ez a kérdés rendezve nem volt, nemcsak az a veszély származott, hogy észak- és délkeletről seregestől szivárogtak be az inkultivált és kulturára képtelen elemek, melyek parazita módra rontották meg a viszonyokat, melyek közt meghuzódtak: hanem ebből származott az a sokkal nagyobb veszély, hogy mindazok a reakcionárius elemek, melyek minden szabadelvű és demokratikus fejlődésnek titkos vagy nyílt ellenségei, minden kérdésbe ezt keverték bele és a szabadelvű és demokratikus fejlődés minden akciójára azt fogták rá, hogy a galiciai bevándorlás érdekeit szolgálja. Ebből az utóbbi veszélyből támadt az az utálatos rendszer, hogy mindenkire, aki nem akart a reakció komornyikjai kedvéért antiszemita lenni, azt a bélyeget sűtötték, hogy az uszorások és népfosztogatók cimborája. No hát ennek vége! Most már nem sirhatnak krokodilkönnyekek többé az átkos liberalizmus felett, mely a szabad bevándor-

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

irta: JÓKAI MÓR

(*) **En meg akartam jutalmazni a derék fickót s egy dollárt nyomtam a markába.**

Vigyorgva forgatta meg a tenyerében.

— Mi ez? Ilyet mi nem viselünk a nyakunkban. — S azzal előhuzott az inge alól egy szinorma kötött *solarium*-csigahéjat, mely remeke a tengeralatti ötvö-művészetnek, csupa gyöngyből és aranyból összerakva. „Ez sokkal szebb.” Abba a csigahéjba volt bedugva egy összegöngyölt tinos: hihetőség a Cava kitépelt haja.

Azzal az ezüstpénzt odaadta a kormányosunknak.

Aztán büszkén fölelte a fejét.

— Engem nem azért küldött a gazdám, a capitano, hogy ti adjatok nekünk, hanem hogy mi adjunk titektek. Ó kínál titektek tiz toklyt és tiz süldöt, csak küldjetek fel érte.

— Köszönjük szépen. Megadjuk az árát.

— Árát? Mi az?

— Hát fizetség.

— Arról mi nem tudunk semmit. Mi adjunk titektek, mert nekünk van, s ti elveszítek, mert nektek kell.

(Dicső kereskedelmi elv! Ha az egész világon elfogadják!)

„En adok neked, mert nekem van, s te elfogadod, mert neked kell.”

(Hogy meg volna ezzel oldva minden szociális kérdés!)

Ezeknél az embereknél a pénz nem érték. Valami mással lehetne megjutalmazni a szolgálatát, aminek hasznát veheti.

Volt egy igen kedves késem: angol acél-pengéjű bowie-knife, azzal kínálta meg a negritót.

A kezét sem nyujtotta érte.

— Nem kell az nekem. Van énnekem ennél különb késem.

Azzal kihuzta a kecskeszarv-tokjából a kését, odanyujtotta nekem, hogy nézzem meg.

A bámulat fogott el; annak az arasznyi hosszúságu késnek a pengéje egyetlen darab nemesopálból volt; az éle, mint a borotva, három centiméter széles, másfél centiméter vastag igazi drágakő, a szivárvány minden színeiben játszó, amihez hasonlót csak a bécsi muzeumban látni, a Mária Terézia opálját; csak a fogantyuja végén fajult el a kés anyaga *hárlekinné*. Ez egy száz-ezreket érő kincsdarab. Magamforma szegény ördögnek elég volna egy ilyen stufa egész életére.

— Hol vetted te ezt? — kérdém a negritőtől.

— Magam vágтам ki a sziklából.

— S van ott még több is?

— Egy egész barlang tele ilyenekkel.

— S eljuthatnék én abba a barlangba?

(Engem már a kapzsizság démona lepette meg.)

— Eljuthatsz, ahogy én eljutok.

— Mikor?

— Hahó, senior, ahhoz idő kell. Itt akarsz maradni a hajóról?

— Hogyan? Mennyi ideig?

— Amíg a fókák megjönnek.

— Mire valók ehhez a fókák?

— Majd elmondom. Sok szó kell ahhoz.

Most jertek utánam, hadd vezesselek a forráshoz.

Azzal eltaszította a kis ladikját a dereglyénktől s egy pár evezőnyomással elénk kerülve, elkezdett a korallzátonyon keresztül bennünket pilótázni.

Micsoda tündérvilágban haladtunk keresztül! Néhol ötven méternyi mélységet töltöttek be a mindendenféle fajtájú korallok. De jó, hogy ezt a tengerfeneket nem látja a hajótulajdonosunk, mert ha ezt meglátná, a tengerbe dobálná a liszteszákjait. Valamikor nápolyi korallszedő hajós volt, a legkegyetlenebb azok között, akik csak gályarabokból toborozták a matrózaikat (más ki nem állja a korallhalász-hajón a szolgálatot), s itt ütne tanyát a korallok birodalmában. Lám, már engemet is fogva tart az opálbarlang varázsló káprázata.

Ejh! Bolondság! Verjük ki a fejünkbe! Tengerészek vagyunk, kétszersült a kenyérünk. Szegény kenyér, de becületes.

A negrito kalauzálása mellett eljutottunk a forráshoz, mely egy roppant sziklahasadékból omlott alá. Legelőször is teleítettük belőle magunkat. Jéghideg volt a víz.

Azután hozzáfogtak a hajóslegények a tonnák megtöltéséhez.

Kormányosunk azt mondta, hogy a pilóta utasítása után 6 már visszatál a zátonyon ke-

lást megengedi. Mert akármilyen nehéz, és akármilyen kényes volt is ez a kérdés, ugya szabadelvűség, mint a humanizmus szempontjából — de a megoldása ime megvan. S ha a megoldás nem is mindenben tökéletes, de a cél elérésére elegendő. E téren csak az első lépés volt nehéz. A többi majd meghozza a gyakorlat és a tapasztalás. A fődolog, hogy ezt a törvényt is a szabadelvű kormány és a szabadelvűpárt iniciálja; s ez biztosít egy szerszind arról is, hogy a végrehajtás terén nem történik semmi hiba. És hogy a bűnösök miatt nem fognak szenvedni az ártatlanok.

S mindez nem történhetett volna meg már karácsony előtt, ha az indemnity-vitát hirtelen be nem végzik. A képviselőház sem nyújthatott volna a nemzetnek olyan karácsonyi ajándékot, melynek értékét senki el nem vitathatja. Az a szolgálat tehát, melylyel Kossuth Ferenc az indemnity-vitát leszerelte, nemcsak a kormánynak szólt, hanem az országnak is. S Kossuth Ferenc rágalmazást szenvedett miatta, — visszaadta a kölcsönt. Mert ime, a közéletből egy nagy rágalmazási matéria puszult ki, — s erre a lehetőséget éppen a Kossuth Ferenc beavatkozása adta meg.

A kormánynak is nagy elégtétel, hogy törvényjavaslatát egyhangulag fogja elfogadni a képviselőház. Annál nagyobb, mert hisz megelőzőleg, még az indemnityt sem akarták neki megadni negyven napig. Mennyi minden történhetett volna e negyven nap alatt, ha a képviselőház ez alatt is úgy dolgozhatott volna, mint most „egynehány” nap alatt? — S vajjon nem lenne-e sok baj már csak az által is szánálva, ha a kormány és a törvényhozás más dolgokban is úgy foghatna kezét, mint most látjuk a ki- és bevándorlási törvényjavaslatok alkalmával.

Nem egyedül a kormánynak mulik, hogy — mint Barta Ödön elmésen kifejezte magát — megkapván a képviselőháztól a kivándorlás szabályozásáról szóló törvényt, most már ejtse módját, hogy *egyáltalában szűnjék meg a kivándorlás*. Nemcsak a kormánynon van ezért a felelősség, hanem az ellenzéki pártokon is. Mert nem mindig van olyan alkalom, mint a jelenlegi s nem mindig fordulhat elő, hogy a képviselőház — éppen a kormány gondoskodása és előrelátása következtében — egynehány nap alatt jövátelhesse, amit negy-

ven nap alatt elmulasztott. Ha az ellenzék jogosan követelheti a kormánytól, hogy munkája és alkotásai által szüntesse meg a kivándorlásra kényszerítő okokat, akkor nem szabad a kormányt oly helyzetbe hozni, hogy mintsem kötött kézzel s tetlenül legyen kénytelen nézni napról-napra, hogy miként mulik minden eredmény nélkül, csupa merő felesleges szöszaporítással a drága idő, maga a kormány is inkább szeretne — kivándorolni.

A kivándorlási javaslat.

Budapest, december 17.

Fap Zoltán ma indítványt jelentett be, hogy a mentelmi bizottság találjon módot a képviselők jó híreinek ok nélkül való meghurcolása ellen. A Ház ugy határozott, hogy Pap Zoltán a pénteki ülésben okolja meg indítványát.

A kivándorlási javaslat általános vitája ma is érdekes szöveődött. Mindjárt az első szónok, Mandel Pál igen érdekes momentumot hozott a vitába, midőn kimutatta, hogy a kivándorlás igazi okát a társadalom gazdasági irányának egyoldalúságára kell visszavezetni. Az agráriusok idegességére dacára sem átalotta kimondani, hogy a birtokos-osztály maga szorítja véreinket kivándorlásra, mert pénzét nem fekteti vállalatokba, hanem bankokban forgatja s megint csak földet vesz. Míg intézkedés nem történik, hogy még a hitbizományokból is ki legyen hasítható időnként egy-egy rész, ami aztán a nép kezére jusson, s míg az ipari és kereskedelmi foglalkozás polgárjogot nem nyer, addig a kivándorlást megszüntetni nem fogjuk. Ez volt Mandel Pál érdekes beszédének foglalata, melyet a szabadelvűpárt nagyon melegen fogadott. Kossuth Ferenc, aki ezután felszólt, az egész törvényhozás osztalán helyeslése közben ragadta meg az alkalmat, hogy az Amerikában igazán nemzeti missziót teljesítő katolikus és protestáns papságnak elismerését fejezze ki. Bornemissza Lajos is érdekes adatokkal illusztrálta a felvidéki kivándorlás kérdését, de nem állhatta meg, hogy fölöslegesen védelmébe ne fogja Mandel Pállal szemben a birtokos-osztályt. A néppárti gróf Wilczek Frigyes részletkérdésekben merült el s kivált az ügynöki intézmény fenntartását kifogásolta. Sághy Gyula csak azt az ideát ajánlotta a parlament megfontolásába, hogy a visszakivándorlókat nemzeti érzésük és viselkedésük szerint gondosan kellene megrostálni. Végül Artim Mihály is beszélt, hogy legyen valaki, aki

a felekezeti momentumok belevonásával még ezt a harmonikus vitát is kikezdi.

Aztán az általános vita befejeződött és Széll Kálmán miniszterelnök általános helyeslés közben foglalta össze e kivételes vita tanulságait. Hiszen rég volt a t. Házban ilyen objektív és nívós vita. A miniszterelnök elismeréssel emlékezett meg erről a faktumról s aztán röviden kiterjeszkedett azokra az aggodalmakra, melyek a vita során felhangzottak. Minden irányban sikerült az aggodalmaskodókat is megnyugtania, általános tetszéssel találkozott pedig az a legfontosabb ki- jelentése, hogy a tapasztalatokhoz képest a javaslat meg nem felelő intézkedéseit módosítani, hiányait pótolni fogja. Az egész törvényhozás örömmel helyeselt e kijelentésnek s most már a javaslatot általánosságban *egyhangulag* elfogadták.

Belelent a képviselőház a részletes vitába is, de azt ma még nem fejezte be. Csak a harmadik szakasz jutott el, mert a második szakasznál érdekes vita fejlődött ki a közigazgatási bizottságnak ama javaslatára körül, hogy adóhátrá- lékosok, szerződésben levő gazdasági családok és olyanok, akiknek itthon keresetképtelen család- juk maradna: — ne vándorolhassanak ki. Ez a javaslat, melyet Barta Ödön találóan keresztelt el *rabszolga-szakasznak*, élénk hullámokat vert föl és a vita során szembetűnt, hogy a pártkeretek leomlásával a szerint szólnak mellette vagy ellene, amint valaki az agrárius árnyalathoz tartozik vagy sem. S a t. Ház most már igazán kiváncsian nézett a miniszterelnök állásfoglalása elé. Széll Kálmán a feudális szellemű módosítás ellen nyilatkozott s akkor a túlnyomó többség, vegyesen formálódva az összes pártokból, *eljejtette a módosítást*.

Holnap folytatják a részletes vitát s letárgyalják a még hátralevő kérvényeket...

A képviselőház ülése december 17-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Cseh Ervin.

Beltika: Béni az igazoló állandó bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság Sipeky Sándor, Balogh Mihály és Kelemen Béla megbízóleveleit megvizsgálta és e képviselőket a harminnapos határidő fenntartása mellett igazolt képviselőeknek jelentette ki.

Elnök: A jelentés alapján a nevezett képviselők igazolt képviselőnek jelentettek ki.

Dedovics György jegyző: A következő indítványt jelenti be: A Ház utasítja a mentelmi bizottságot, hogy dolgozzon ki javaslatot arra nézve, hogy jelentései mely módon volnának a Ház elé terjesztendők.

resztül a hajóhoz, ahonnan még többször fognak a forráshoz jönni üres hordókkal.

— S aztán, ha elég vizet raktatok fel, akkor jöjjetek majd fel a vashajóhoz a toklyókat, süldőket átvenni, — mondá nekik a negro. — En addig felvezetem a senort a capitanohoz.

Ilett is a nagylelkű gazdánál tiszteletemet tennem, aki mindent ingyen ad, ami nekünk kell. Kivánsi voltam valamit megtudni.

— Te ezen a forráson keresztül bukkantál elő a csónakkal; honnan indultál el?

— Onnan a hegytetőről. Mindenféle földalatti barlangokon keresztül. Azokba ömlik a geizir vize.

— Hogy nem főtél meg abban a forró lúgban?

— Valamennyiben meg kellene főni az embernek, oly gonosz; de az az egy ott a közepén jó lélek. Annak a dereka egyenesen dagad föl az égbe; olyan, mint egy pálma, kiterjesztett leveleivel. Az nagyon magasra felmegy. A capitano azt mondja, hogy ott már hideg van; olyan hideg, hogy a víz jéggé válik. A capitano járt az égből is: hajóval; — de nem ezzel a vashajóval. Mire visszahull a víz az égből az én barlangomba, már akkor hideg.

Engem meglepett a negro természetes beszéde. Ezt már tanították. Bizonyosan a gazdái. Hány év óta?

Meg akartam tudni, mióta van együtt velük. — Mennyi idős vagy?

Erre széthuzta a száját s behunyta a szemét. Az asztromiai időszámítás nem tartozott a tudományai körébe.

(Folytatása következik.)

A zsandár.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Zöldi Márton.

A fiatal őrsvezető egy másik zsandárral este tíz óra tájt lépett a kocsmába. Egy kis italt kértek. A zsandárok gyakori vendégek voltak abban a városzéli kocsmában. Zsuzsi, a kocsmáros leánya, bizalmasan üdvözölte őket. Akár a törzsvendégeket.

— De régen nem láttam az őrsvezető urat! Az őrsvezető leakasztotta válláról a szuro-nyos puskát és megpödrte hegyes, fekete bajuszát. Mint a legtöbb zsandár, szép szál legény volt, okos, kissé ravasz szemekkel.

— Hát szívesen látod a zsandárokat, Zsuzsi? — kérdezte.

— Mért ne? Nem bánatnak engem.

— No, no.

A zsandár és a magas, barna leány egymásra néztek. Olyasforma tekintet váltottak, mintha azt akarták volna mondani, hogy ehhez szó fér. A zsandár tényleg nem volt indifferens személy a leány előtt. Tudta, hogy a szeretőjét hajszolja hónapok óta életré-halálra.

Ot év óta volt szeretője a szép csaplóslánynak Birkás Feri, a betyár, egy kemény természetű, elszánt lelkű gonosztevő, kinek sok volt a rováson. A többek között egy kanász élete. A fiatal őrsvezető csak akkortájt került haza a szülőföldjére. Hamar tájékozást szerzett a rovott emberek felől. Szívós, makacs természet volt, ki ambicióval folytatta mesterségét: az embervadászatot. Fogadta is, hogy kézre keríti rövidesen Birkás Ferit.

— Ha szász ördöge van, akkor is lefűlelem! A dolog nem ment olyan könnyen, mint hitte. A betyár óvatoss volt, mint a róka, s fürge, mint a nyúl. A mellett elszánt, baromi természet,

ki mindenen keresztülgázolt. A kanászt is azért puffantotta le, mert azt hitte, hogy árulkozott.

Es ezt a sötét, gonoszlelkű embert halálósan szerette Zsuzsi. Nem is tagadta. Ha faggatták miatta, hetykén, kihívóan válaszolt:

— Olyan szeretője se lehet mindenkinek!

— De csuf, ragyás, — mondogatták azok, akiknek volt merszük ingerkedni vele.

— A szoknyában is a ráncos a szép. Az után bolondulnak legtöbben.

Zsuzsinak nagyon sok és nagyon ráncos szoknyái voltak. Tehette, az apja módos ember volt. A mellett őreg, nyomorék. A kocsmában, a gazdaságban Zsuzsi tartotta a lelket. Kaphatott volna férjet, amilyet akart volna, akár minden ujára egyöt, de nem kellett.

Az őrsvezető mindezt igen jól tudta. Nem is vesztegetett arra szót, hogy Zsuzsit árulásra bírja. Az más fajta. Azok, akik árulkoznak, pénzért teszik, amint hogy pénzért szerettek.

A kocsmában nem volt senki, csak Zsuzsi és a két zsandár.

— Itt maradjunk hajnalig, — mondotta az őrsvezető.

— Elférnek, akár ágyat is vetek.

— Majd csak itt a lócan dülünk le.

— Ugy is jó lesz.

Az őrsvezető ez alkalommal nem véletlenül toppant a kocsmába. Kész tervvel jött. Nem sietette a lebonyolítást, csöndesen időgött a pajtá- sával, egy horihorgas, herculeszi természetű zsandárral. Ivás közben kitélte a szolgálati revolvert az asztalra. Zsuzsi nem állotta meg szó nélkül.

— Nini, őrsvezető ur, talán bizony készül valami?

— Nem a, csak azért raktam ide, hogy ne nyomja az oldalamat, ha leheveredném.

— Tudom, hogy jól meg van töltve, — folytatta a beszédét Zsuzsi.

— Meg hát, azért van. Nem parádéra.

— Ugyan hámozza csak ki a tokjából.

— Minek?

tök a nélkül, hogy ez által a mentelmi jog fel-vagy fel nem függesztése joggyakorlatának lényegében eszörbát szenvedne és akként, hogy a képviselők ok nélkül a nyilváníthatóság előtt meghurcolhatók ne legyenek. (Felkiáltások a jobboldalon és baloldalt: Ki adja be?) Beadja Papp Zoltán. (Helyeslés.)

Elnök: Legelőszérűbb volna, ha holnapután, pénteken, az ülés elején indokolná a képviselő ur indítványát. (Helyeslés.)

(A kivándorlási javaslat.)

Mandel Pál: Köszelet és elismerést fejezek ki a t. kormányelnök ur iránt a javaslat előterjesztéséért, a javaslat alapelvei és szerkezetéről, főleg azonban azért, hogy a javaslat indoklásában rámutatott az állapotokra a maguk valóságában. (Ugy van! Ugy van! jobboldalt.) Én a kormányelnök ur ezen nyilatkozásában igenis őszönt látok arra, hogy behatóan foglalkozunk nemcsak a törvényjavaslat szerkezetével, hanem általában a kivándorlás egész ügyével, oktalán és megszüntetésének eszközeivel. (Halljuk! Halljuk!) Csernoch János képviselő ur a kivándorlásnak egyik okát, még pedig főként, amint magát kifejezte, állítja a közigazgatás rosszasságában. Hát én megismerem, hogy ott azon a vidéken, a t. képviselő ur választókerületében, talán törtennek hibák, azt is megengedem, hogy talán rossz ott a közigazgatás. A közigazgatás rosszasságát általában úgy szokni, mint ahogy szokták a t. képviselő ur, nem lehet. Hiszen látjuk azt, hogy a kivándorlás általában és éppen ott, ahol a legfőbbállományban működik a közigazgatási apparátus, még éppen növekedik a kivándorlás. Ha összehasonlítjuk közigazgatási állapotainkat néhány évvel ezelővel, visszamenőleg előbbi állapotainkkal, azt csak nem tagadhatjuk, hogy azóta közigazgatásunk javult éppen az utolsó esztendőnkben. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon és a néppárt padján: Hoi javult? Felkiáltások jobboldalt: Mindenütt!) És mégis mit látunk a kivándorlás tekintetében? Azt látjuk, hogy éppen az utóbbi esztendőben a kivándorlás növekedett és az utolsó esztendőben legnagyobb fokát érte el. É szerint tehát a fokozatos összefüggést a közigazgatás rosszassága közt és a kivándorlás közt egyáltalában nem fogadhatom el. A főképp pedig társadalmunk gazdasági irányának egyoldalúsága. (Ugy van! Ugy van! jobboldalt.)

Nálunk minden ember csak földet akar szerezni. Aki földet örökölt, csökönyösen ragaszkodik birtokához s aki egy kis vagyonra egy kis pénzre tesz szert, az rögtön birtokot vesz. Összeszedt azután egy ember annyi birtokot és oly terjedelemben, amihhez hasonló terjedelmű birtokot egy kézben egész Európában nem látunk. (Ugy van! Ugy van! jobboldalt.) Ezen nagy birtokok a földbirtokosoknak, vagy bocsánat, a földesuraknak munka nélkül is a megvártetésre meglehetősen módot nyújtanak. Az a földesur tehát más kereseti ágazattal nem foglalkozik iparral és kereskedelemmel nem törődik. Hiszen az igaz, hogy az ipar és kereskedelem meglehetősen vesződéssel, fáradsággal jár és időt a sportra, vadászatra és kaszínóra nem hagy. Azután még veszedelemmel is jár, pénzveszedelemmel, mindenesetre aránylag sokkal nagyobb veszedelemmel, mint a földbirtok. Sőt az első évtizedben annak az iparosnak még számolnia kell azzal is, hogy a veszteség nagyon valószínű. Pedig minálunk más, mint a földbirtokos, ipari teremtést nem bír egyszerűen annál a természetszerű oknál fogva, hogy az iparhoz és a kereskedelemhez nagyon kell, a vagyon a földbirtokban van és a földbirtok a

birtokos osztály kezében van. A földbirtokosok kell tehát megküzdjen az akadályokkal, mert más osztályt nem bírja megtenni. A törvény ad kedvezményeket új iparágak keletkezésénél a kormány az szubvenciót gyárak alapításánál. Kik veszik igénybe a magyar államsegélyt? Többnyire külföldiek, akik államsegéllyel itt néha-néha gyárakat alapítanak. De gazdasági irányunknak egyoldalúsága még másként is veszélyesen beteljesül a közállapotainkat megnehezíti a munkásosztály, a kisgazda életét. Minálunk a munkás, miután ipar nincs, csak mező munkára van utalva. Összetakarítani valami kis vagyont nem bír, ahhoz pedig éppen nem jut hozzá, hogy valami kis földbirtokot szerezzen. Ellenáll ennek a nagybirtok konzervativizmusa és vonzóereje. A nagybirtok magához vonzza még a középbirtokot is és látjuk tényleg a középosztályt pusztulni. Az a nagybirtokosokkal helyesebben tenné, ha időszakra birtokának egy részét lehasítaná és telapróva, eladná. Többször haszna lenne ebből, mert először is jó áron adná el birtokának egy részét, azután munkásipar-telepet biztosítana birtoka körül és ezzel emelné saját megmaradt birtoka értékét. Persze ehhez a vállalkozáshoz is épp úgy, mint az ipari foglalkozáshoz, egy kis fáradság, egy kis vesződség és főleg egy kis türelem is kell.

Báró Felitzsch Arthur: És hazafiság!

Mandel Pál: És hazafiság, elfogadom! Birunk mi a jólét föltételeit, van nekünk jól termő földünk. Van szabadságunk, szabad alkotmányunk, a fejlődés lehetősége meg van adva, csak vigyünk be a társadalomba más közzsellemet.

Végeztül egy másnemű kivándorlásról akarok említést tenni, a szellemi töké kivándorlásról. Nagyon szomorú dolog, hogy egyes nagyszellemű férfiak, különösen az ipart érdeklő munkásságot követő tudományos férfiak, akik itt a külföldön nagy névre tettek szert, mit itthon tartani nem tudjuk. A gépépítő konstruálása tudományának van egy világhírű tanára, Stodolának hívják, magyar ember és külföldön, Bécsben van. Egy másik ilyen nagy tudomány ember aki anyagvizsgálással foglalkozik. — Tettaunak hívják — szintén magyar ember és Zürichben tanár. Sajnos, hogy mi az ilyen szellemi töké itthon nem tudjuk tartani. Ezzel bejelezem előadásomat, köszönöm a szíves meghallgatást és kijelentem, hogy a törvényjavaslatot általában és részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Kossuth Ferenc: A kivándorlásnak nyomor az oka. Ez volna tehát megszüntendő. De ha ez már nem megy, akkor legalább a kivándorlás volna rendszeres korlátok közé szorítandó. Angol példákra hivatkozik e tekintetben. Lehetetlenné kell tenni a ki-felcsábítást is. S a magyar államnak nem volna szabad védtelenül hagynia fiait a külföldön. E célra külön közegre kellene kiküldeni oda, ahol a kivándorlók partra szállítatnak. Kiemeli, hogy mind a katolikusok, mind a protestáns lelkészeknek kiváló érdemeit van a künn levő magyarok között a hazaszereget fenntartását illetőleg. (Általános helyeslés és éljenzés.) A hazaszereget apostolainak a tengeren túl jól jog esni, ha meghallják azt, hogy a magyar képviselőházban emlekedett egy hang, amely méltányolja buzgalmaikat. Azt hiszi, ez nem képez pártkérdést. (Általános helyeslés.) A törvényjavaslatot elfogadja. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Bornemisza Lajos: Nem lehet céloim, hogy Magyarországnak nagybirtokos-, középbirtokos- és földbirtokos-osztályát védelemben részesítem. De erős

meggyőződés, hogy ezen osztály állami működésében, minden tevékenységében kimutajta azt a szeretetet, az a ragaszkodást, amellyel a nép iránt viselkedik. (Élénk helyeslés a közpén.) Azok a körülmenyek, amelyek következtében a birtokos-osztály ma már elcsorogott még nem elég ok arra, hogy úgy tényszerűen fel a dolgot a törvényhozás terében, hogy ezeknek az akciója ok a kivándorlásra. (Ugy van! a közpén.) Nem kellő tájékozottságra mutat, ha valaki azt mondja, hogy a földbirtokos-osztályunk derogál az iparral és kereskedelemmel való foglalkozással. (Ugy van! a közpén.) A földbirtokos-osztályok majdnem mindegyike gazdasági iparágakkal foglalkozik: hiszen keletgyárral nem foglalkozhat mindenki. Itt van a szeszipar, itt van a cukor, itt van a különböző nyereszterményeknek a feldolgozása. A kivándorlás alapja a szegénység és a csobítás Amerika felé. S ez tartani fog mindaddig, amíg egyrészt Magyarországon az ipari jólét nem fog nagyobb mértékben emelkedni, másrészt pedig az amerikai pénzügyesség fennáll a mi pénzügyességünkkel szemben. Olyan ipari vállalatokat ugyanis az önálló vámtérellet esetén sem képeznek Magyarországon, hogy azok egy-egy gyári munkásnak napi öt-hat forint szerzeményt tudjanak biztosítani. A kivándorlásról szóló törvényjavaslatot az általam említett okoknál fogva is igen bölcsen fogta fel a helyzetet. A kivándorlás nem akadályozza, de irányítja és szabályozza. És a törvényjavaslatnak a koronája az, hogy a visszatérést, a visszavándorlást lehetővé teszi. A földbirtokos-osztály legelső sorban arra törekszik, hogy a néppel, amellyel együtt él, jólétben és megegyezésben maradjon. A földbirtokos-osztály dacára annak, hogy a törvényhozás előtt mint a kivándorlás okát tüntetik fel, állandó szeretettel és ragaszkodással van népe iránt. Az egyházi és vallási intézkedések ellenőrzése, amelyeket a törvényjavaslatok templámok, amelyeket különösen a belügyminiszter urnak többszöri kijelentése biztosít, elég indok arra, hogy mi elismeréssel adozzunk a belügyminiszter urnak, hogy ily nehéz kérdésben ily javaslatot adott a Ház elé. Ez biztosítja a törvényhozást, hogy az a jó, az az előny, amely a kivándorlás által az országra hárul, nem fog elenyészni a rossz által, amely ebből keletkezhetik és hogy a kivándorlás irányítása, szabályozása, a külügyi képviselőt oly kiterjesztése, amely a kivándorlót hazájának nemcsak megtartja, de abba vissza is hozhatja, oly elismeréssel méltó lépés, hogy én, mondhatom, legnagyobb örömmel és lelkesedéssel járulok csekély szavazatommal a törvényjavaslat elfogadásához. (Élénk helyeslés.)

Gróf Wilczek Frigyes: Elfogadja ugyan a törvényjavaslatot, de sajnálattal konstataja, hogy egész csomó részletről maradt megfogatlanul. Ezeket együttesen kellene megoldani annál is inkább, mert rendeletek útján ilyesmit elintézni bajos s a jogkereső közönség érdekeit tekintve, nem célszerű. A másik kifogása az ügynöki intézménynek a törvényben leendő meghonosítása. A büntető határozatok tényleg. Magasabb büntetéseket kellene statuálni. (Helyeslés.)

Sághy Gyula: Azon sajnós tapasztalatot tettem kivándorlót hazánkfaival és tesszük állandóan, hogy egy részük ott kint a magyar állameszelemlen igazgatásokba bocsátkozik, részint csábítás, részint pedig talán már meglevő hajlamuknál fogva. Már most ez a javaslat igen humánusan gondolkodik a kivándorlók támogatására, nemcsak kivándorlási utjukban, hanem künt való tartózkodásuk

— Szeretném látni.
— Talán löni akarsz vele? — tréfálkozott az őrsvezető.

— Nem is tudok hozzá. Helyese volt ilyen szerszám a kezomban.

A zsandár kivette a revolvért a tokjából és odamutatta Zsuzsinak.

— Látod, hugom, csak itt kell megnyomni, aztán megy a golyó magától.

— Hiszen ez könnyebb mesterség, mint a lebbenes-szarítás.

— Könnyű annak, aki elsüti, de keserves annak, akire rásütik.

— Ammár igaz.

És szépen együtt kacagtak ezen az ötleten. Zsuzsi különben szívesen elbeszélgetett a zsandárokkal. Valami különös vonzó ingert érzett, elmozdítani azokkal, kik a szeretőjét üldözik. Olyan erősnak, szívósának tartotta, hogy komolyan soha sem féltette. És ha mégis bekövetkeznék, — hát akkor vége... Nem lehet másitani... A betyár szeretője nem szentimentális teremtés.

Ugy tizenegy óra tájt az őrsvezető elküldte a pajtásait körülnézni a kocsmákban.

— Enn itt maradok a Zsuzsival. Nem félsz, ugy-e?

— Nem én. Meg vagyok szokva nem félni.

— Jól mondod, Zsuzsi.

Mikor együtt maradtak, az őrsvezető odalátta maga mellé a leányt. Erősen a szemébe nézett.

— Hát Zsuzsi, mégis olyat mondasz én, amitől megijedsz.

— Bajosan hinném.

— Pedig ugy lesz. Mindjárt olyan lesz, mint a kréta.

— Igen, ha belisztez.

— Nem lisztezlek én, csak egyet mondom: holnap estére kére kerül a Féri... Látod, Zsuzsi, ezzel a láncsal kötöm össze a kezét, én magam. És odatartotta a láncot, mint valami zsuzsut, hogy jól megnézhesse.

A lány a vállát vonogatta.
— Sokszor hallottam már ilyen beszédet.

A zsandár megfogta a kezét.

— Ide hallgass, nagylány, a szeretőjénél fogjuk meg.

— Kínél? — kérdezte a lány villogó szemekkel.

— Nem nálad, hugom, arról letettünk. De más szeretője is van. Nem is messze lakik ide.

— A rácsaszony?

— Az a, aki olyan jól ki tudja magát festeni szerezésikával. Ugy lehet, most is azt öli, de holnap bizonyosan ott lesz...

— Az asszony adta el? — kérdezte Zsuzsi, kinek ajka most csakugyan halványodni kezdett.

— Soh'se firtasd. Tudjuk, elég ennyi. Neked is csak azért mondtam, hogy könnyebben felejtsd a hitelen.

— Köszönöm. Ugy lehet, még megfogalmam. Többet nem akart erről a dologról beszélni.

A zsandár pedig nem nagyon volt meglepődve a hatással, amit a leleplezéssel elért. Volta-képp nem úgy állott a dolog, ahogy mondta. Halott valakit a rács asszonyról, de csak olyan gyanusításoképpen. Azt hitte, hogy Zsuzsi nagy hirtelen a féltés dühében mond valami pozitívet a betyár felől. De nem mondtott. Sőt ásitozni kezdett és lenyugodni kívánkozott.

— Tudja, őrsvezető uram, — panaszkodott közönyös hangon, — hajnal óta vagyok én ám talpon. Sok a munka nálunk, nincsen segítségem, csak az tevődik meg, amit magam teszek a két kezemmel.

Ilyen beszédekkel éjjel után szépen bement a kamarájába, de még onnan is kiszólt:

— Ha valami ital kéne, csak zörgessék meg az ablakot, felkelek én menten.

Az őrsvezető sem tudott okosabban tenni, mint mikor a társa visszajött, hát lefeküdt. Ott a kemény leőán mindakettő hamar elaludt. Csak hajnalban a nagy zsinatolásra ébredtek fel. Kűn sok ember kiabált, lármázott.

— Mi az? — kérdezte az őrsvezető felugorva.

Hamar megkapta a választ. Néhány paraszt jött be az ivóba szapora lépésben.

— Ejnye, de jó, — mondotta az egyik, — hogy itt találjuk a zsandár urat.

— Mi a baj, atyafiak?

— Baj is, meg nem is, — magyarázta a jó ember, — úgy történt, hogy most egy félórja felkeltem, mert szénát akartam kaszálni a lovaknak. Elfogyott tisztára... Hát amint a gypszelen megyek, a nagy granárium mellett, ahol az a riemenyecske lakik, ott látok egy embert hanyattfekve az uton, a melle csupa vér...

Tyűh, ez nem jó dolog, mondosd, ezt valami utonálló támadta meg. Szaladok felé, hát amint az arcára nézek, ráismertem Birkás Ferire.

— Micsoda? Birkás Féri? — kérdezte az őrsvezető csodálkozva.

— Az, a szerencsétlen, nincsen olyan ragyás képe ezen a vidéken eleven embernek. Könnyű volt ráismerni. Még morgott, de nem szólt.

Akkor léptem a szobába Zsuzsi, csak egy ingvált volt rajta.

— Mi az? — kérdezte a szemét dörzsölve.

— Megölték Birkás Ferit!

A lány nagyot sikoltott.

— Jézus Mária!

Az őrsvezető kapta a puskáját, revolverét.

— Menjünk, nézzük meg!

— En is elmehetek? — kérdezte Zsuzsi.

— Persze hogy eljöhetsz. Szaladva érkeztek meg a véres tett színhelyére. A betyár ott feküdt, körülötte nagy vértócsa. Még élt.

— Tudod-e, ki bántott? — kérdezte az őrsvezető.

— Nem, — hangzott a halk válasz.

— Nem ösmertél rá?

— Nem, — hangzott még egyszer.

Félóra múlva meghalt. Másnap el is takarították. A koporsóval ott állt egyik oldalt az édes anyja, a másik oldalt Zsuzsi. Mindakettő keservesen megsíratta. Hátul, a kíváncsiak között

alatt is és törekszik megkönnyíteni visszajövetelüket. De ez a gondoskodás az állam érdekének szempontjából csak azokkal szemben helyes és megfelelő, akik künn is hűek maradtak a magyar hazához. Ellenben azoknak, akik talán hazaelenes érzelmekkel vándorolnak ki, vagy künn ilyen érzelmeket szívtak magukba és künn is izgáltak a magyar állam-esszme ellen, megkönnyíteni a visszatérést egyáltalán nem volna helyes és azért e részben szükséges gondoskodni arról, akár a törvényben, akár a végrehajtási rendeletben, hogy azok, akik künn a magyar állam elleni igazságokból részt vettek, semmi-féle kedvezményben ne részesüljenek, ha visszatérni akarnak. Ha pedig magyar állampolgárságukat már elvesztették, akkor a magyar állam területére egyáltalán vissza ne bocsátassanak és ha megkísérlelnék az ide való visszajövetelt és betennék lábukat, innen visszatartassanak. Természetes, hogy ez szükségessé fogja tenni azt is, hogy azok, aki vissza akar térni és kedvezményeket akar igénybe venni, valami módon igazolja magát és pedig erre azt a módot tartanm megjelölnék, hogy a konzuli hivatalok a végrehajtási rendeletben utasítsanak arra, hogy annak, aki kedvezményt akar igénybe venni a visszatérésnél, adjon igazolványt arról is, hogy a magyar állam elleni igazságokból nem vett részt. Hogyha mi azt akarjuk, hogy ezen az úton célszerű jussunk, okvetlenül szükséges, hogy a konzuloktól megköveteljük, hogy a magyar nyelvet tudják. A javaslatot, mint a régebbi kormányok mulasztásának pótlását örömmel üdvözölöm és részletes tárgyalás alapjául elfogadom.

Szederkényi Nándor: Azt tartja, hogy a kivándorlást a hazai viszonyok javítása által lehet csak csökkenteni. Tegye meg a kormány kötelességét s terjeszse elő az adóreformot. Egyébként részletesen foglalkozik a törvényjavással, annak alap-eivel egyetért és a törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Előnk az ülés öt percre felüggesztette.

Széneli után

Artem Mihály: Mindenki tudja, mily ólomsúlylyal neheztedek a régi választásnál a szegény népre a hivatalos hatalom és a zsidóság. A törvényeink éle is csak az uzsorának s a kormány omnipotenciájának kedvez. A szegény embert megbüntetik, hiába lelebez. A válasz mindig az, hogy: az ítélet indokainál fogva helybenhagyatik. A bíróságok máris oly nagy, hogy a főszoigabírák kilygytak már a számokból. (Derűltség.) Ezt kell megszüntetni s akkor korlátozni fogják a kivándorlást. Mert különben minden szegény ember kivándorol s a hivatalnokok a farkasok és zsidókkal maradnak csak bent az országban. Ha pedig egyszer kimegy a szegény ember, akkor hiába küldözgetünk zsidókat neki, az többé vissza nem jön. A törvényjavaslatot elfogadja.

A miniszterelnök nyilatkozata.

Széll Kálmán miniszterelnök: Mindenekelőtt fogadja a képviselőház és fogadják mindazok, akik ezen kérdésben szót emeltek és maga a Ház is köszönetet azért a kegyes objektív bírálatért, amelyben azon törvényjavaslatot részletesen méltóztattak. Ettől az objektív bírálatól csak egyetlen beszéd, a legutolsónak ehangzott beszéd tért egy kicsit el. Mert már azt mégis csak igen nehéz ám igazolni, de nem is szükséges arra felelni, hogy a bíróságoknak összege már annyira megy, mint akár az összes adóknak összege. (Derűltség jöbblettel.) Aztán meg

lőmegében a rác menyecske is megjelent. Soha úgy ki nem pirostotta, ki nem csinostotta magát, mint ennél az alkalomnál. A zsandároknak céda mosolylyal vallotta meg, hogy várta a betyárt hajnalban. Tegnapelőtt ígérkezett hozzá, tegnap virradóra, amikor az eset történt.

Bizonyosan valamelyik vetélytárs ölte meg, okozkodott a zsandár. A rác menyecskének sok udvarlójá volt. A holtestben kilencmilliméteres, kupos golyót találtak.

Mikor harmadnap az őrsvezető otthon a revolverét tisztogatta, hirtelen nagyot hőkent. Egy golyó hiányzott a revolveréből, ugyancsak kilencmilliméteres, kupos golyó... Összevetette a körülményeket s gyanút fogott. El is ment az este Zsuzsihoz. Ott találta az ivó előtt.

— Zsuzsi, — mondotta suttogó hangon, — egy kis sorom van veled.

— Ráerek.

— Az a golyó, — mondotta egész közel lépve a leányhoz, — amelyik Ferit megölte, az én revolveremből hiányzik!

— Hát aztán?

— Hát akkor nem ölhette meg azt más... A lány a szavába vágott:

— Mint egyikünk. Most találja ki, hogy melyikünk, azért zsandár...

Az őrsvezető bálmulva nézte a nagy, szép, barna leányt. Mit tegyen vele? Voltaképpen ő uszította rá a betyárra, ő mondta meg a rác menyecskét, ő tanította a revolverrel bálni. Letartóztatassa? Most gondolt. Tetszetősebbet.

— Te, Zsuzsi, most szabad vagy.

— Eddig is az voltam.

— Azt hiszem, különb legény vagyok a Ferinél.

— Azt a vak is látja.

— Nem lennél az én szeretőm?

A lány hidegen végigmérete a szép uniformis embert. Csak ennyit mondott:

— Ha már betyárnak voltam a szeretője, zsandáré nem leszek.

azt méltóztatik mondani, hogy valami érdekszőveltség nem nyulik-e fel a belügyminisztériumig. Hát a t. képviselő ur meg sem gondolta, hogy mit állít ezzel, micsoda különböző erős és abszolút valótlán vádat; különben erősen kellene visszautasítanom. Így engedje meg nekem, hogy éppen csak rémutatva ennek a vádnak irázisos ürességére, arra ne válaszoljak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Csak egyet: hogy ön t. képviselő ur is, aki nem egyszer járult hozzá bizonyos ügyben intervenciával és bizonyos kérésekkel, meggyőződött róla, hogy semmiféle érdekszőveltség nincs, vagy semmiféle elfogult szempontból ügyeket nem intéznek el. Ez nekem elég annak bizonyítására, hogy a t. képviselő ur beszédének milyen a tartalma, mikor ilyenek állít. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

(A kivándorlás okai.)

Most rátérek azokra, amiket hallottam. Öszinte örömmel konstátalom csak, hogy ime a képviselőházban pártkülönbség nélkül tudunk egyesülni akkor, mikor arról van szó, hogy egy általános helyesnek és szükségesnek ismert kérdés megbeszélésénél és megírásánál keresztek az igazságot és az intézkedéseknek helyességét. Ha ez vezet bennünk minden javaslatnál, habár itt-ott elvi ellentétek játszanak egyik vagy másik javaslat megírásánál a vitába bele, de ha azon elvi ellentéteképségbentartásával a javaslatoknál mégis mindig azt keressük, hogy mi az objektív igazság, mi a törvényjavaslát célja és azon cél tekintetében helyesek-e az eszközeink: akkor én őszintén óhajtom azt és remélem is, hogy sokszor fogunk találkozni a vitának ezen tárgyilagoss és elfogulatlan, ezen — mondom — a parlamentarizmusnak esszenciájából merített és erre vonatkozólag lidős és hálás hívójával. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A t. képviselő urak, akik felszóltak, a mellett, hogy kegyesek voltak ezt az iniciatívát — mert ez az — méltányolni, mégis aggrályaikat felejték ki részben az íránt, hogy ez a javaslat azt amit mi akarunk, egészen nem fogja elérni és nem fogja orvosolni azokat a bajokat, amelyeknek orvosiásán céljából én a törvényjavaslatot előterjesztetem. Hát itt-ott némely nézelet, aggrályt kell rektifikálnom és felderítenem, vagy rámutatnom, hogy talán nem nyugszanak egészen helyes alappon. Ami mindenekelőtt a kivándorlásnak okait illeti, hiszen t. képviselőház, ennek a javaslatnak nem célja az, hogy orvosolja mindazon okokat, amelyekből a kivándorlásnak ez a nagy baja származott. Mert a baj nagy; hogy Magyarországra nézve valóban nem úgy áll a kérdés, mint Európa egyenmély más államára, ahol a kivándorlás inkább talán keresetforrás, vagy inkább a vérbőségnek oly célból való megszüntetése, hogy az káros visszahatással az organizmus egészségére ne legyen, idézi elő a kivándorlást. Nánunk a kivándorlás abban a mértékben, amelyben ma fennáll, valóságilag egy igen erős, nagy gazdasági és nemzeti vérszívás; (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) és mindnyájunknak a feladata és ezen törvényjavaslatnak a célja mindent elkövetni arra, hogy ezt korlátozzuk, ha egészen megszüntetni nem lehet. (En elismerem, hogy ezzel a javaslatl nem szűnnek meg mindazok az okok, melyek miatt a kivándorlás támadt. Az indokolásban — és talán igazságot fognak szolgáltatni nekem az én t. képviselőársaim, akik a tulajdonal ünnek — én minden színezés nélkül, rámutattam azokra a sajnos gazdasági viszonyokra, amelyek részben a kivándorlás okai. Nem mondom, hogy a javaslat megszünteti, mert az okokat nem szüntetheti meg, de nem is célja ez ennek a javaslatnak. A törvényhozási és kormányzati intézkedések egész sorozata szükséges arra, hogy mindaz, ami okozza részben, de csak részben, a kivándorlást, a maga hatályában enyhüljön, hatásában csökkentessék, hogy aztán általa közvetve a kivándorlás is esőkentve legyen. (Helyeslés a jobboldalon.) Minden lépés, amelylyel mi a közigazgatás és a kormányzat legegységibb kérdéseitől fogva keresztül véges-végig minden közigazgatási ágban, a közzgazdasági, a kulturális, a közlekedési, a keresetképeségi viszonyokat javítani, az ország anyagi erejét, kulturális hívóját emelni tudjuk, amelylyel ezt az országot lakályossá, amelylyel a közzgazgatást jobba, ocsóbbá, szóval az állapotokat elviselhetőbbé, türethetőbbé, előrevihetőbbé tesszük, mindaz alkalmas lesz és közre fog működni ezeknek az okoknak a megszüntetésére és ez a javaslat — nem gondolja senki, nem azért terjesztették elő — nem menti fel a kormányt, nem menti fel a törvényhozást minden erre való törekvésről. (Élénk tetszés.) Ezt előrebocsátom. Már most a kivándorlás okai kitélélek. Az egyik az illelő vidékeken uralkodó mostoha gazdasági és egyéb viszonyok hatása, a másik a kivándorlásra való csábítás ténye. Ebből a két elemből áll a kérdés. Hogy melyik elemnek van nagyobb része minden egyes individuumnak, aki kivándorolni akar, aki vándorbolot vesz a kezébe, az elhatározásban, hogy melyik elem bír rá több hatással azt igen nehéz meghatározni, az minden egyes individuumnál különböző és minden egyes tömegnél, amely ki-megy, különböző. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Én ismerem magam tömegeket, egyesekeket is, akik elmentek: nem azért, mert nincsen munkájuk, nem azért, mintha nem tudnának tisztességesen megélni, sőt azért sem, mert vagyonnak ne volna elegendő; olyanokt is ismerek, akik kiemnek, mert a kereset utáni vágy, az anyagi existenzia javításának vágya végre mindenkiben el, mert az emberi ösztönök leg-erősebbike, az önzés rugója azt ébren tartja. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Ez az egyik. A másik, hogy tudja és látja és a csábítások iolytán még esásósbab színekben látja, hogy ha ő kimegy, munkáját jobban tudja értékesíteni, mint itthon. Kimegy tehát és sokszor családja érkezik oda s családjá jön vissza. Hát ezeknek az okoknak nagy hatása van. Es én állítom t. Ház előtt, aki foglalkoztam a kérdésekkel, mert foglalkoznom kellett, hiszen ezt a

törvényjavaslatot nem tudtam volna másként elkészíteni és nem sikerült volna úgy elkészítenem, hogy kisebb kifogások híján mégis azt mondhatom, hogy általános megnyugtató benyomással fogadtattott. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Foglalkoztam igenis a kérdéssel. Es mondhatom a t. Háznak, hogy ma egy kivándorlási ház, egy kivándorlási mánia van, amelyet, remélem, át fogunk élni egyéb, mélyebbrenemő gazdasági és kormányzati intézkedések segítségével, amelyek az okok javítását tűzik célul, de ezen törvényjavaslat segítségével is. Ez a ház most érte el teltpontját és talán ily mértékben már terjeszkedni nem fog. Es erre kell törekedni. Mert azt nem szabad, de nem is lehetséges meggátolni sem kormányzati, sem törvényhozási intézkedéssel, hogy egyetlen ember se menjen ki az országból. Hiszen először is nem lehet az emberi jogokat békóba venni, másodszor nem is tudók ezt megcsinálni, mert ma már a kínhai fal is csak jélig-meddig hat Kínában is, az a kínhai fal legalább kétezer évvel ezelőtől birt hatással, de ma már ott sem bír. Lehetetlen volna tehát akár-milyen tiltó, perempitörus, drasztikus intézkedésekkel az embereket a kivándorlástól visszatartani. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Mit kell tehát tenni? (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.) T. képviselőársam, gróf Wilczek, aki rámondotta most, — elismerem, objektíve és jóakarattal — hogy ennek a törvényjavaslatnak nem célja a kivándorlási korlátozni, nagyon téved. Igenis, célja korlátozni. Elhárítani, megszüntetni természetesen nem lehet a célja, de korlátozni igenis célja és pedig — mint reá fogok mutatni — intézkedésekkel, amelyek — hiszem — hogy jók és amelyek a tapasztalat által kipróbálva másutt, itt a hazai viszonyokhoz vannak alkalmazva és amelyekre nézve kijelenttem az igazságtügyi bizottságban tapasztaltam fogom, hogy egyik-másik intézkedés nem válik be, hogy azt a hatást gyakorolná, — ami, szerintem, ki van zárva, ezt majd bebizonyítottam — hogy inkább előmozdítja a kivándorlást: hát én, aki rajta akarom tartani kezemet a betegség útérén, (Általános tetszés és helyeslés.) ezen a beteg szervezeten, aki figyelemmel akarom kísérni a dolgot és aki igyekszem a legtovábbban élettel-leptetni e törvényt, kijelentem itt is, hogy amit e törvénynek az adott viszonyok és tapasztalatok alapján való módosítását szükségesnek látom, azt azonnal módosítani fogom. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) és azonnal keresni fogok hatályosabb rendszabályokat, amelyek alkalmasak a törvényjavaslat célját biztosítani, tudniük, hogy korlátozzuk a kivándorlást (Tetszés és helyeslés a jobboldalon és a baloldalon.) Hiszen, hogy én így gondolkodom, mutatja az, hogy ide hoztam a javaslatot. Es ha annyian vannak, akik eldölik... (Ellentmondások a szélsőbaloldalon és elkeltások: Dehogy! Odaát már a módosításnak helyesnek! Pedig nem is tudják, milyen lesz a módosítás! Derűltség.) Nem annak örülnek, hanem annak, hogy a miniszter nem ragaszkodik makkacsul az ő ideájához. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Ha a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a törvényt módosítani kell. Es ez — gondolom — helyes legislatív szempont. (Általános helyeslés.) Bebizonyítottam e kézségemmel már magában az igazságtügyi bizottságban, ahol kerestem a jobbat és magam proponáltam jobbitványokat éppen a javaslatnak azon részét illetőleg, amelyre vonatkozólag ma is hallottam kifogásokat s amelyekre reá fogok még térni. Hát jobbitványokat proponáltam; átalaktottam az ügynöki intézményt egészen. Magam proponáltam az átalakítást és azt hiszem, olyan alapokon, amelyek most már alkalmasak mindazon aggrályokat megszüntetni, amelyek hozzáfűződtek. Így jártam el és így fogok ezután is eljárni (Általános helyeslés.) és ha ezen a házban kívül — mert itt a házban nem — találkozom még ma is olyan lebecsmérlő és kicsinylő titélel, mint aminővel találkoztam a napi sajtónak egy részében, akár ma is, nohát én kettővel vigasztalodom. Az egyik az, hogy ugyanaz a lebecsmérlő, ugyanaz az, ezt a törvényjavaslatot sárig letipró sajtónak azon részében egyetlen gondolatot, egyetlen indítványt sem találtam, amely ezt a sárig letipró javaslatot — ő szerintük — alkalmas lenne megjavítani. (Tetszés a jobboldalon.) Semmiéle otyan pozícióit én nem hallottam itt a Házban, sem pedig olyan valami tuiságosan erős kifogásokat és az egyhangúság, amelylyel fogadja a javaslatot, annak célzatát és annak — gondolom — helyes és közérdek szempontjából merített motívumait, gondolom, telment engem attól, hogy ezen a Házban kívül tett kritikával bővebben foglalkozzam. (Élénk tetszés és helyeslés a jobb- és baloldalon.)

(A csábtás.)

Már most áttérek arra a pár kifogásra, amely lételett, Kossuth Ferenc t. barátom két kifogást emelt. Először is azt mondja, hogy attól tart, hogy nincsen a csábításnak eleje véve ebben a javaslatban sem és attól íéi, hogy nem fogjuk elérni a javaslat által azt, hogy az ügynökök — mert azokból más ember nem lesz — ezután ne úgy járjanak el, mint előző.

Az gondolom, hogy ez nagy tévedés. Először is, mert a törvényjavaslatban az ügynöki intézmény — amit, — mellesleg jegyzem meg, az 1888-iki törvényhozás honosított meg, de igen házagosan, rosszul, úgy, hogy ez a törvény semmit sem ért, nem is lehetett végrehajtani — ez az ügynöki intézmény át van aaktíva, a maga karakteréből, abból, amelyet a közlelőlgás neki tulajdonít, egészen kivéve. En az igazságtügyi bizottságban tett módosítások után, de az eredeti javaslatban is gondoskodtam arról, hogy az az ügynök ne legyen többé kivándorlót csábító és szerző ember, (Helyeslés a jobboldalon.) az egyszerűen egy organum legyen és semmi más. Egy organum, amelylyel kell bírnom, hogy a titkos csábításokat és a titkos ügynököket ellenőrizzük, hogy azokat a bokorból kiugrassuk és meg tudjuk büntetni és törölni azt, amit a törvény előír. Azt mondja Wilczek képviselő ur, — mert csak úgy adom elő a

reflexiókat, amint eszembe jutnak a hallottak után, s amint oda tartozik a tárgyhoz és nem a személyekhez — hogy eddig is volt büntetés, még sem használt. Eszembe jut a müncheni régi tanács esete, hogy először egy paragrafusban elhatározták, hogy fel fogják akasztani az illetőt, aki azt meg azt a bűntényt elkövetta és a második paragrafusban azt mondják hogy, de először elrendeljük, hogy meg kell fogni. (Derültéjszaka.) Nem lehetett eddig büntetni azért, mert nem lehetett megfogni. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Eppen ez a törvényjavaslat fog arra szolgálni, hogy meg lehessen fogni, mert azok a hatóságok szervek ugyazóval, amelyek most állították fel és amelyeknek lojtonos ellenőrzése alatt fognak lenni, ezek az emberek maguk fogják kikutatni azokat az illegitím, csábító ügynököket, akik titokban garázdálkodnak, azután megoszlják, kiszébelik azt a szegény embert, már mielőtt kiszállították volna és dus proviziókat kapnak, ami ebben a javaslatban ki van zárva. Ime itt a javaslat eredménye. Először is az az ügyök most már meghatalmazottja lesz is az az ügyök vállalatnak, nem fog proviziókat huzni attól, hanem fix fizetéssel fog ellátni, a belügyminiszter által adatik neki az engedély ezen közvetítésre, s nem szabad neki közvetíteni másnak részére, mint akivel szerződési viszonyban van és aki által oda van állítva. A belügyminiszter az ő hatóságai által ellenőrzi annak minden egyes könyvét, egész üzletét, minden lépését és a 19. §-t mondja — ennél már drasztikusabbat nem lehet oda állítani, ezt mindenki, aki a javaslatot figyelmére méltatja, be fogja vallani — (olvassa): „Az ügyöknek és alkamozottjának tilva van az engedélyében megnevezett vállalkozón kívül más vállalkozó részére vagy saját számlájára szállítási ügyleteket kötni, főkelepeket létesíteni, helyettesíteni, akár szóval, akár írásban a kivándorlásra csábítani és igazolni, hazról-hazra járni, valamint a maga részére a kivándorlótól barmty díjat vagy szolgáltatást követelni, vagy elodágni.” Egyéb intézkedések is ilyen természetűek, amelyek a legerősebb ellenőrzések alatt fogják ezt a tilalmat tartani. Ezen tilalommal szemben szeretném én látni azt az ügynököt, aki ezekkel az erős büntetésekkel szemben visszaélést mer kockáztatni. (Helyeslés.)

(Külföldi szervek.)

A másik, amit Kossuth Ferenc t. barátom mond — és ez némiéggé öszszefügg azokkal is amik más t. képviselő urak részéről mondatnak, Barba Odón t. képviselőtársam is említette, akinek valóban mélyreható, igazán szakzerű és tárgyilagos beszédéről a magam részéről csak a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatom, u. m. felvetette egyik passzusában Hegedüs Loránt t. barátom a maga igen érdekes és nagyon szép és igen tanulságos lejtégetéseiben — azt mondja, hogy nem látja azt az intézkedést hogy ott volna egy kormányközeg aki az illetőket fogadja, ahol kiszállnak és nem lesz kormányközeg ott, amely gondozza őket ott, ahol Amerikában nagy telepekben élnek. Ez igen fontos része a dolognak; mert e törvényjavaslat feladata nemcsak a kivándorlás lehető megszoritása, hanem az is, hogy a magyar állam a kezét, amennyire lehet, kiűni is rajtuk tartsa a kivándorlótakon, hogy a magyar állam számára el ne vesszük őket, (Élénk helyeslés.) hanem hogy tartuk őket elevenen vallási és nemzeti kötelekkel idehözve, hogy a hazának tagjai maradjanak. (Helyeslés.) Fontos kifogás ez tehát és vizsgáljuk meg, hogy e javaslat alkalmas-e arra hogy e térer megtegye, amit lehet. Hát én állítom, hogy alkalmas. Intézményszerűleg kezeljük az illetők által hazaküldött, bázaszállított pénzküldemények dolgát, úgy, hogy valamely hazai pénzügyintézetlétendő szerződés folytán Amerikában főkelepek állítanak és embereknek alkalmazzanak. Ez már maga oly intézmény és szervezet, amelynek révén a kontaktus éppen az anyagiakban — mert mindenki azért megy, hogy vagy postaküldeményt, vagy pedig és nagyobb részben közvetítés által — lenni lehet tartani. Gondoskodni igyekszem, teljesen egyetértőleg a külügyminiszterrel hogy konzulatusaink, akiknek feladata első sorban ezen ügyeknek is gondozása, azért a külügyi képviselőtünk az 1867. XII. t.-c. értelmében kevés száma a lehetőség szerint szaporíttassék, még pedig valóságos konzulokkal és arra — ami jórészt így is van ma már — hogy minél több magyar ember legyen azon konzulatusokban. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Nyugtalanúság baloldalon.) Egyetlenegy amerikai konzulatus sincsen — itt van előttem a lista, nem olvasom tel — ahol ne volna magyar hivatalnok, sőt többszámban is vannak. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Nem tudnak magyarul!) Azon lesznek, hogy mindenütt még fokozottabb mértékben legyenek magyarok. Ma már — és ezt csak közbevetőleg mondom megnyugtatóra sokaknak, akik nem ismerik a kérdést — ma már a keleti akadémián a konzulokra nézve a magyar nyelv kötelező tanfolyam.

Rakosi Viktor: Nem tanulnak meg magyarul! Széll Kálmán miniszterelnök: Hiszen enélkül többet már csak még sem lehet tenni, mint azt, hogy kötelező tanfolyam és vizsgálati nyelv a magyar! Nemcsak a magyar ember számára, de az idegen nyelvű konzul számára is elő van írva, hogy magyarul kell tudnia. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Nem vizsgálják jól!) Jól vizsgálják, kérem; csak ne méltóztassanak mindenben kifogást találni; mert aki mindenben a szérszáhságosság menő kritikával él, annak a kritikája gyakran csorbát szenved ott is, ahol igaz van. (Helyeslés jobboldalon.)

Rakosi Viktor: Ez jó vastag szérszáll! Ezt lehet hasagatni! (Derültéjszaka a szélsőbaloldalon.) Széll Kálmán miniszterelnök: Hát ez bizony alkalmas a hasagatásra. (Tetszés jobboldalon.) Azonkívül a külügyminiszter ural egyetértőleg az állandóbb és lejjebb érintkezés is óhajtom szervezni a konzulatusoknál ezen ügyekre nézve. Azt mondja t. barátom, Kossuth Ferenc, hogy kormányközeggel csináljam a

dolgot. Ez nem olyan egyszerű, mint a minőnek első tekintetre látszik. Kormányközéget állítani Amerikában, mást, mint aki diplomáciai vagy konzuli keretben és minőségben ott akkreditálva van, nem lehetséges. (Ugy van! jobboldalon.) Hiszen mit szólnánk mi hozzá, ha Amerika vagy akármelyik más állam itt nálunk hivatalnok szervezetet állítana, kormányközéget állítana fel palamely cőből, hiszen ez a területális fenntartás jogrőzoz tartozik minden államban, odáig menni nem lehet, az lehetetlen dolog. Figyelmezettem Kossuth Ferenc t. barátomat arra, hogy az olasz kormány állított fel most nem régen ilyen szervezetet Newyorkban és ezt az olasz kivándorlási hatóságot egyszerűen becsukatta az amerikai kormány és még azt sem engedte meg, hogy Elise-Islandba vándoroljon át működésével. Ezzel csinálja meg banni, mert, ismétlem, csakis az államok területális jogának respektálásával szabad kivándorolt hazánkfiaival az érintkezést tartani. Ez vezet azután rá arra a kérdésre, amit Csernoch János t. képviselő ur tárgyalt itt és egész alaposan bizonyos irányban. Mert az ottani lelkeskedésnek és egyházi fenntartásának a kérdése sem olyan egyszerű. Én igenis azon vagyok hogy a vizlátóri méltóság vagy stallum helyett egy vikariátus állítsák fel és igyekszem ebben a római, általában a hierarchikus aggrályoknak lehetőleg elejét venni, igyekszem azokat az aggrályokat egy hosszasan vezetett tárgyalás és, remélem, sikerrel vezetett tárgyalás során eloszlatni. (Általános helyeslés.) És az a támogatás, amelyben engem a hercegsprímástól kezdve végig a magyar katolikus püspöki kar a maga részszortában és ügyeiben s a többi egyházak lelkeszei is részesítenek, az a buzgó, lelkes odaadó támogatás, az az állandó érintkezés, melyben veitők vagyok e kérdésben, azt hiszem, biztosít arról, hogy ebben a kérdésben a létező nehézségeket sikerül majd leküzdenem. Én csak közzételet tartozom — s ezt már most másodsor tesztem — azért, hogy engem a katolikus püspökök mindegyike s különösen azok, kikhez e kérdésben specialiter fordulok, a legodadobban támogat. Eppen úgy támogatnak a többi felekezetek egyházi lelfei és hatóságai is, amennyiben rájuk szükségem van és az amerikai kivándorlási szempontjából rájuk is van szükségem. Azonban nagyobb érintkezésben álok e tekintetben a román kivándorlást illetőleg, ahol fenntartom a nextus, s fenntartom azon határvonalat között, — s ez legyen egyúttal válaszom a Hegedüs Loránt képviselő ur által emondottakra — amely határokat nekünk kell első sorban respektálnunk, hogy t. i. nekünk semmi román polgár ügyébe beavatkozunk nem szabad, de az oda időegesen, vagy hosszabb időre kivándorolt magyar állampolgároknak vallási ügyei igenis érdekelnek bennünk és valamint más állam teszi, ugy nekünk is jogunk van az érintkezést ezen a térer fenntartani és apolni. (Általános élénk helyeslés.)

Holló Lajos: Küldjék ki oda Molnár apátot!

(Ministeri rendelkezések.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Mielőtt a tegnap hallottak némelyikre áttérnék, még válaszolok egyes, ma hallott dolgokra. Azt mondja gróf Wilczek többek között, hogy ő nem tartja egészen helyesnek a törvényjavaslat több határozományának azt az intézkedését, hogy a minisztériumra bízta részletes rendelkezéseket a kibocsátását, mert, mint mondja, az utóbbi időben — s ez talán célszáz akart lenni rém, — igen sok olyan törvényt hoztunk, amely rendelkezésekre bízta a kérdések részletes elintézését.

Gróf Wilczek Frigyes: Az utolsó évtizedekről beszéltem.

Széll Kálmán miniszterelnök: Én magamra veszem, és állítom, hogy az utolsó évtizedben, például az egyszerűsítési törvényenyle idejében a Ház elé és kértém e törvényben azon elvek leteketését és azon elvek kimondását, amelyek akár törvényben, akár pedig elvi szempontból igenis organikusabb hatáskörökbe és törvényesen megállapított eljárásba illezkönek. Ezeket mind törvény által alapítottam meg, de ami azután az egyszerűsítést illeti: a megyei közigazgatási kezelést, a járási, a községi kezelést, az árvaügynek és mindazon ügyeknek kezelést, amelyek ott előfordulnak a kézbesítésnek, a kihágási eljárásnak, a büntetéspénzek doánának, a kihágási, a pénzügyi kihágási dolgoknak kezelést, azután a közigazgatásnak egy másik nagy terevényben az árvaügyeket a megyékben, járáásokban és a községekben: mindezeket én igenis rendelkezésre bízam azon törvényekben és gondolom, helyesen jártam el s a belügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával lesz alkalom számot adni a t. képviselő uraknak arról, hogy micsoda vasok köteve az egyszerűsítési rendelkezések bocsátatott ki, amelyek alkalmasak lesznek arra, — mert meghallgattam az egész országban minden kiváló szakfeiat, vagy legalább sok szakfeiat, mert rajtuk kívül is vannak az országban elegenden ilyenek, — hogy az eljárás minden térer megkönyvítsek. Továbbá tíz ilyen rendeletet bocsátok ki, amelyek most már lassankint életbe fognak lépni: január 1-én avagy a jövő év közepén, vagy részük már ki is van bocsátva, csak kételő vagy három van még hátra. Azt hiszem hogy ezek a közigazgatás reformját nemcsak hogy előkészítik, de magát a közigazgatást mértőföldekkel viszik előbbre, mert egyszerűsítik azt.

Krasznay Ferenc: Hogy egyszerűsíténiék, amikor egy egész könyvtárt képeznek maguk a rendelkezések? (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Hiszen éppen ez a felületes intézkedés; kérdezze meg a t. képviselő ur azt az alispánt, vagy szolgabíró, hogy ha nekik, rendelkezésben megmagyarázom az egész országban egyformán, hogy az akta előz keletkezéséről, az akta felvételéről és az akta beérkezéséről kezdve végig mit kell tenniök és hogy kell eljárniök; hogy ha ezt nekik utmutatással, részletes körülírással és mintákkal megmagyarázom, hogy ez mennyire egyszerűsítési számukra

az eljárást. Azok az emberek tudják, hogy hogyan járjanak el, ha sok rendeletet kell is előlvasniök; sokkal jobban tudják, mint azok, akik követet vagy semmit sem olvastak és semmit sem tudnak; (Élénk helyeslés a jobboldalon.) hanem elulajdonítottak maguknak valamint nagy felületesen a praxisból és azután csinálják a dolgait az ország 64 törvényhatóságában, annyi városban, annyi száz járásában és 15000 községében mindenütt más és másképpen (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Kérdezze meg Krasznay Ferenc t. képviselőtársam azokat az eluloglatant férfiakat, akik ott voltak és résztvettek azon az anketén; egyetlen ember sem tagadta meg a legnagyobb elismerést, pedig azok a férfiak alispánok, főjegyzők, tiszti ügyészek és körjegyzők voltak, tehát mindannyian a praktikus élet emberei. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldalon. Élénk csepet.) Nem szabad előre felteit szándékkal mindent helyteleníteni.

Krasznay Ferenc: Ez már szokás Magyarországon!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez igen rossz szokás, amely nem vezet jóra. És ettől óvakodnunk kell, mert akkor a kölesönös kapacitáció és a kölesönös megnyugtatóst utjáról letérünk és céit nem érünk. Mindezt csak mellesleg jegyeztem meg. Azt mondja gróf Wilczek Frigyes t. képviselő ur, hogy mindezeket, amelyek itt a rendelkezések foglaltatnak, a törvénybe kellett volna felvenni. De nekem a törvényhozásról egészen más a felfogásom. (Ugy van! jobboldalon.) A törvényekbe az elveket kell leteketni (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.), azokban meg kell odáni a kérdéseknak érdemét és igazi tartalmát. De hogy az eljárásoknak minden egyes aprólékosága feltevészek a törvénybe, azt képtelenség keresztülvinni. Egészen más a perrendtartás kérdése, mert az igazságszolgáltatás térer ugyszóval minden egyes betű abszolút jelentőséggel bír, de hogy ha közigazgatási kérdéseket az eljárás formaszakokat és a részletes keresztülvitelt kodifikálni akaránk, akkor Magyarországon nem lenne ember, aki a törvényeket ismernő (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.), sőt egy ember sem akadna olyan, aki azokat megalkotni képes lenne. Szóval, ez lehetetlenség volna. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Krasznay Ferenc: Tessék a pénzügyi rendelkezésekre nézve is ezt az eljárást követni!

Széll Kálmán miniszterelnök: Igenis, ott is így kell eljárni, és ha a pénzügyi rendelkezések térer ezt az eljárást fogjuk követni, mint a közigazgatási térer, hogy a törvénybe a megállapítási elvek kerülnek a többit pedig a végrehajtási községekre bízuk, akkor ott is több lesz a világosság, mint ahogy remélem is, hogy a pénzügyi rendelkezésekben ezentel meglesz a világosság és egyszerűség, és ezekkel együtt meglesz az eljárás gyorsasága is. (Helyeslés a jobb- és a baloldalon.) Azért vannak ezek a dolgok rendelkezésekre bízva, csak nem való törvénybe az, hogy miként fogja az illető az ő könyveit vezetni, miképp fog a szerződéses fogantatásánál, a közvetítésnél és a továbbiakban eljárni? Csak nem való törvénybe, hogy az ellenőrzést miként gyakorolják a hatóságok? Ugy ellenvetés ez, amely nézetem szerint nem bír alappal. (Helyeslés jobbról.)

(A kivándorlás iránya.)

Áttérök azokra, amiket tegnap hallottam Barba Odón t. képviselőtársunk részéről, és mindenekelőtt egy fontos kérdésre kell válaszolnom. A t. képviselő ur azt mondja, és mintegy az ő igazán jóakaró, melegsavá kritikájának alakulái és a törvény megszavazására nézve itéletülű tüzit ki ezt, hogy nyilatkozam arra vonatkozólag, hogy ennek a törvénynek csakugyan az lesz-e a célja, hogy irányítsuk a kivándorlást Fiume felé. Be bocsátatot kérek, mielőtt erre letelek, még Wilczek Frigyes t. képviselő urnak egy ellenvetésére óhajtok válaszolni. A t. képviselő ur ugyanis az is akarja, hogy törvénybe vegyük, hogy a minisztérium felhatalmazást kér arra nézve hogy időnkint megülthassa a kivándorlást bizonyos országokba, vagy bizonyos országok oly részébe a hova a magyar ember csak vesztere megy. Engedelmeket kérek, hogy tudok előre, hogy micsoda államok vagy micsoda államok országrészei lesznek olyanok, hogy azokba megülthessük a kivándorlást? Azt akarja még, hogy ne felhatalmazás útján, hanem egyenesen a törvényben való részletes útján tegyük meg az irányításra vonatkozólag is az intézkedéseket. Ez lehetetlenség. Hiszen a tárgalmi eszközök és a tárgalmi irányok változása olyan beláthatatlan, hogy lehetetlen a törvényben előre normatívumot felállítani, hogy azután minduntalan jőjön a kormány törvénymódosításokkal. (Helyeslés jobbról.) Ami a kérdés lényegét, Fiuméi illeti, igenis kijelentem, hogy a koncepciónal, amely engem a kivándorlási ügy rendezésénél vezetett, az volt az alap hogy a kivándorlási folyamat, amely ma Nemetország kikötői felé halad, a mi kikötőnk, Fiume felé tereltessek. (Általános élénk helyeslés.) És ez le is van teketve a törvényben. Világosan meg van mondva, hogy a kormányunk kezébe van adva, hogy azokat a bizonyos könnyűségeket csak akkor adja meg, ha bizonyos irányban megy a kivándorlás. És, hogy erre nézve kétséget ne táplálhasson a t. Ház, ha világosan nincs is szó Fiuméről, kijelentem, hogy igenis, mindig is így kontempláltam a dolgot, hogy azok a kivándorlók, akik eddig a német kikötőket gazdaltolták, ne oda menjenek, hanem Fiumébe, a magunk kikötőjében berendezendő szállítási eszközökkel keressék a kivándorlási útjait, hogy mindaz, ami e térer gazdaságiilag, sőt nemzeti tekintetben veszélyeztetve volt és veszendőbe ment, a magunk számára, a mi kikötőnk számára megmaradon. (Élénk helyeslés.) A másik, amiről a t. képviselő ur az ő vótumát függővé teszi, az, hogy kijelentsem, hogy ha majdan szerződésre kerül a dolog az illető szállítási vállalkozóval, (Halljuk! Halljuk!) az a vállalkozó a maga berendezését, szervezetét tulnyomó számban

magyar állampolgárokból csinálja meg. Ezt érlette a t. képviselő ur Benne is van a javaslatban, hogy az igazgatásnak hányadrészből kell magyar állampolgárokból állani. De a képviselő ur folytatja és azt kívánja, hogy minden iparok és szakszűkeglet tekintetében kötelessék ki a szerződésben, hogy azt Magyarország kell beszerezni. Kijelenthetem is kijelentem, hogy nem mondom, — s azért ellenzem, hogy a törvénybe be ne jöjjön — hogy valamely kisebb szükségletre oikk, amit az országban nem produkálnak, másutt ne legyen beszerezhető, mert nem lehet mindent kivétel nélkül itt kapni, de mindazt, ami Magyarországon termelhető, akár gazdasági termény, akár ipari termény és amire a hajózási vállalatnak szüksége van, azt igenis köteles lesz Magyarországon beszerezni. (Élénk helyeslés.) Mert én őt úgy tekintem, mint az állammal szerződésben levő állami szállítót és neki ezt kötelességem tenni igenis nemcsak kész vagyok, de erre kötelezem is magamat. (Élénk helyeslés.) A t. képviselő ur tehát e részben megnyugtathatom, nem is volt másként értenő, magából olyik és megegyezik, gondolom, azzal a gazdasági politikával, melyet folytatnak minden ilyen kérdésben. A vizitátorok kérdéséről beszélt, a konzuli kérdésről beszélt és közbevetőleg másoknak mondott válaszomban reflektáltam azokra is, amiket t. képviselőtársam erre vonatkozólag szives volt felhozni.

Végeztük csak összegyűztem röviden ezen törvényjavaslatnak célját. (Halljuk! Halljuk!) Ennek a törvényjavaslatnak célja, igenis állítom a kívándorlást korlátozni, irányítani és biztosítani azt, hogy a kívándorlások magukat csak olyanoknak tekintsék, amennyire lehet, hogy őt emennek más országba keresetierőztet találni, de ei nem szakadnak Magyarországtól, az anyaföldtől, a hazától, (Élénk helyeslés.) ezeket ott amennyire lehet, a területiális felségjog respektálásával a mi gondozásunk alatt tartani, az érintkezést és összeköttetést elvonnák tenni, hogy könnyebben hazajöhessenek, hogy azok a szálak erősek maradjanak, melyek őket az anyaföldjükhöz kötik. E részben az ő szükségletük kielégítésére úgy vallást, mint humanitárius tekintetben megenni a szükséges intézkedéseket hasonlóképpen magától értetődőleg az én leladatomhoz fog tartozni. Hisz itt ebben a törvényjavaslatban, pedig ez még nem is budvet-törvény, illetve 80.000 koronát erre a célra, azokból bírságokból, engedélydíjakból, a szállítási vállalkozó által fizetendő jutalékokból egy pénzalapot számdékköz teremtani, mely, azt hiszem, — bár remélem, hogy a kívándorlás olyan dimenziókat nem fog ölteni, mint az utolsó években, sőt csökkenteni fog — elég jelentékeny növekedést fog a következő években mutatni, úgy, hogy ezen pénzalapnak határozott célja az lévén, hogy ezen szükségleteket, amennyire lehet, kielégítse, egyik hatalmas eszköz lesz arra, hogy azon célt, melyet előbb jeleztem, hogy róluk a kezünkkel le ne vegyük, ezen keretben lehetővé tegye és biztosítsa a magyar kormány és a magyar államhatalom számára. (Élénk helyeslés.) Ebből a szempontból indul ki, ettől van áthatva ezen törvényjavaslatnak minden része, minden íze, ebből a szempontból akarom kezelni és végrehajtani és azért elfogadásra ajánlom. (Élénk helyeslés és éljenzés)

A képviselőház ezután a javaslatot általános-ságban egyhangolag elfogadja.

(Részletes tárgyalás.)

A címet, valamint az 1. §-t változatlanul elfogadják.

A 2-ik §-nál

Kristóffy előadó: Ismerteti a közigazgatási bizottság módosításait, amely arról szól, hogy az éves munkára szerződött gazdasági cselédek ne vándorolhassanak ki.

Sághy Gyula hozzászól a módosításokhoz.

Krassnay Ferenc: Nem fogadja el a módosításokat.

Székely Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Röviden kívánok nyilatkozni. (Halljuk! Halljuk!) Én ezt olyan kérdésnek tartom, amelyre nézve egészen megengedhetek ismerem el, hogy mindenki a maga intenció szerint ítélje meg a kérdést és úgy döntson, amint neki legjobb belátása szerint, mint törvényhozónak döntenie kell. (Általános helyeslés.) Nem ellenzem a közigazgatási bizottságban ennek a javaslatnak felvetését, hogy alkalmat adnak arra, hogy a Ház meglátolását alá vegye ezen kérdést, illetőleg a kérdésnek ezen részét. Viszont az igazságügyi bizottságban sem csináltam kérdést abból, hogy az igazságügyi bizottság a közigazgatási bizottság javaslatát hagyja ki. (Helyeslés.) Az én javaslatomban ez nem volt benne azért, mert én a korlátok felállításánál nem akartam azon túl menni, amit magas állami érdekek statálása, fixozása és biztosítása szempontjából megállapítani kell. (Általános és helyeslés és tetszés.) Felállítottam korlátokat és amint méltóztatnak látni, ezek között ott van a katonai kötelezettség, a kiskorúak, a szülők, stb. tekintetében felállított korlátok. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Mindezek nagy dolgok. Az egyes magánigyi viszonyoknak a körébe nem kívántam bevinni a korlátot, (Általános helyeslés.) és azt tartottam, hogy azért azokat a szempontokat, amelyek itten felhozhatók, a fennálló törvények honorárik, mert — amint Barta Ödön képviselő ur helyesen mutatott rá — nincsen hatályon kívül helyezett ezen törvény által sem a cseléd-törvény, sem a gazdasági munkásokról szóló törvény; nem is lesz hatályon kívül helyezett. Itt csak arról van szó, hogy ha kívándorol az illető, ennek mielőda következményei lesznek. De a hatályon kívül helyezve nincs, hogy ő neki, a cselédnek és a gazdasági munkásoknak ma a jogviszonya a gazdához és a munkaadóhoz. (Helyeslés.)

Krassnay Ferenc: Természetes! Ez elég garancia.

Székely Kálmán miniszterelnök: Ezért én ezt nem

is vettem fel a javaslatba a magam részéről (Helyeslés jobboldal.) és így én a magam részéről az eredeti javaslat mellett vonókn. (Helyeslés a jobboldalon.) De természetesen tartom akármely részéről is, hogy ha az egyik, vagy másik módosítást jobbnak tartja, arra szavaz. Nekem a magam részéről az ellen kitógosom sincs. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A Ház Simonyi Bornemisza és Barta felszólalása után az összes módosításokat elvetette s a szakaszi változatlanul fogadta el.

Előnk a vitát holnapra halasztja el, s az ülést berekeszti.

BELFÖLD

Székely Kálmán Bécsben. A felhivatalos Magyar Távirati Iroda jelenti: A bécsi lapok híradásai nyomán budapesti újságok is megírják ma, hogy Székely Kálmán miniszterelnök a fűző gazdasági kérdések tárgyalása végett ma Bécsbe utazik. Illetékes helyéről nyert értesülésünk alapján kijelentjük, hogy Székely Kálmán miniszterelnök ezidőszertől a fővárosból nem távozhatik, miután a képviselőház ezidőszertől éppen a kormányelnök javaslatának tárgyalásával van elfoglalva, azután pedig a kórvények tárgyalását veszi elő. Mind e tárgyak szükségképpen megkövetelik a kormányelnök személyes jelenlétét, úgy hogy a miniszterelnök már ez okból sem hagyhatja el Budapestet a legközelebbi napokban.

Mangra nem lesz püspök. Az aradi román püspökválasztás dolgában megtörtént a döntés. O felelője, a kultuszminiszter előterjesztése, nem erőszelle meg a választást és felhatalmazta a minisztert, hogy az új püspökválasztásra nézve megtegye a szabályszerű intézkedéseket. Az történt tehát, amit vártunk, aminél egyéb nem is történhetett volna a magyar nemzet önférfetének arculesapása nélkül, aminél egyebet a Székely-kormányról feltenni sem volt szabad. Mi eleve kizártunk hitták és vallottuk, hogy Wlassics Gyula kultuszminiszter azt az előterjesztést tehesse a magyar királynak, hogy jóváhagyja azt a választást, amely egyházfeljedelmi méltóságba és a magyar állam egy közögi méltóságába akarta emelni a magyar hazának egy konok ellenségét. És éppen ezért magas etikai jelentősége van a korona elhatározásának. Mangra Vazul a legmélyebb erkölcsi bukásból a legmagasabb erkölcsi polera akart emelkedni. Letaszították az utolsó léposfokról. A papa csilládbáé kopogtatott a magyar főrendiház ajtaján, visszautasították onnan, mikor már a kilenese volt a keze. Reméljük, ez meg fogja tenni a maga kijózanító hatását ott, ahol szükség van rá.

Krieghammer lemondása. Báró Krieghammer közös hadügyminiszter lemondásának híre újra kísért. Bécsi politikai körökben, mint levelezünk a N. W. T. nyomán táviratozza, egész pozitív formában azt beszélték, hogy a közös hadügyminiszter ma beadta lemondását. A hir katonai körökben erős hitrele talad, hivatalos megerősítést vagy cáfolatot azonban nem lehetett megdudni, mert a bécsi lap maga is csak félfeltájt értesült róla.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnap folytatta a polgári perrendtartási javaslatának tárgyalását. A bizottság ezuttal a 60-89. §-okat t. i. a bírósági személyek kizárására a per-képességre, a pertársakra, a fő- és a mellékbeavatkozásra vonatkozó rendelkezéseket tárgyalta. A bizottság a paragrafusokat legnagyobbszámban változtatlanul fogadta el, csak az előadónak, Günther Antalnak a miniszter által is elfogadott módosítványai értelmében változtatta a 60. §. első pontját akképen, hogy a bírő már a törvénnyel fogva olyan helyben sem járhat el, amelyben nemcsak valamelyik fél, hanem bármelyik a per eredményétől függő megértéssel tartozik. A tárgyalást pénteken folytatják.

A rutén-akó és a papság. A Bud. Tüd. jelenti: A pénzügyi bizottság tegnap ülésén a földmívelésügyi miniszter melegen emlékezett meg arról a hazafias és odaadó támogatóról, amelyben őt a rutén papság a hegyvidéki akcióknál részesíti. Kiemelte a miniszter, hogy azon a vidéken középbirtok egyáltalán nincsen s így az akció csaknem lehetetlen a laklékú karnak mindenkor tapasztalt lelkes közreműködése nélkül s ezért mindent kerülni kellene, ami e tisztelgetremű és érdemes testület munkakedvét megrotonai alkalmas. A miniszter feltegetéseit a pénzügyi bizottság tagjai pártkülönbőség nélkül osztatlan helyesléssel kísérték.

A margittai petítő. A Kuria első választási tanácsa ma folytatja Válfai Bertalan elnöklése alatt a Szatmári Mór margittai mandátuma ellen beadott petítő tárgyalását. A Kuria tudvalevőleg tegnap elrendelte a vizsgálatot arra nézve, vajjon igaz-e, hogy Szatmári Mór Papfalván tartott programbeszédében igazolt a földbirtokos-osztály ellen. A bizonyítási eljárás alapján a Kuria elfogadta a már lefolytatott vizsgálat anyagát.

Zachár Emil kuriai bírő ma részletesen ismertette az állítólagos igazgatóra vonatkozólag kihallgatott tanúk vallomását. A vizsgálat során mintegy 50 tanút hallgattak ki és négy-ötnek kivételével csaknem valamennyien azt vallották, hogy Szatmári Mór eseteitől ugyan a nép nagy nyomorát, az adók súlyos voltát, de nem igazolt az urak ellen, sőt beszéde végén törvényhatóságokra hívta föl az egybegyűléteket. Ezután kérelmeket kihallgatták Szatmári Mór képviselőt s töle tudakolta a Kuria, használta-e az igazgató kifejezéseket.

Az elnöknek ama kérdésére, hogy Papfalván tartott programbeszédében használta-e az inkriminált kifejezéseket, amelyek az osztály elleni igazgató ismérveit magukban foglalják, a képviselő a következő kijelentést tette:

A kórvényben foglalt kifejezések az én beszédem egyes kikapott részeinek teljes elhárítása. Határozottan kijelentem, hogy sem Papfalván, sem másutt az egész választási kampányban urak vagy földbirtokosok, vagy földbirtokos-osztály ellen nem beszéltem, s emellegva a nekem imputált irázisokat nem használtam. Az erre vonatkozó és a petícióban foglalt állítás teljesen valótlan.

Előnk: Az imént lefolytott inkriminált szöveget mondta-e vagy nem mondta?

— Ezt a szöveget nem mondtam sem egészében, sem egyes részeiben.

A képviselőtől vallomásra megoskették.

Ezután dr. Tóthlér Armin, a kórvényezők megválasztása fogott bele a vizsgálat anyagának tárgyalásába. Beszédét azonban az idő előrehaladottsága miatt be nem fejezte. A tárgyalást holnap folytatják.

A cukorjavaslatok.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, december 17.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 5 órakor Falk Miksa előnöklése alatt ülést tartott és tárgyalta a cukorgyezményt és a cukoradóra vonatkozó javaslatokat. A kormány részéről jelen voltak: Székely Kálmán miniszterelnök, Lukács és Darányi miniszterek, Graenzstein és Topke államtitkárok és Papp Elek osztálytanácsos. Falk előnk indítványára a bizottság elhatározta, hogy a két javaslatot általánosságban együttesen tárgyalja.

A vitát Neményi Ambrus előadó vezette be, nem osztja azoknak nézetét, akik a brüsszeli egyezményt magában véve szerencsétlenségnek mondják. Csak tájalmas operációnak tekinti, amelyet ügyes kézzel és gondosnak kell végezni, de amely az egészségnek előleltétele. A tuizott prémiumoknak, épp úgy mint a kartelnek, előbb-utóbb okvetlenül össze kellett omllaniok a saját abszurditásuknak sulya alatt és aránylag enyhe megoldásnak mondható, hogy ez az összeomlás nem hirtelen történt, hanem úgy, hogy az átmenetet elő lehetett készíteni és hogy Magyarország idót és módot nyert az új helyzetnek megfelelően berendezkedni. Kémellegva a 180nyit nem is a konvencióra, hanem arra a javaslatra veti, amely magában foglalja azokat az eszközöket, amelyeknek segítségével a kormány az új helyzetben meg akarja védeni a magyar államkincstár érdekeit itt és módot akar teremteni arra, hogy a cukoriparnál érdekelte mezőgazdaság nemcsak hogy vissza ne tejjődjék, hanem hogy a megváltozott viszonyok ellenére is előrehaladjon. Ezen eszközöknek sorában legfontosabb a kontingentálás. Egyénilog ugyan — nemcsak a cukor tekintetében — legelőszertűbb megoldásnak a magyar fogyasztási területnek elkülönítését tekintti, azonban, nem akarván a vitát komplikálni, elfogadja a kontingentálás után bekövetző rendezést is. Ami a cukoradó leszállítását illeti, utal arra, hogy nem minden állam, amely a brüsszeli egyezményt aláírta, szállította le egyuttal a cukoradót is. De ha nem is szállította le az adót, a cukor ára azért mégis aonnal olcsóbb lesz, melylyt a konvenció életbe lépégyrészt a leszállított határvám, másrészt a kartel megszűnése következtében. A cukoradó leszállításának a gondolatát elutasítani semmi esetre sem volna megengedhető, mindamellett bármennyire szimpatikus az eszme, indítványt a leszállítás érdekében nem tehet, mert egyenesen kelt szemügyre venni az államháztartás összealkotását és jogszavatási adóknak rendezését. Kérdi, igaz-e, hogy Oroszország titkafokó jegyzékét küldött a brüsszeli egyezményt aláírt hatalmakhoz, amelyben az egyezség mint a kereskedelmi szerződés megsejtését kitógosolja. Kérdi továbbá: mi a kormányának a feltegyése arra az esetre, ha Anglia némely gyarmatából érkező és prémiumokkal megvédett cukrot a büntető várnoknak alá nem vetné. Kötelessége a kormányának, hogy mindazt, amit tenni akar, gyorsan megtegye. Ebből az okból kívánja, hogy az egyéni kontingentálásra szóló javaslat is a lehető legelőrebb idő alatt terjesztették a Ház elé. Ezek után ajánlja a törvényjavaslatnak elfogadását.

Rosenberg Gyula, a közgazdasági bizottság előadója ismertet a bizottságnak a Ház elé terjesztendő jelentését és azon indító okait, amelyek a javaslat ajánlására bírják.

Mihály Odön főleg a kérdés gyakorlati oldalával foglalkozik. Az egyezményt természetesen elfogadják, mert az elől kiérni nem lehet. Azonban a cukoripar és répatermelés érdeke parancsolja, hogy a kérdés gyakorlati szempontjait különös figyelemben részesítsük. Reméli, hogy Ausztria kárkérvényen nem bolygósolja Magyarországot. A másik fontos szempont az adó kérdése. Nagyon kívánatos volna, ha az itt felmerülő megtakarításnak hasznát látna a népesség. Remélhetőleg a kormány e tekintetben meg fog lépni a hozzáfűzött igényeknek. Kéri a pénzügyminisztert, vegye fontolóra a gazdák érdekeit és amit lehet helyreük javítására, azt tegye meg. A javaslatokat el fogadják.

Hieronymi Károly nem hagyhatja szó nélkül, hogy a kormány a többi államhoz viszonyítva későn osztotta szét a javaslatokat, amelyeknek tanulmányozása meg volt nehezítve. Az egyezményt elfogadják ugyan, de bírálatú azért nem hallgatja el. Konstatálja, hogy monarchiánk képviselője, gróf Khévenmüller Kelet-India kötelezettségét, hogy az egyezményt elfogadják, nem sürgette, holott éppen ez lett volna a mi érdekünk. Ez illusztrálja, hogy Anglia képviselőjével szemben a többi államok képviselői siralmas szerepet játszottak. A konvenció által előidézendő versenyben a répacukor helyzete nem reménytelen, kívánatos azonban, hogy még az egyezmény tartama alatt kiküszöböljék a nádcukornak adható kedvezmény. Közvetlenül mond a pénzügyminiszternek, hogy a kontingensre nézve érdekeinket Ausztriával szemben megvédi amit nagy elismeréssel említi fel. A kontingensről azonban mindaddig nyilatkozni nem tud, amíg az egyéni kontingensre vonatkozó javaslatot nem látja.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Jönni fog!

Hieronymi Károly az adó tekintetében nem osztja a pénzügyminiszter álláspontját. Egészen jogosult az a kérdés, hogy a miniszter ne ragaszkodik az adó jelenlegi nagyságához, és javasolja, hogy az adó jökonként három esztendő alatt szállítsa le. Végül azt kéri, hogy Ausztriában hogyan fogják a javaslatokat keresztül vinni? Ez lényeges dolog, mert belenneni a javaslatba, mielőtt annak ausztriai sorsát tudnók, igazán lehetetlen. Az adójavaslat részletes tárgyalásának elhalasztását kéri.

A vita folytatását holnapra halasztotta a bizottság.

KÜLFÖLD

Az orosz külügyminiszter bécsi utja. Gróf Lamsdorff orosz külügyminiszternek bécsi látogatása mindenütt nagy feltűnést kelt, de talán seholsem akkora, mint Konstantinápolyban, hol a Yildiz-kioszkban és a portán mély benyomást tett és sokféle magyarázatokra ad alkalmat.

Reichsrath. A Reichsrath ma ülésén Seitz hosszabbban beszélt a borvámklauzula ellen, azt követelve a kormánytól, hogy ez év végéig mondja föl az olasz kereskedelmi szerződést. A ház aztán tovább folytatta a házaló-kereskedésről szóló javaslat részletes tárgyalását. Call miniszter kijelentette, hogy kölcsönös jóindulattal és kölcsönös együttműködéssel mindig megvédhetik a kölcsönös érdeket. Utal arra, hogy a magyar iparpártolásra vonatkozó törvényjavaslat bátorozományai nem adnak okot jogos panaszra osztrák részről. Végül a miniszter még az új marhasó-árakról beszélt, amelyek ugy Magyarországon, mint Ausztriában a mezőgazdasági érdekek előmozdítása érdekében február elsejétől kezdve 10 koronáról 6 koronára fognak leszállítani. Azután némi vita után letárgyalták valamennyi §-s a törvényt harmadik olvasásban is elfogadják. Következett a tőzseidei határidőüzletről szóló törvényjavaslat 12. §-a, melyet az urakháza módosított.

Miután Högel kormányképviselő az urakházának szövegezése mellett szót, a tárgyalást félbeszakították.

Bécs, december 17.

Ma délután minisztertanács volt, amely kizárólag a kiegyezés kérdésével foglalkozott.

Bécs, december 17.

Az ifjú-cseh pártok képviselőinek a csehországi német képviselőket ajánlataira adott válasza azt mondja, hogy a német javaslatok alaphibája az, hogy csak Csehországot veszik figyelembe, holott a csehek reménytelennek tartanak minden egyezkedést, amely nem terjeszkedik ki Morvaországra és Sziléziára is.

A német javaslatnak azt a gondolatát, hogy a szóban forgó kérdéseket csoportonként oldják meg, a csehek elfogadják, de az egyetlen heyes ut szerinük az, hogy mindenekelőtt a nyelvétörvényt rendezik, mert a csehek nem kérnek új jogot, új engedményeket, hanem a tartomány két nyelvének a belső szolgálatban teljes egyenjogúsággal való használatát. Ha a belső hivatalos nyelvek csak taxatív felsorolt esetekben engednek meg, ez azonos volna a német államnyelv behozatalával, aminek a csehek sohasem nyújthatnak segédkeztet. A nyelvkérdés rendezése végett nincs szükség egyébre, mint a kormányt arra az elhatározásra, hogy az érvényben lévő törvényeket végrehajtsa és lemond

arról a nézetről, hogy a cseh belső hivatalos nyelv megadása engedmény a németek részéről. A többi kérdés megoldásához szívesen segédkeztet nyújtanak a cseh képviselők anélkül, hogy engedményeket várnának vagy adnának érte, mert úgy a népek, mint az állam érdekében hön óhajják, hogy valahára békeség legyen. Kijelentet tehát, hogy készek a fűgő nemzetiségi kérdések megoldására nézve a németekkel tárgyalásokba bocsátkozni.

Az olasz válsági törvény. Az a hallatlan agitáció, melyet az egyház Olaszországban az olasz válsági törvényjavaslat ellen megindított, megteremtette gyümölcsét. Három milliónál több aláírással ellátott kérvényt kapott a kamara a javaslat ellen, s ennek nyomása alatt a válsági törvény tárgyalására kiküldött kamarai bizottság a tegnapi ülésén véglegesen visszautasította a válsági szőlő törvényjavaslatot. Zanardelli miniszterelnök ennél fogva nem sürgeti a javaslatnak tárgyalását és a hivatalos jelentések szerint a törvényjavaslatnak napirendre való tüzését májusra halasztották.

Akció Venezuela ellen.

Budapest, december 17.

Az angolokhoz és a németekhez immár az olaszok is formálisan csatlakoztak s szintén érvényes rendszabályokkal fenyegetik Castrot, ha vagy 3 millió frankot (egy hatodát azonnal, a többit később) meg nem fizet Venezuela azokért a kárrokért, melyeket olasz állampolgárok szenvedtek a lázadások alatt. Az a körülmény azonban, hogy az Unio nem fog eltérni az éber semlegesség elvétől, a szövetségesek pedig respektálják a Monroetant s így Venezuelát ellen legfőbb csak blokádot lehet alkalmazni, főbítorítja Castrot, aki megmarad nagyhangú kijelentései mellett. Az elnököt legújabbban nem is annyira a szövetségesek, mint Matos tábornok részéről fenyegető veszély, mert a szabadon bocsátott politikai foglyok s egyéb elemek mind nagyobb számmal csatlakoznak hozzá. Matos új felkelést készít s a venezuelaiak azt tömörülnek zászlai alá, mert azt hiszik, hogy Matos ki tudja majd eszközölni az Egyesült-Államok beavatkozását. S az Unio talán éppen azért nem küld hadihajókat a carabibi vizekre, nehogy a venezuelaiakat főbítorítsák.

Legújabb hírek szerint Spanyolország és Belgium is beállt a követelők közé s ugyanannyi kedvezményt követelnek, mint a többi hatalmaságok.

Berlin, december 17.

New-Yorkból táviratozzák a Local Aneigernek, hogy ottani politikai körökben a venezuelai bonyodalmat nagyon pesszimistikusan fogják föl. A lakosság lelkesedik Castro elnökért s a diákság az utolsó szál emberig kész fegyvert fogni. Az egész országban az a jelszó, hogy a végső lehelletig kell harcolni.

Caracas, december 17.

A Reuter-ügynökség itteni levelezője arról értesül, hogy Venezuelának a viszálynak választott bírói elintézése tárgyában tett javaslatok nem tartalmaz határozott intézkedéseket, hanem csak annyit mond, hogy az összes fűgő kérdésekre nézve választott bíróságot ajánl. Olaszország ultimátuma, mint a levelező tovább jelenti, még élesebb kifejezéseket használ, mint Németországé és Angliáé. Az olasz követségről levelezik a címert és utasítani fogják az olasz konzulátusokat, hogy ugyanígy tegyenek a végből, hogy az összekötötés mgszakítását nyilvánvalóan kimutassák.

Róma, december 17.

A Stefani ügynökség jelenti Caracából tegnapi kelettel: De Riva olasz követ ma a venezuelai külügyminiszternek jegyzéket nyújtott át, melyben kijelenti, hogy tekintettel az olasz követeléseket tartalmazó memorandumra Venezuela által adott tagadó válaszra, kormányától azt az utasítást kapta, hogy személyzetével együtt hagyja el Caracast. Az elutasítás honapjaterün meg. Minthogy e szerint Olaszország és Venezuela közt megszakították a diplomáciai viszonyt, az olasz konzulátusokat is utasították, hogy vegyék le a címereket. Az Egyesült Államok követése elvállalta az olasz alattvalók és az olasz érdekek védelmét.

Caracas, december 17.

Az olasz követség ma elhagyja Caracast. De Riva olasz követ ma ultimátumot adott át, amelyben 120.000 font megfizetését követeli. Az olasz érdekek védelmét az amerikai követség vállalja el. A spanyol és belga követség szintén figyelmeztette a venezuelai kormányt jegyzék útján, hogy Spanyolországot és Belgiumot is megilleti a legtöbb kedvezmény joga és az eszoban, ha a többi hatalmaság követeléseit teljesítik, ők is hasonló kedvezményeket követelnek. Fernandez felkelővezér (akit El Mochonak hívnak) ideérkezett. Megérkezésekor több ezer főnyi tömeg lelkesedéssel üdvözölte.

Caracas, december 17.

A Panther német ágyunaszád Marakaiban a Mirandát és a többi venezuelai hajót elfogta.

Kiel, december 17.

A császár elrendelte egy önálló cirkáló hajóhadosztály alakítását, amely a kelet-amerikai vizeken fog működni.

Caracas, december 17.

De Riva olasz követ ma elutazott Caracából.

London, december 17.

Az alsóházban Campbell Bannermann felvilágosítást kér a kormánytól a venezuelai ügyben és kéri, vajjon a Lansdowne külügyminiszter által tegnap a felsőházban tett nyilatkozatot az alsóházban is megteszik-e. Daljour miniszterelnök azt válaszolja, hogy az esetben, ha a venezuelai ágyunaszádok lefoglalása nem fogja megérlelni a mindnyájuk áltai remélt eredményt. Szükséges lesz a blokádt eszközözhez nyulni, amelyet mi és Németország fogunk végrehajtani. Nem szándékunk és sohasem volt szándékunk angol csapatokat Venezuelában partizszállítani vagy venezuelai területet megszállani. Még ha ily megszállás csak időleges volna is, nem hiszük, hogy az katonai vagy más okokból kívánatos lesz.

HIREK

Budapest, december 17.

BUDAPESTI NAPLO. December 15-én új előfizetést nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldésük tovább.

— **Személyi hír.** Fraknói Vilmos, a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője, hosszabb tartózkodásra Rómába utazott. A felügyelőség vezetését Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója vette át.

— **A király a pápának.** Királyunk a pápának negyedszázados pápasági jubileuma alkalmából egy szoborcsoporthoz ajándékozott. A szoborcsoporthoz Jézust ábrázolja, amint a megmentett báránnyal karjai között, a nyájától következő halad. Az egész szobormű aranyból van s lelete márványra nyugszik, amelyen elől a király és a pápa címere van egymás mellett. Ezek alatt van a latin nyelven fogalmazott ajánlás. A szoborcsoporthoz, amelyhez hírszerint a király adta az alapeszmét, Marschall szobrász készítette. A király ajándékát külön udvari kocsi viszi Rómába. A vonattal utaznak udvari kocsikban báró Weckbecker és Marschall.

— **A szász király beteg.** Drezdából jelentik, hogy György szász király tegnap ismét rosszul lett. Heves lázt kapott, úgy, hogy a hőmérséke 38-8 fokra emelkedett. A király állapota nem ad aggodalomra okot. A király az éjjel jól aludt. Hőmérséklete és érverése rendes. Ma még ágyban marad. A hurutos tünetek még nem szűntek meg.

— **Az angol királyné karácsonyi lakomája.** Viktória királyné annak idején, a tavaly előtti szomorú karácsonyra eszokoládtól küldött ajándékkul a boer mezőkön harcoló katonáknak. Itthon pedig szomorú ünnepi lakomát rendezett, olyat, amelyet az idők diktáltak. Meghívta vendégségbe a harctéren levő katonák hozzátartozóit. Olyan asszonyokat, akik talán másnap már az elesettek listáján olvashatták a férjük nevét. — Ennek a vendégségnek a természetes, de most már még keservesebb folytatása az a lakoma, amelyet az angol királyné az özvegyeknek és árváknak ad, akiknek férje, illetőleg apja a dél-afrikai háboruban esett el. London és London környékének grászos anyái a vendégek. A felséges vendéglátó elrendelte azt is, hogy minden meghívottat ingyen szállítsanak a lakásától a lakoma helyére, azután meg haza. — A királyné kedves figyelmessége nagyon jól esett az angoloknak s a sajátó némely része vezércikkben fejezi ki elragadtatását a felett, hogy Viktória királynének méltó utódja — a menyé.

— **A kormányzóható léghajók versenye.** Egy párisi telegramm jelenti, hogy Santos-Dumont a Lebaudy-testvéreket kormányozható léghajóval való versenyre hívta ki. A tét százezer frank, mely összegből Santos-Dumont huszonhátezer frankot már lelett. A versenyt a jövő év március hónapjára tervezik.

— **A takarékos Roberts lord.** Londonból írják, hogy Roberts lord, aki a délafrikai háború fővezéréletéről 100.000 font sterlinget kapott ajándékba, vonakodik az egyidejűleg neki adományozott térszalgalrendért a szokásos 1000 font sterlingnyi díjat megfizetni. A kandahari és pretoriai győző azt állítja, hogy Viktória királyné díjmentesen ígérte neki a rendjelet.

— **A szegény gyerekek kártyanyerése.** A hetedik kerületi körben bezironyosodik ezután az, hogy ki kártyázik tisztán csak a mulatság kedvéért és ki az, aki a nyereség reményében üti a blattot. A kártyások tudniillik kivétel nélkül úgy ülnek le a zöldposztos asztal mellé, hogy: nekik nagyon mindegy, hogy nyerne-e, vagy vesztenek. Nekik a szórakozás a fontos. Majd meglátjuk. Ebben a kaszinóban tudniillik kimondta a választmány, hogy hetenkint egy napon lefoglalja az összes kártyanyeréseket és átadja a létesülőben levő *Napközi Otthon* vezetőinek. Derék, igazán jó lélekre valló gondolat, ami a kártyázást mindössze attól a lehetőségtől fosztja meg, hogy nyer. Nyereség nincs. Vagy veszít, vagy a pénzzel kell föl az asztal mellől. — A nyereségek szép summája pedig áldásos célt szolgál. Otthont ad azoknak a szegény gyermekeknek, akikről a szülők nem képesek gondoskodni. A VII. kerületi kör példáját ha követné a többi kaszinó, körülbelül egyszerre vége lenne Budapesten a nyomorúságnak. Legelőbb is a gyermeknyomorúságnak. Tessék csak elképzelni, hogy micsoda summa az, ami a kaszinókban egy-egy napon gazdát cserél. S csak erről lenne szó. Arról, ami veszendőbe ment s amit az új rend értelmében a szegény gyermekek nyernének el. Olyan bugyleráriskból, amikben sok még a bankó.

— **A testőrkapitány betegsége.** Bésből jelentik, hogy herceg *Esterházy* Alajos testőrkapitány állapota nem fordult jobbra. A beteg még egyre nagyon gyöngye és táplálkozása is elégtelen.

— **A parlamentárismus.** Stettenheim Gyula a kiváló humorista, a német parlament legutóbbi eseményeinek őtőléből, a következő jótanácsokat adja a képviselőknek:

Ha a tanácskozások folyamán lármás jelenet fejlődik, nagyon ajánlatos hogy a gyöngye testalkatú képviselő ne legyen jelen, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a népképviselőt ilyenkor a tettegesség mezejére lép s leginkább a védtelen képviselőket páholja el. Ha a képviselő ok nélkül nem akar hiányozni az ilyen jelenetek alatt, kövessen el valami illetlenséget vagy neveltlenséget s bírja rá az előnököt vagy ennek helyettesét, az alelnököt, hogy utasítsa ki a teremből. A kiutasítás után ellentmondás nélkül hagyja el a termet. Azok a kocsisok, akik képviselőket visznek a parlamentbe ha szolgálatot akarnak tenni a népképviselőnek, helyesen teszik, ha beszédből elégednek a képviselővel. A népképviselő ugyanis az ülés alatt vissza fog emlékezni arra a modorra, melyet a kocsis tanusított s nem fog illetlenül viselkedni. Ha az ember nem akarja, hogy imparlamentáris kifejezésére rendre utasítsák, legyen miniszter. Ha az alkotmányt büntetlenül ki akarjuk játszani, legyünk miniszterek vagy az előnkéség tagjai.

A következő párbeszédek nagyon ajánlatosak:
Közbeszólás: Maga számár!
Előnközbeszólás: A szamarat tegyzi szokás!
Sértés: Maga disznó, maga póca!
Ellensérlés (dühösen): A pőcát vonja vissza. A tőbbit tartsa meg.

Verekedések alkalmával ajánlatos, hogy a népképviselő a parlament portájához meneküljön. Ott legelőbb jó társaságban várhatja meg, míg a verekedés elmúlik. Orvosoknak, akiknek nincs elég páciensük, ajánlatos, ha állandóan a parlament karzatán tartózkodnak. Képviselőik felesége, gyermekei, ha atyjukat, illetve férjüket jó nevelésben akarják részesíteni, jól teszik, ha gondoskodnak arról, hogy atyjuk nagyon ritkán mehessen a parlamentbe. Ilyen módon nincs kizárva, hogy a képviselőből is jónevelésű ember váljék idővel.

— **Neumann Armin felolvasása.** Dr. Neumann Armin udvari tanácsos holnap, csütörtökön tartja felolvasását a *Magyar Kereskedelmi Csarnok* helyiségeiben az „üzletek átruházásáról”. Az egyesület elnöksége ez uton is felhívja tagjainak az érdeklődőknek figyelmét erre a felolvasásra.

— **A munkások főgimnázium államosítása.** Munkácsról jelentik, hogy az ottani főgimnáziummal kapcsolatos államilag segélyezett internátust államosították. Ez az internátus, amelyet a városi közönség támogatásával a főgimnázium tanári kara létesített, ma már 80 tanulóknak ad otthont s egyik hathatós tényezője az ottani művelődésnek. Különösen görög katolikus lelkészek és tanítók gyermekei a bennlakók, akiknek egykor hivatásuk lesz, hogy a magyar állam kezéből élvezett jótétmény fejében és az internátusban nyert hazafias nevelés szellemében a magyar ügynek lelkes harcosai legyenek. A most államosított internátus tehat nemcsak a közművelődés, de a nemzeti élet fejlődés szempontjából is fontos intézmény, amelynek államosításával a közoktatásiügyi miniszter nagy hálaforrára kötelezte a magyar kultúra barátait.

— **Koburg Luiza Lindenhofban.** A *New-York Journal* legújabb számában érdekes dolgok vannak elmondva a lindenhofi magányról, ahol *Koburg Luiza* szenved.

Múlt hónapban, mikor meghalt Mária Henriette belga királyné, egyik brüsszeli udvarhölgyet: *Beaufort* grófnőt bízták meg, hogy a hirt megvigye a fogoly hercegnőnek. Az udvarhölgyök csatlakozott egy másik arisztokrata nő: *Donnermarek* grófnő, s ketten együtt váltak a szomorú hír átadóivá. A két hölgy így adja elő a történeteket:

A belga követvel s egy követségi titkárral utaztunk *Lindenhof*-ba. Ezek nélkül be sem eresztettek volna az intézetbe, melynek igazgatója így is feltűnő tartózkodással és hidegséggel fogadott. A hercegnőt negyedik emeleti, polgári módon burtozott, egyszerű szobájában találtuk. Egészen meglepővé néztünk rá. Még emlékeztünk egy rózsásarcu, aranyhajú, telt asszonykára, s most előtűnő állott egy öszetört, megvénkedt nő, szürkülő hajjal, fénytelen szemekkel, megroskadt tartással. Egy, a szó teljes értelmében piszkos hálokötösben volt, s frizuráján látszott, hogy már napok óta kívánja a fésűt.

Mikor beléptünk, a hercegnő, aki emélyedve nézett ki az ablakon, megjévedt fordult hátra. Megtudva, hogy kik vagyunk, könny pergett le arcán.

— Királyi íenség, — kezdte *Beaufort* grófnő, — szomorú hírt hozunk önnek. Elégge nyugodt arra, hogy meghallgathasson?

— Oh, — sikoltotta a hercegnő, — tán csak nem akarunk a sötét szobába zárni? És ön megengedi ezt?

Egész testében reszkette fogódzott bele a grófnő karjaiba.

— Nem, íenség, — hangzott a válasz, — nem arról van szó! Tudtára kell önnek adnom, hogy édesanyja meghalt!

— Akkor elvesztettem egyetlen, legdrágább barátomat, — felelte a hercegnő és sirásba tört ki. — Most már nem marad számomra remény...

— Fenséged, — kérdezősködöttünk tovább — semmiféle lépéseket sem tett arra nézve, hogy kiszabaduljon innen? Nem bízhatna meg ügyével egy ügyvédet?

A hercegnő zokogva válaszolta:

— Sem pénzem, sem barátom nincsenek. A férjem nagyon hatalmas és azt csinálhat velem, amit épp akar. Ez ország köztekintélyei az ő szavára hallgatnak és senki sem törődik azzal, hogy mi történik velem. *Erőszakkal hoztak ide és úgy ítszik erőszakkal itt fognak tartani hadiörmög.*

Mi vigasztaltuk:

— Ne bánkodjék, íenség; amennyire tőlünk kitélik, segítséget fogunk nyújtani. Felebbezzünk a szász király és a német császár igazságszeretőéhez, akik, ha megtudják a valót, minden bizonytalán változtatnak a dolgok állásán.

— Az nem fog használni semmit, sőt félek, hogy újabb szenvedéseket hoz számomra, mert nemrégiben avval tenyegettek, hogy a sötét szobába csuknak, ha valakinek panaszokodni merek. Ez pedig örülté tenne.

A hercegnő ezután részletesen elbeszélte *Lindenhof*-ba való hurcolásának történetét, s aztán, mivel esteledni kezdett, elbucsuzott e szavakkal:

— Isen önökkel. Remélem, hogy tesznek valamit érdekében, de egyuttal félek is, hogy számomra már nincs segítség.

... Akármint csinált is a hercegnő — így fejezik be tapasztalataikat a grófnő, — ahhoz férjének nincs joga, hogy valakit ennyire ép észszel az örütek házába zárasson.

— **Katonai kinevezések.** A király — mint a hivatalos lap mai száma közli — Jekete-ardó és nagytárnai *Meyer* Guidónak, a szegedi II. honvéderületi parancsnoksághoz beosztott vezérőrnagynak és *Jác*s Kálmán szervezői ezredesnek szolgálati állásuk alól való fölmentésüket, nagyvárdai *Baranyay* Imrénének, a besztarcebányai 18. honvédyalozrednél létszám fölött vezetett ezredesnek a 78. honvédyalozrednél parancsnokának a szegedi II. és *Lőrinczy* Dénes ezredesnek a nagyvárdai 4. honvédyalozrednél parancsnokának a székesfehérvári V. honvéderületi parancsnokságnál rendszeresített beosztott tábornoki helyre, továbbá *Nagy Győző* ezredesnek, a szegedi 5. honvédyalozrednél parancsnokának a 76. és *Kiss* Zsigmond ezredesnek, a pozsonyi 13. honvédyalozrednél parancsnokának a 78. honvédyalozrednél dandárparancsnokként ideiglenes vezetésével való megbízást elrendelte, végre: *Békésy* József vezérkari testületbeli ezredes a honvédyalozrednél tényleges állományába és a nagyvárdai 4. honvédyalozredhez való végleges áthelyezés mellett ezen ezred, *Kotányi* Henrik székesfehérvári 17. honvédyalozrednél alezredes a tényleges szolgálati állományába való áthelyezése mellett a szegedi 5. és *Amon* András, az I. Vilmos német császár és porosz király temesvári gyalogsági hadapródiskola parancsnokát a hon-

véd gyalogság tényleges állományába való áthelyezése mellett, a pozsonyi 13. honvédyalozred parancsnokává kinevezték.

— **Nők az egyetemen.** Az országos közoktatási tanács állandó bizottsága e hó 16-ikán dr. *Beöthy* Zsolt előnkésével tartott ülésében dr. *Hegedűs* István előadó-tanácsos terjesztette elő jelentését a nők egyetemi tanulmányairól. Az állandó bizottság részletesen megvitatla a kérdést, de nem tartotta még idejénvalónak, hogy ez ügyben konkrét javaslatokat terjeszsen a miniszter elé. Elhatározta azonban, hogy e kérdést állandóan figyelemmel kísérí és abizottságot küldött ki, amelynek különösebb feladatát tűzte ki a nők egyetemi tanulmányokra való előkészítésének tanulmányozását.

— **Hegyi Antal Amerika földjén.** A volt csongrádi plébános, Hegyi Antal csakugyan Amerikába ment ki. A múlt hó közepe táján érkezett meg az új világ földjére, Yongstownba, ahol egyházközséget szerveznek. Hegyi arra kéri, hogy vállalja el az egyház élén a pápi méltóságot. A *Clevelandi Magyar Hírmondó* szerkesztője meginterviewolta a volt csongrádi papot és Hegyi a következőleg nyilatkozott:

Szívesen adom meg önnek a fölvilágosítást, mert máris látom, hogy egyes amerikai magyar lapok tendenciózusan tárgyalják Amerikába jöveletemet. Kijöttem hazából, mert a nép érdekében folytatott küzdelmem folytán két évized óta rám nehezéd kormány és hadsági hatalom zaklatását, üldözését tovább évelni nem bírtam. El vagyok itélve három hónapra s az én lelkem nem tűri a fogságot, különösen, mikor ezt azért szabják ki rám mert a nép érdekében megmondom a hatalomnak szemébe a gonoszságát. Ellenem tisztességbe ütköző pör egyes. En ezektől a pöröktől, ha esküdtszék itélkeznek bennök soha nem félek, mert esküdtszék el nem itélne; de ami a törvényszéket illeti... node erről inkább nem szólok. Beleáradtam a küzdelembe, mely örökös zaklatatásom mellett nekem ezrekbe és ezrekbe került ki. Kijöttem Amerikába. S bár büszkébe mondhatom el hogy politikai menekült vagyok; még le sem hajtottam fejem Amerikában s egyik-másik itteni lap máris meghurcolt.

— **Egy osztrák detektiv Magyarországon.** Értelmetlen rendőri tulakapásról ad hírt egy vas megyei, felső-őri tudósítás. Az eset ez: A Vas megyei határán fekvő *Máriata* községből egy fiatalember *Bécsben* mint pincér volt alkalmazásban. Ott megismerkedett gazdája 16 éves leányával s megszőkötötte. A fiatal pár Magyarországra felé vette útját s *Felső-Őrre* érkezett. Egy bécsi detektiv itt utólérté őket s mellözve minden törvényes formát, egy kétéjú-sasos jelnyűt tűzött a mellére és — még jelentést sem téve a hatóságoknak — a fiatalokat egy ottani kávéházban a „törvény nevében” letartóztatta. A fiatalember, mint magyar állampolgár, titakozott a detektiv önkénykedése ellen s nem is lett bántódása, a leányt azonban a bécsi detektiv letartóztatta s a legelőss vonattal *Bécsbe* vitte. — Nem valószínű, hogy így esett volna meg a történet. De ha megtörtént, arra vall, hogy a bécsi rendőrség nem oktatja ki eléggé a legénységét abban a tekintetben, hogy hol van a két állam között a határ.

— **Kisvendégülök kéréme.** A székes fővárosi kisvendégülök és kocsmárosoknak egy nagyobb küldöttsége iszette gelt ma a képviselőházban *Bereczky* Albert vezetésével *Széll* Kálmán miniszterelnök min beülygimiszternél s arra kérék, hogy szüntesse meg a zug-borméréseket és álló kimeréseket. A beülygimiszter megígérte, hogy e tárgyban előterjesztést telet magának s tanulmány tárgyává teszi; a küldöttség ezután *Lukács* pénzügyminisztert kereste fel s az ő támogatását is kérte.

— **Nemzeti himnusz egy buzaszemen.** Kis területre minél többe írni, az egyike a legkedveltebb sportoknak. A leggyakoribb formája ennek a kedvtelésnek az, hogy egy levelezőlapon például egy egész épsózt vagy drámát írnak. Hanem amiről most ír egy odesszai lap, az már ennek a sportnak az örüete. Egyben pedig merőben elképzelhetetlen. Az az odesszai lap azt jelenti, hogy egy *Herschelmann* nevű vésnök a cárnak egy buzaszemet ajándékozott, amelyre a nemzeti himnusz véste rá. A cár hálaból aranyórát adott neki jutalmul.

— **A posta karácsonykor.** A *karácsonyi forgalom* akadálytalan lebonyolítása és torlódások elkerülése céljából a kereskedelmi miniszter a folyó év december 21-ére eső vasárnapra a munkaszünetet az összes posta- és távirtdahivataloknál felfüggesztette. Emelözve a posta- és távirtdahivatalok ezen a vasárnapon a posta-, távirtda- és távbeszélő-szolgálatot épp úgy fogják teljesíteni, mint hétköznapokon.

— **A Magasin Français.** *József* Agost főherceg és neje ma látogatásukkal tünntették ki a *Magasin Français* nagy áruházat (*Kossuth* La-os-utca 4.) és nagyobb bevásárlást tettek.

— **Égő istállók.** *Bécsújhegy* közelében *Ebreichsdoriban* ma este tűz támadt a *Pongrácz-Metternich*-féle istállóknak. Csak nagy erőfeszítés árán tudták a tüzet lokalizálni. A kár tetemes.

A megfagyott testrészek gyors és biztos gyógyítására az egyedüli szer a

„Halifax Fagybalzsam“

ára 1 kor. Kapható: *Schubert* Arnold gyógyszer-tárában, VII., *Csengery*- és *Dob-utca* sarkán.

— **Ezer méterháza koksz a szegények számára.** A gázgyár ma bejelentette a polgármesternek, hogy ezer méterháza kokszot ajándékoz a főváros dídergő szegényeinek. Az ajándék-kokszért az előjárásokhoz kell fordulni s azoknak az utalványára szolgáltatják ki a tüftanyagot a Soroksári-utca 10. szám alatt lévő raktárban. — Az ajándékozás pillanata nem igen alkalmas arra, hogy megkritizálják az ajándékozót — s nem is ezt akarjuk tenni. Egyszerűen csak örülünk annak, hogy végre a gázgyárnak is eszébe jutott az, hogy ennek a szegény városnak, amelynek gazdasági életében a sok csapás közt, a mi ránehezedik, ott van a gázgyárral közötti fura szerződés is — tartozik valamivel. Ennek a tartozásnak a törlesztésében első részletképpen. köszönettel nyugtázzunk az ezer méterháza kokszot.

— **Halálkozás.** Balassy Irmska, Balassy Lajos kis leánya, e hó 15-én Kőlozavárott 7 éves korában meghalt. Temetése ma délelőtt ment végebe nagy részvét mellett.

Hacker Mayrné, született **Stelzer** Sarolta e hó 16-án Budapesten meghalt. Az elhunytban Hoffmann Mihály szerkesztő felesége édesanyját gyászolja. **Bécsből** táviratozzák, hogy ma ott meghalt **Schlacher József** nyugalmazott altábornagy, katonai körökben ismert kartográfus.

— **Tanítónő és plébános.** **Eszékről** táviratozzák: **Segota** Jelka grobniki népisokai tanítónő a község-háza előtt kutyakorbáccsal inzultálta **Babics** Frigyes plébánost, mert a plébános a fegyelmi tanács előtt a tanítónőről sértően nyilatkozott. Az ügynek a bíróság előtt lesz folytatása.

— **A tél.** Tegnap déli óta kissé megenyhült az idő s az egész országban a hőmérő néhány fokkal emelkedett. Az ország nyugati részeiben átlag 8—10 fok hideg van, míg keleten még mindig 10—20 fok hideget mutat a hőmérő. A Duna jege utabban Zimonynál és Buziánál is megállott. A Dráva az éjjel Zákányánál szintén befagyott. A Száván erős jégzajlás van, ami nagyon ritka eset. A Duna többi mellékfolyóját kivétel nélkül vastag jég borítja. A Duna tegnap óta kissé árad s magassága Budapestnél 25 centiméter a zérus alatt. — **Barcsról** jelentik, hogy a város alatt ma a Dráva befagyott. — **Sepsi-Szent-Györgyről** a következőket táviratozzák: Itt tizenhat nap óta 27—29 Celsius-losok hideg van. A hó félméternyi magasságban áll. Az állatok elhullanak a nagy hidegben. A brassó-háromszéki vicináriás vasút tegnap este két órát késést. Ma a hideghez süri kód is járult. A hőmérő 30 Celsius-fokot mutat. A vármegyében tizenhat vad-disznót és sok farkast löttek le a falvak közelében.

— **Tűzek.** Az éjszaka négy helyen is pusztított a tűz a fővárosban. A kereskedelmi alkalmazottak bált tartottak az éjjel a kereskedelmi és iparosarnok Akadémia-utca 3. szám alatt lévő helyiségük disztermében. Javában folyt a mulatság, amikor egyszerre ijedt kiáltás hallatszott.

— **Tűz van!**

A megrepedt mennyezet alól láng tört elő és csakhamar fojtó füsttel telt meg a bálterem. Örjási riadalom támadt a táncoló párok fejvesztve menekültek, de szerencsére baleset nem történt. A tűz úgy keletkezett, hogy a diszterem feletti szoba padlója a kályhából kipatant szikráról meggyulladt. A tűz lapangva átterjedt a gerendákra és így jutott a bálterem mennyezetéig. A diszterem falai és mennyezete teljesen megrongálódott. A tűz rendkívül veszedelmes volt, mert ha a láng véletlenül a mennyezetet át nem kap utat, a mennyezet leszakad és kiszámíthatatlan szerencsétlenségnek lehetett volna az okozója. — **Mihályi** Ferencné házmeztérnő Csengery-utca 22. számú pin-céjében a vízcső belagolyott. Mihályiné a bajon úgy akart segíteni, hogy a cső alá szalmából tüzet gyújtott. A tüztől a pince ablaka tüzet fogott, de idejében észrevették és eloltották. — **Hermina-ut** 12. szám alatt a báró **Acél-féle** növényházban tűz támadt, de mielőtt nagyobb veszedelmes támadhatott volna, eloltották. — **Dr. Vándor** Jakab ügyvéd Váci-utca 16. számú lakásán a kályhától tűz támadt és a padló egy része elégett. — Ma délelőtt az Erzsébet-kört 24. számú háromemeletes ház padlásán egy kéményseprő járkált, hogy a kéményeket megvizsgálja. Közben üstszagot érzett, s utánajárva a dolognak, észre- vette, hogy a padlággerendázat egyrésze a beépített kéménytől égni kezd. Lerohant a harmadik eme- letre s egy dézsa vízzel locsolta a gerendát, míg a tüzlők meg nem érkeztek. Ezek azután hamarosan eloltották a veszedelmet. — Ugyanokor délután kéménytűz volt a földmívelésügyi minisztérium palotájában is, ezt is hamar eloltta az V. kerületi tűzör- ség két embere.

— **Családi dráma.** Zürichben ma déiben véres családi dráma történt. Egy **Dockweiler** nevű nagyváros agyonlőtte feleségét, kétes leányát, anyósát, aztán öbe lötte magát. Az anyós kivételével, aki még életben van, valamennyien meghaltak.

— **Inség Finnországban.** Egy pétérvári tele- gramm jelenti, hogy a kormány egy millió rubelt

bocsátott a finnországi inségek fölgyezésére. A óár százezer rubelt adott erre a célra és az összes orosz lapok gyűjtést indítottak az öszegyült ösz- szegét **Bobrikov** finn kormányzóknak küldik. **Bobrikov**- hoz a napokban Svédországból is nagyobb adomány érkezett, de ő ezt visszautasította. A kormány bizo- tságot küldött Vesa és Uleabört tartományokba, mert ezeken a helyeken legnagyobb a nyomor.

— **A temető amatőr-fotografusai.** A temető igazgatóságánál gyakran jelentkeznek amatőr-fotografusok arra való engedelmet kérve, hogy a sírkert némely részletét, vagy egy-egy síremléket lefotografáljanak. A temető igazgatója veszedelmet látott ebben s nem engedte be a temetőbe a fotografusokat. A tilalom szigorát az is támogatja, hogy erre nézve eddig még semmi intézkedést se hoztak a városbázan. Most a temető igazgatója, hogy végre tisztában legyen a fotografusokkal, megkérdezte, hogy mit csinálna a jövőben. Adjon-e engedelmet, vagy nem. A temetőkre felügyelő bizottság a Viola Imre tanácsos elnöksége alatt tartott ülésén kimondta, hogy a fotografusokat akadálytalanul be kell bocsátani a temetőbe. Csak azoknak kell külön engedelmét folyamodni és pedig a közegészségügyi ügyosztály vezetőjéhez, akik valamelyik síremléket akarják lefotografálni.

— **Tolvajvilág.** A rendőrség — mint megírtuk — letartóztatta **Bohnicsek** József és **Kiffer** István rovtott multu napszámokot, akikre a fővárosban elkövetett kasszafurások gyanúja irányult. **Bohnicsek**ek éppen eskü- vője alkalmával tartóztatták le s násznagya **Kiffer** István volt. A nyomozás megindult s az ellogott kasszafurókra két betöréses lopást is rábizonyítottak. A rendőrség ma ellogta a betörők két cinkostársát is. **Szabó** Ferenc mányi születésű napszámos és **Frdrauw** Ferenc budapesti születésű vasöntő voltak a banda fő- tagjai. Szabó volt az orgazda, akinek Rákospalotán Iskola-utca 79. sz. lakására hordták öszse a betörők az ellogott holmitak. Hasznos működő tagja volt még a be- törő társaságnak **Paulus** Károly, álnéven **Legort** Ferenc, 23 éves rovtott multu lakatos, akit a főváros területéről örkre kitiltott a rendőrség, de most sikerült meg- szöknie. A banda Rákospalotán betört **Braun** Ilona Iskola-utca 6. és Ujpesten **Dória** Károlyné István-ter 6. számú szatésztüskébe s az itt loptott holmit fo- gyasztották **Bohnicsek** vezetés esküvőjén. **Paulus** erősen nyomoza a rendőrség és rajta van, hogy a szervezett betörő-banda bűnlajstromát öszszállíthassa.

— **Az éjszaka a rendőrorjárat egy gyanus viselke- désű embert vett észre** **Ehrenreich** Lázló Lehel-ter 6. számú gabonarakarta előtt. A rendőrorjú igazolásra szólították az ismeretlent, de ugyanekkor észrevették, hogy a raktár ablaka be van törve. Erre átkulatták a raktárt és a szalma között előrejövő két csavargót talál- tak. Mindahármat bevitték a rendőrségre, ahol megállapi- tották, hogy **Krencsey** Ede 21 éves, **Maneuska** András 32 éves napszámokos és **Krupka** Jakab 19 éves kosza a betörők. — Letartóztatta a rendőrség **Labog** Aranka 20 éves rovtott multu öselédt, aki **Pincer** Hermann pinccemester Nagydólya-utca 18. számú lakásáról ruha- neműt loptott. — Ellogta a rendőrség **Kotvich** János 36 éves rovtott multu öpészti, aki lakástadónojként, Uj- pest, Király-utca 32. számú lakásáról 200 koronát érc aranyórát és **Rosenveig** Leó aradi születésű 18 éves kereskedősegédet, akit **Horváth** Jánosné szállástado- nóje Sziv-utca 20. számú lakásáról órat loptott.

— **Öngyilkos-mentés.** Majdnem rosszul járt Párisban a minap egy fiatalember, aki egy öngyilk- kosságot akadályozott meg. Ugy tizenegyóra tájban a Notre-Dame-hídon egy hölgy hirtelen felkapaszkod- dott a korlátra s már-már levetette magát a vízbe, amikor a szóban lévő fiatalember, aki arra járt, gyors- san mellője ugrott s megragadta a ruháját. De ezen- közben elvesztette az egyensúlyt és ő is átkunokt a korláton. És még sem zuhant bele az árba, mert si- került neki belekapaszkodnia estében egy öszlappa- gy maradt ott, félkézzel az öszlopot fogva, félkézzel az öngyilkosjelöltet fogva egy-két percig, amíg végre kiszabadították veszedelmes helyzetéből.

— **Razzia.** A rendőrség ma éjszaka **Krecsányi** detektívöngk vezetése alatt razzia tártott a főváros éjjeli zug-mulatóhelyein. A razzia annyira a nyilván- nosság előtt folyt le, hogy ma délután már az új- vásártéri verebek is arról öszipeltek s így a főváros gyanus alakjainak módjában állott, hogy a mai éj- szakán sorsukat ölkérüljék. Mégis akadtak könnyelmű zsebtolvajok és a fővárosból kitiltott csavargók, akik — talán mert meleg szélre vágytak — a sippal- dobbal reklamizáltak razzia dacára is megvárták a detektívetek és teljes szinpadi stilszerűséggel a kar- jaikba ömlöttek. A razzia különben meghívott közön- ség jelenlétében, a szinpadi hatások teljes kihasznál- lása mellett ment végebe és mint ilyen elég sikerült- nek is mondható.

— **Megszökött gyáros.** A bíróság örszagszerte körözi Ij. **Kammermayer** Leonhárd budapesti szüle- tésű 48 éves gyártulajdonost, akinek Huba-utca 7. szám alatt lakás- és ércúr-gyára volt. **Kammermayer** 60—70.000 korona erejéig árukat vásárolt hitelbe, ezeket potom áron eladta és amikor fizetésre került a sor, ösdött jelentett. Így bezonyosodott, hogy ha- misan bukott. A szökevény gyáros magas nyulánk, arca halavány, haja szöke, élül kopasz, bajusza vé-kony, szöke, körszakálla vörhenyes, szeme kékeszürke, sasorra van.

— **Letartóztatott ösaló.** **Beer** Henrik szekerész- kapitány a Szony-utca 82. számú lakásán értékes perszönyeg-gyűjteményt és antik bútorokat tart. Nemrég megjelent nála **Steingresser** Dávid Dezső munkanélküli kereskedő-segéd valami ékszereladási ügyben. Ekkor látta meg az értékes gyűjteményt s megkérdezte a kapitányt, hogy nem volna-e hajlandó eladni perszönyeg-gyűjteményét. A kapitány meg- állapodott abban **Steingresserrel**, hogy 44.000 koro- náért eladja. Az elegáns megjelenésű férfi megnyerte a kapitányt bizalmát. Előadta ugyanis **Steingress**, hogy 76 ére koronája van az adóhivatalnál, amelyet ha- misított ökmányokkal bizonyított is. Abban állapotok meg, hogy **Steingresser** részleteken viszi el a bútorot és szönyegeket s amely napon elkészíti, egy takarékpénztári könyvvel egyenliti ki tartozását. Pár nappal később **Steingresser** el is szállított 12 ére koronát érc bútorot és szönyegét, a takarékpénztári könyvet azon- ban nem küldte el, hanem megszökött. **Beer** kapitány feljelentést tett a rendőrségen, ahol a nyomozás során megállapították, hogy **Steingresser** a szönyegeket elzá- logosította. Vagyon és foglalkozás nélkül van, noha a kapitánynak azt mondotta, hogy beraktározási válla- lata van. Ösalásért és sikkasztásért már Máramaros- szigeten büntetve volt. A rendőrség letartóztatta.

— **Kis gyermekek szerencsétlensége.** **Götter** Manó lakatos Liszt Ferenc-utca 3-ik számú lakásán a minap nagymosós volt. Ekközben **Ilona** nevű 6 éves leánykaja egy forró vízzel tett dézszaba esett s úgy öszszégett, hogy ma meghalt. — **Antal** Sándor timar- segéd és felesége a Ferenc-körnt 7. számú lakásukon magukra hagyták **Gyula** és **István** nevű 4—5 éves gyermekeket. A gyermekek a konyhában a takarékpénztár mellett játszóttak. Egy kipatant szikra fel- gyújtotta a ruhájukat. A szöszödek azonban betör- tők az ajtót és megmentették a gyermekeket. Csak könnyebb sebesülést szenvedtek.

— **Rablás egy kávétermében.** **Baumgarten** Már- tonné, született **Kohn** Jankának Ujpesten, a Berossényi- utca 2. szám alatt lévő kávétermésébe tegnap este nyolc órákor egy 25—26 évesnek látszó, iparos ki- nézésű fiatalember állított be s késsel a kezében pénzt követelt a megrémült asszonytól, aki egyedül volt az üzletben. A rabló kihuzta a fiókot s abból 30 koronát magához vett s azután — mint ki dolgát jól végezte — eltávozott. **Baumgarten** annyira meg volt rémülve, hogy segítség után sem kiáltott s csak akkor tért magához, mikor a rabló már rég eltávo- zott. A rendőrség keresi a vakmerő rablót.

— **Az ösztalysorsjáték húzása.** Az ösztal- ysorsjáték mai húzásán huszonötére koronát nyert 5005. háromezer koronát 32353. kétezer koronát 29588 94625 28192. ezer koronát 76213 36479 29250 14205. ötszáz koronát 54452 26387 59044 64781 80029 107348 21497 49565 4957 79696 16302 54888 105280 71755. három- száz koronát 60723 6769 22278 94784 49421 56558 8219 66797 87789 69276 11159 34227 12707 49013 42507 64534 64151 70157 41196 39004 52045 6028 98817 107214 43636 42548 109571 64768 96079 82770 48407 75138 90442 6948 20384 59202 66403 63025 00100 13175 10978 13459 5227 11380 48455 97899 27994 74898 86915 71496 87994 35269 86935 8716 14063 38957 56074 21911 8390 54263.

(x) **A gyermek** legjobb erősítő és tápszerétül a Zoltán-féle iz- és szag nélkül csukamáj-olaj ajánlíható. Üvege két korona. Zoltán győgytárban, Budapest, V., Szabadság-ter.

(x) **Kedves és hasznos ajándék** mindenkinek egy doboz, 3 drb finom akácia szappan. Kapható 2 K., 80 fillérről, a Kálvintéri Kosza győgyszertárban. Postán is rendelhető.

(x) **Csacсарin Raditz** legjobb szer szökrekedés, gyomor és májba, ötvágytalanság, elbizás és lefájás ellen, kitűnő vértisztító. Orvosi tekintéyek által kipró- bálva és ajánlva. 1/2 doboz 1 K. 20 fillér; egy egész doboz 2 K. 20 fillér. Kapható az Apostol győgytár- ban, Budapest, József-körnt 64.

(x) **Gebauer** Károly hazai ércokporos-gyáros te- metkezési intézete VII. Erzsébet-körnt 26-ik számú házban van és IV. Kigyó-ter 1. sz. Királyi bérpáota.

(x) **Csillogó karácsonyfadísz** Kertész Tódornál.

Főfájást,

mely bármifől ered is, pár pero alatt meggyógyít a „Fortuna-Migrain-Pastilla“ 1 drb 30 fillér, 6 drb 150 fillér, 12 darab 280 fillér. Kapható **SCHUBERT** ARNOLD győgyszertárban Budapest, VII. Csengery- és Dob-utca sarkán.

Jótekonys alsos.

A VII. kerületi kör elhatározta, hogy hetenkint egy napon a kör tagjainak kártyanyarosságát lefoglalja és az alakuloban levő Napközi Otthon javára beszovaltatja az Otthon központi bizottságának.

As egyik:

Nem bánom... Ejjh mit, fölveszem pirosra! A cél jótekonys... Ossza, bemegegnek.

A másik:

Adu piros... Ninos, aki lerontsa.

A harmadik:

Egy vannakot, ti édes Istenek!...

A kibic (sugva):

Drukkolja ki, no megvan... Négy királyok...

As egyik:

Tuli... Tero kassza... No és most megállok.

A harmadik:

Kontra... Kontra kassza... Vannak...

A kibic:

Hisz uraim, jótekonys célra adnak!...

II.

Árva gyerekek dala:

Isten, ki Ión trónosra a magas égen, És segitsz árván, védtelen szegényen. Küldj oh kontrát mindég a felvevőnek, S kontra kasszát mindég a nyerőnek. Mondass ubut, nem ötvenet, de százat, Segitsd meg azt, ki utimórá támad, Volát legyen a felvevő kezébe'...

III.

A kártyapakli monológja.

Szent Piatnik, milyen idöket élünk, Jótekonys célra játszadoznak velünk. Nem értjük, az ég fölünk mit akar, Vagy nem magyar tán többé a magyar? A kártya bün volt, levegője átok, Elveszték rajta vagyonok, jószágot, Raboltak érte, raboltak miatta. És most kártyának jótekonys alapja? Jótekonys lesz az ász és a király?...

Na, a világ már nem sokáig áll!

N.

Pesti jótekonyság.

- Jelenet. -

Egy ur: Huj, de hideg van.

A másik: De még milyen! És milyen nagy a nyomor! Borzasztó nagy a nyomor.

As egyik: A nyomor rettenetes.

(Rögynt egy vastag szivarra.)

A másik: Ma megkezdtem az adakozást. Egy koldusnak adtam négy fillert.

As egyik: En még nem adok. Majd ha hidegebb lesz és még nagyobb lesz a nyomor.

A másik: Ami a hideget illeti...

As egyik: Na igen... ma volt vagy tízenhárom fok. De mi ez nekem?

A másik: Hogy érti ezt?

As egyik: Ez nekem semmi. Nálam az adakozás minusz husz fok Réaumurnéi kezdődik.

A másik: Kitiűnő.

As egyik: Mikor azt olvasom a lapokban, hogy egy éjjel huszonkét ember fagyott meg, akkor előveszek egy koronát. Mikor a konflislovak összerogyanak az utcán és kővé fagnak, akkor pedig megkezdem a komoly jótekonysági akcióit. Akkor...

A másik: Akkor?

As egyik: Akkor kibocsátok egy gyűjtőívet a szegény éhezők és lázók számára... Ez nekem nem kerül semmibe és mégis jótekonysági apostol vagyok...

A másik: Nagyszerű!

As egyik: Aztán, ha majd olyan hideg lesz, hogy az emberek odafagnak a házak falaihoz, és ha majd a villamos megállóhelyek vasrudjairól késsel vakarják le a várakozó utasokat a kalauzok, akkor aztán kiválóan erőt vesz rajtam a jótekonyság és... és...

A másik: És?

As egyik: És rendezek egy jótekonys tánomulatságot. A szinészek a jótekonyságra való tekintettel ingyen működnek közre, az írök ingyen olvasnak fel, nekem ismét egy krajcáromba se kerül a dolog, és én ismét jótekonysági apostol vagyok.

A másik: És aztán?

As egyik: Aztán ha egyszer olyan hideg lesz, hogy össze-visszalagy minden, az emberek egymáshoz fagnak, az utca tele lesz megfagyott gyermekekkel és az egész világ nem lesz egyéb, mint csupa jég, fagy és hó, akkor aztán dühöngeni fog bennem a jótekonyság és... és...

A másik: És?

As egyik: És alapítok egy jótekonys növegyeletet.

-o.-

FÓVÁROS

(*) A vásárosarnokok veszedelme. A vásárosarnokok is nagyot szenvedtek azon a néhány rettenetesen hideg napon, ami, egyelőre legalább, elmúlt. Ha a vásárosarnokok légmérésüket nem lehet valamilyen megváltoztatni, bekövetkezhetik az az állapot, hogy be kell szüntetni a vásárosarnokokban az árusítást, vagy pedig le kell tenni az egész vásárt a pincékbe. Az erős éjjeli fagy ugyanis minden árut tönkretett a csarnokokban. Gyümölcs, tejfélék, húsárak, zöldség csonttá aszalódtak a nagy hidegben s a legdrágább áru is teljesen hasznavehetatlenné vált. A csarnokbérletk tehetetlenül és kétségbeesetten látják a fagy pusztítását, amely az egész esztendő egyetlen jó szezonját, a karácsonyi szezont tette tönkre. Kifogástalan áru ma már alig kapható s az élelmiszerek ára napról-napra magasabb. Tetézi a bajt, hogy épp most a vásárosarnok-igazgatóság is válságban van. Az igazgató, Ziegler Nándor, valamint a helyettese, Hembach főfelügyelő is beteg s nincs, aki a csarnokokban önállóan intézkedik. A bérletk akarhova fordulnak, nem kapnak segítséget. A húsárak arra kérték az igazgatóságot, hogy engedje meg a húsáraknak a hűtőkbe való elrakását, mert a csarnokban 12-15 fok a hideg, a hűtőkben csak 4. A válasz a kérelemre az volt, hogy a hűtőket télen nem szabad használni. Hogy miért, azt az igazgatóság nem árulja el, de nyugodtan nézi, hogy az összes hűtőlélek csonttá fagytak. A bérletk most a tanácshoz fordultak, hogy segítsen a bajon. Hivatkoznak arra, hogy évekket ezelőt Berlinben is óriási katasztrófiát okozott a fagy. Az élelmiszerek hihetetlenül megrágtak, ezer meg ezer apró élelmiszertétel nyitottak a csarnokok forgalmának nagy kárára. Végre a város kénytelen volt a csarnokok melegítéséről gondoskodni. Azt hiszik, ha a nagyobb választ a főváros el akarja kerülni, a csarnokbéli levegő szabályozásáról nálunk is kell mielőbb valami módon intézkedni.

A magyar orgona győzelme.

- A Budapesti Napló tudósítójától. -

Budapest, december 17.

A magyar ipar lelkes védője, Gelléri Mór a főváros mai közgyűlésén sikerre vezette akcióját. Indítványára ma a közgyűlés túlnyomó többséggel a tanács javaslata ellenére elvetette az osztrák Rieger orgonagyáros ajánlatát és a pécsi Angster-ögnél rendelte meg a Szent István-templom orgonáját, mely oly nagy mértékben épül, hogy nála nagyobb alig egy-kettő van egész Európában. Kétségtelenül tiszteltreméltó okok indították a tanácsot a külföldi ajánlat elfogadásánál, de a közgyűlés határozatát mégis üdvözölni kell, mert hiába hangoztatjuk a magyar ipar pártolását, ha a legelső alkalommal, amikor a csengő szavakat tettere válthatnók, mindenféle ürügyekbe kapaszkodva megvonjuk támogatásunkat a magyar ipar alkotásaitól. Orvendetes, hogy ez a főváros mai közgyűlésén nem így történt. A városatyák figyelmét, mint tudjuk, maga Láng Lajos kereskedelmi miniszter is felhívta erre a orgona-ügyre s a városházán rég nem hallott tekintélyes hangok szólaltak föl Gelléri indítványa mellett: Eötvös Károly és Hegedűs Sándor lelkes beszédei meglették hatásukat s mikor Hegedűs Sándor egy világhírű francia orgona-művészre hivatkozott, aki mintaszerűnek találta a református templom Pécséit épített orgonáját, még a tanács tagjainak is megingott a véleményük s így aztán négy városatyá kivételével az egész közgyűlés a magyar orgona mellett döntött.

Ennek az orgona-ügynek előzményei ismeretelk. A szakértők művészeti szempontokat hangoztatva, csak az osztrák Rieger ajánlatát tartották elfogadhatónak. A templomépítésre felügyelő bizottságban egyes hangok a magyar ipar támogatása mellett szóltak, mire a bizottság a két álláspont összehangolásával új pályázat mellett határozott. A tanács ellenben Rieger ajánlatának elfogadása mellett foglalt állást és ezzel a javaslattal lépett a közgyűlés elé, amely ellen azonban Gelléri Mór már az indítvány fölmerülésekor sorompóba lépett.

Gelléri ma elsőnek szólt a kérdéshez és megtudta tőle a közgyűlés, hogy Rieger budapesti, gyá-

rában" mindössze öt orgona-készítő iparos, három asztalos és egy inas dolgozik. A következő indítványt tette:

Mondja ki a közgyűlés, hogy a Szent István-bazilika orgonájának a beszerzésére vonatkozó tanácsai határozatát hatályon kívül helyezi és az 1900. évi október hónap 24-ikén tartott közgyűlési határozat elvi jelentőségének szemelével, utasítja a tanácsot, hogy az orgona beszerzését a pécsi Angster József és fia cégre bizza és vele a szerződést minél előbb kösse meg.

Erymásután szólaltak föl az indítvány támogatóira Havass Rezső, Mátyus Arisztid, Kassics Péter, és Polónyi Géza.

Kisső lejjebb szállt azonban a rajongás a magyar orgonaiparért, amikor Tóthfaluassy Béla erzsébetvárosi plébános az ő templomának orgonájáról panaszkodott, amely t. i. pécsi munka, és egész komolyan ajánlotta, vigyék el azt az orgonát a lipótvárosi bazilikába. Művészeti ügyekben, egymond, nincs értelme annak, hogy a magyarok istenére hivatkozzunk.

Ez a fordulatos megjegyzése azonban szóásra készítette Eötvös Károlyt is és attól igyva nagyon rosszul állt az osztrák orgona ügye. Igenis, szót Eötvös, ismeretlenül kell a magyarok Istenét, mert a németek istenétől mi semmi jót sem várhatunk. (Tetszés. Derültség.) A szakértők azt mondták, hogy nem akartak a hazafiság köpönyegébe burkolózni; hat vegyék tudomásul a tisztelt szakértők, hogy a magyar hazafiság sohasem volt köpönyeg, hanem az mindig hus és vér, csont és valóság volt és ma is az. Szellemesen bizonyította aztán, hogy ha van magyar ipar, akkor nem kell az idegenhez fordulni. (Tetszés.)

Hegedűs Sándor is megleg hangon kelt a magyar ipar védelmére. Ha - ugymond - arról van szó, hogy a magyar és a külföldi gyártmányok közt kell választani, mindig a hazaihoz kell a fővárosnak eszelakoznia, még ha némileg gyöngömbet kap is, hiszen az egész ország szemé a fővárosra van ügyezve; innen veszik a példát. Elmondja, hogy a református templomba Angster olyan remek orgonát készített, amelyről az európai körutat tett világhírű francia orgonaművész az elragadtassa hangján szót. Nincs tehát ok reá, hogy a hazai gyarost mellőzzék.

Szavazásra került a dolog s négy bizottsági tag kizetelével, az egész közgyűlés mellőzte a tanács javaslát s helyét adott Angster föllebbezésének. vagyis kimondotta, hogy a Szent István-templom orgonáját a pécsi Angster céggel építetté.

A közgyűlés egyébként sem szűkültödött érdekes momentumokba. Az előzők főpolgármester bejelentette a király 12.000 korona adományát, amelyből a szegények számára fűtőanyagot kell kiosztani s aztán megemlékezett Kerékgyártó Árpád elhunytáról, aki tudvalevőleg Pest város helyettes főpolgármestere volt. Ezután Halmos polgármester választott Salgó Józsefnek, aki a multkor a buszpároló készülék miatt interpellált. A polgármester kijelentette, hogy egyelőre ideiglenes szabályzatot alkalmaznak.

Kassics Péternek ma csak három indítványa volt. Az első, amely általános rokonszenvenvel találkozott a következő?

Szándékozik-e a polgármester ur, illetőleg a tanács sürgősen intézkedni az iránt, hogy a fővárosi elemi iskolákban a reggeli tanítás kezdete a zora téli időben és most azonnal, reggeli 9 órára tétessék át? Hajlandó-e arról intézkedni, hogy ezt az intézkedést minden téli időben, rendszeresen és annak idejében életbeléptessék, illetőleg szabályozzák?

A polgármester előadta válaszában, hogy a pedagógusok egybehangzó nézete szerint szükséges, hogy az elemi iskolákban a tanítás 8 órakor kezdődjék meg. Ezt már a váltakozó rendszer is megköveteli. De, engedve a sok oldalról történő felszólalásoknak, megígéri a polgármester, hogy ezt az ügyet már holnap a tanács elé viszi s reméli, hogy általános megnyugodásra szolgáló intézkedés fog történni. A választ tudomásul veszik.

A másik két interpellációban Kassics két sérelmet tett szóvá, tudniillik, hogy a tanács egy munkásképző-egyesületnek nem engedte át tornász céljaira valamely iskola helyiségeit s hogy nem engedte meg a munkanélküliek javára való gyűjtést a budapesti sütőmunkások önképző-egyesületének.

Polónyi Géza azt kérdezte, mi történt a kő- és kavics-szállítások körül állítólag elfordult szabálytalanságok dolgában. A polgármester kijelentette, hogy a vizsgálatot megindította, de nagyon megnehezíti azt, hogy a névtelen följelentő még most sem jelentkezik.

Schreyer Jakab a gázork befagyása miatt interpellált. Leitner Adolf az inség enyhítésére rendkívüli eszközöket kért, Sámegi Vilmos pedig irásbeli indítványt adott be, hogy a főváros üresen álló helyiségeit rendezzék be melegedő-szobáknak. A napirendre térve tárgyalni kellett volna az Erzsébet királyné-uti villamos viteldíjainak ügyét, de levették a napirendről, ocsóbb viteldíj megállapítása végett. Az illés végén Polónyi indítványt tett, hogy a közgyűlésszavazaton meg 200.000 koronát a nyomor enyhítésére és a legközelebbi közgyűlésen mutassa ki a tanács a pénzbeli fedezetet. A gyűlés az indítványt elvibe elfogadta, de pénzbeli kiadásról lévén szó, kiadta az ügyet a tanácsnak javaslattelet végett. Aztán szombaton vagy hétfőn rendkívüli közgyűlést tartanak, amely az összeget megszavazhatja.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12

Kiadóhivatal 54-39

SZÍNHÁZ, ZENE

Filharmonia. A *Filharmoniai Társaság* mai Beethoven-estéje kegyeletes remiszencziókat ébreszt: éppen ma százharminokét esztendeje, hogy Bonnbán Beethoven Jánost, a kölni választófejedelem-éresék részleges udvari tenoristáját felesége egy fiúcskával ajándékozta meg, akit másnap az ősi Münsterben Lajos névre kereszteltek meg és akiben a világ nemzedékéről-nemzedékre egyik leghatalmasabb géniuszát tisztelt. A gügyögő gyermekajk, amelynek sírása százharminokét év előtt verte fel először a bonni szobácska csöndjét — soha el nem múlik, — és ma este is örök akkordokban beszél a magyar közönséghez. A műsor első száma a nálunk már sok előadásból ösmert *Coriolanus*-nyitány volt, amely világos jarmójánál fogva nagy népszerűségnek örvend. Halottak még a VI. szimfoniát (a *pasztorálét*), amelyet két év előtt játszottak utoljára filharmonikusaink. Gyönyörűség volt élvezni azt az isteni műremeket, amely az abszolút zenével eléri mindazt, a mire Wagner-epigonjaink verejtéktől fényes deszkapóciójá képtelen. — Végül előadásra került a Diadal-szimfónia második része (*Győzelmi mánor*), amelyet ez a nagy zseni annak idején csak azért komponált, hogy súlyos anyagi gondjai elől meneküljön. Fájdalmas érzés fogja el a lelkünket annál az emléknél, hogy még egy Beethoven is rászorult, hogy kenyér kedvéért az ő nagyhaságos művészetében engedelményeket tegyen. Kitűnő filharmonikusaink, akiket a Götz-próbák ugyancsak megviselhettek, remek művészettel tolmácsolták Beethoven kitűnő karmesterük: *Kerner István* lendületes vezénylete alatt. — Az est vendége *Kothauer Teréz*, a berlini *Operaház* kiváló énekesnője volt, akinek művészetét a porosz műintézetől méltán irigylők magyar honfitársai. Gyönyörű alhangja az ösmert pompában ragyog, énektechnikája talán még eszirtolabb, — művésze pedig mindenestre még tökéletesebb lett nemes bensőség és méltóságos stíl dolgában. Azzel együtt pátosszal és kifogástalan stíben énekelte az *Ah perfido!*-áriát, — majd az *Adelaidét*, — a közönség lelkes tapsait pedig Beethoven *Szeretlek és Csók* című dalaiával köszönte meg, amelyeknek szövegét *Pásztor Árpád* költőileg és éneke alkalmasan fordította magyarra. (G.)

Magyar Színház. (Bemutató előadás.) Szűk termés idején még a legjobb gazda is benyul az éléskamrába, amely bőséges időkben van tele mindenféle jóval. A *Magyar Színház*, a „reprisek színháza”, ma este felelevenített egy darabot, amelyet valamikor szentelt borzalommal emlegettek, de erősen látogatott mindenütt, ahol csak előadták. Pedig alig volt operetszínpad, amelyen nem adták volna. A *Wessélyi-utca*ban felelevenítették a — *Ninichet!* Sok víz lefolyt azóta a Dunán, hogy ezt az énekes pajkossgót, *Blaha Lujzával* a cimszerepben, nálunk előadták, olyan sok idő, hogy a pajkos, rakoncátlan hügynek még a neve is átváltozott a színlap-ortografában *Ninichet!* *Ninissre*, de azért ő maga, már tudniillik a hírbetű hölgyecske, mint ma este kisült, nem igen vesztett lebilincselő rakoncátlanságából, teste rugalmasságából s a mindjárt vérbeli irodalmi mamája is a *Dame de chez Maximé*nak és a *Loutenak*, maga mégis megmaradt ifjúnak, bájosnak. Ez a jól megalkotott énekes darab szövegekönnyűnek el nem muló színpadi varázsa; *Hennequin* és *Milaud* pedig úgy megalkották a maguk *Ninichet!*, hogy az *Ostrizgyi Mici* és *Loué* dacára is, bátran ki-pattanhatott ma este a lámpák elébe ifjonti *Ninissnek*.

Az eredeti szövegekönnyű elavult muzsikájától megszabadították *Hennequin* és *Milaud* szövegkönyvét és megfűszerezték friss muzsikával; zeneszámokkal, amelyeknek szerzői ninesenek megnevezve a színlapon s nem is ismerjük őket, de muzsikájuk után ítélve, csupa előkelő legény lehet a könnyű fajtájú muzsika terén. Ismétlésre került valameny-i háromszor-négyszer is és kerültek volna többször is, csak győzték volna énekelni *Niniss* és éneklő társai.

Az arisztokrata asszonysorba jutott félvilági hölgyet, aki az első felvonásban mindenkor sokat emlegetett fürdőkosztümben jön a színpad, a másodikon és a harmadikban hol mint a szerelem leg-röpkébb asszonyi pillangója, hol mint finom arisztokrata uri nő kerül elénk, *Pálmay Ilka* játszott, ugy-alogy *Pálmay Ilka* csak tudja. Ez kritikának és elismerésnek egyaránt elég. Játékáért úgy, mint énekéért bőven kapott tapsot és virágot a zsúfolt háztól.

Partnerei voltak *Ráthonyi, Faragó* és *Szilái*, aki a híres uszmestert játszott. Jobban szerettek volna ebben a szerepben *Ráthonyit*, aki elegáns és jó izléssel határt tud szabni minden lékevesztettségnek. *Szilái* is jóízű volt külömben, de a második felvonás féltékenységi jelenetében ismét tulságokba o-

poth. *Sziláinán* ismét sokat nevettek. O ma késégtelenül a legjobb operett-komika.

A darabot szépen és gondval állították ki. Az est sikerét a színház is, a szereplők is jól megérdemelték. Taps, kihívás bőven volt. (M—s.)

A Vígyszínház bemutatója. A *Vígyszínház*ban holnap, esztendőnkön este tartják meg a *Hapták!* című vígjáték bemutatóját, melynek tárgya a katonai életből van merítve. A darab átdolgozója, *Hassi Hugó*, nehány jóízű nótát illesztett be, amelyeket *Szerényi Zoltán* énekel. A harmadik felvonásban előforduló hadgyakorlat keretében egy század gyalogság szerepel a színen teljes katonai zenekarral.

Kéry Klára a Liliben. Holnap, esztendőnkön este ismét színpadon Herve nagybecsű operettje, a *Lili*, mely a Népszínház műsorának egyik legvonzóbb darabja, amelynek cimszerepét ez estén újból *Kéry Klára* fogja eljátszani, akinek ez legnagyobb sikerei sorába tartozik.

A Nemzeti Zenekolából. A *Nemzeti Zenede* választmányának tegnapi gróf *Zichy Géza* előktele alatt tartott ülésében bejelentették, hogy *Glück Frigyes* három, egyenként 200 koronás alapítványt tett szegény növendékek tandíjainak pótlására. Az évi közgyűlés hatánapját e hónap 30-ikára tűzte ki.

Uj színház. *Körösi Bertalan* színezgató, mint már említettük, engedélyt kapott a főváros tanácsától arra, hogy a kerepesi-úti *Olympia*-termekek rendszeres előadásokat tarthasson. *Körösi* a helyiségek átalakítás munkálatait már elvéggezte s az előadásokat még karácsony előtt megkezdi. Kisebb színműveket, vígjátékokat, operetteket fognak a kis színpadon előadni.

HAPTÁK!

Budapest, december 17.

Hogy mindjárt katonásan kezdjem el a mondatomat, én nem vagyok valószínű, *virtilis* szorzó, csak afféle titulár. Mint a titulár frajter, aki felvarrja ugyan a csillagot a gallérjára, de fizetését nem kap érte. Az én szerzőségem legelőbb annyi, hogy amit *Schönthan* és *Schlicht* megirtak — poroszul (nem németül!), azt én megírtam magyarul. Ha ugyan magyarnak lehet mondanom azt, ami — nem lehet magyar. Mert valjon lehet-e azt megmondani magyarul, hogy teszem fel: *Hapták! Dehogy: Vigyázz! Soha sem, vigyázz!* az! Sajnos, a honvédségi vezényszavak még nem mentek át annyira a nép körébe, hogy megértse mindenki, mi az a *Vigyázz!* Oh, a *Hapták*-ot érte mindenki. Még aki a honvédségnél szolgált, az is. Mert a honvéd is asszimilálódik a közös bakához, s nem a németprónai sváblegény tanulja el a „*Vigyázz!*”-t, hanem a Csengőd pusztai bojtárgyerek, akinek a természete soha életében se vette be a német szót, tanulja meg a *Hapták*-ot. Sőt ez van neki magyarul. Mikor a 10 évi közhadszeregebbi szolgálat után a 11-ik esztendőben berukkol a honvédekhez, akkor csak néz, mikor meghallja a vezényszót: „*Vigyázz!* Igazodás jobbra!” — És mikor a felebbvaló megmagyarázza, hogy ez semmi egyéb, mint a régi, jó „*Hapták! Riktung rekt!*”, akkor a baka beledörmögi a blúzába: *Mér nem mongyák mingyár magyarul!*

Hát csak ilyenformán lehetett nekem is *Schönthan* és *Schlicht* porosz katonáit magyar színpadra hoznom. Bele kellett vinnem a mi kaszárnyahangulatunkat, mert hála isten a porosz szoldátuskáit mi nem értjük meg. Egy pár új jelenetet kellett írnom, új alakokat belehoznom, egy-két bakanótát beleszőnöm, — szóval, rá kellett adnom a darabra a *császár* mündiáját.

Igy aztán hiszem, meg fogja érteni a *Haptákot* a mi közönségünk is. Talán az is, amely nem volt katoná. Amelyik katoná volt, bizonyosan megérti. Mert hiába no, ha nem is tegnap volt az, mikor a kapitány ur kiadta a parancsot, hogy minden baka kapjon most új bakanósot, a talpába harminc szegyet veressen s hogy minden kislány magyar bakát szerezzen, — mondom, ha nem is tegnap volt ez, azért mégis megmarad annak a három esztendőnek, hat napnak az emléke, amit a kaszárnyában töltöttünk, amikor még a *Bájn jorbarc hém* előzte meg a reggelt — zupát!

És ha akárhogyan volt is, az őrmester ur Söveges akárhogy megszékírozott is bennünket, a *Püvermagazin* *numera dráj* *vakon* akárhogy is megvett bennünket az isten hidege, azért mégis szép volt az, s ha kemény volt is a *trószák*, azért mégis aludtunk mi édes álmodat s nem bántott gond bennünket arra nézvést, mi lesz holnap. Mert úgy is tudtuk, ha jól megy az *ébneg*, kapunk időutánt, ha nem jól megy, akkor is kapunk valamit: hat óra vasat! És nevéttünk az időutántnak, s nevéttünk a hat óra vasnak! Hisz huszesztendősek voltunk: ifjak és bohók!

A többi majd elmondják a *Vígyszínház* művésznői és művészei ma este.

Hassi Hugó.

MŰVÉSZET

□ **A trónörökös képvásárlása.** *Ferenc Ferdinánd* főherceg megkötötte magának *Festzy Árpád* „*Krisztus temetése*” című tryptikonjának reprodukciót *heliogravürben és színes kivitelben*. A fenséges ur e képet karácsonyi ajándéknak szánta. — Ez a passzus foglaltatik a főherceg megbízásából a *Könyves Kálmán* műkiadó társaságnak írt levélben.

□ **A hazai művészet érdekében.** A *Hazai Művésztársulat* *Alkalmi Egyesülete*, amely dr. *Münch Aurél* országgyűlési képviselő előktele alatt már évek óta áldásos működést tejt ki a hazai művészet érdekében. 1901/2. évi oklúsát a folyó hó 12-én megtartott képzőművészeti lejezte be, amikor is közel 10.000 korona értékű 57 festmény és egy szoborcsoxa került a tagok között kisorsolásra. Az egyesület által vásárolt képek kollektív kiállítása folyó hó 9-től kezdve a Terézvárosi Kaszinó diszteremben volt megtekinthető s ezen képzőművészeti kiállítását a *Bruck Lajos*, *Bruck Hermína*, *Csók*, *Fényes*, *Ferenczy*, *Glatz*, *Kacsányi*, *Kézdi-Kovács*, *Knopp*, *Neogrady*, *Mannheimer*, *Márk*, *Pálya*, *Peske*, *Szemes*, *Salányi*, *Telegy*, *Ujváry*, *Vaszary* s másokat kisebb-nagyobb igen sikerült alkotásokkal. Az alkalmi egyesület új képvásárlási ciklusának most vette kezdetét. A tagok 240 koronás, vagy ez összeg kétszeresét, háromszorosát képező hozzájárulással lépnek be az egyesületbe s hozzájárulásukat havi egyenlő részletekben fizetik be a pénzkészlettel megbízott Belvárosi Takarékpénztárnál. Minden tag teljesített befizetésével egyenértékű képet kap. Bővebb felvilágosítás dr. *Münch Aurél* országgyűlési képviselőnél, az egyesület elnökénél nyerhető.

□ **Karácsonyi kiállítás.** Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása az Iparművészeti Múzeum üllői-úti palotájában szép látogatottságnak örvend. A vásárnap első napon mintegy háromezeren nézték meg a kiállítást. Az övenfüleres fizető napokon is sokan nézik a kiállított szép butorokat és dísz tárgyakat, melyek karácsonyi ajándékoknak igen alkalmasak.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ **Kisföldy-társaság.** Csaknem üres padosorok előtt nyitotta meg ma a Kisföldy-társaság a feloalvo ülést. A folyó ügyek során *Vargha Gyula* főtitkár sajnálatlalt jelntette be, hogy a társaság az utolsó ülés óta ismét egyike tagját veszítette: *Műsz Jenő* a társaság levelező tagja, a kitűnő esztetikus hunyt el a minap. Emlékezetét az ülés jegyzőkönyvében örökítik meg. Örömet verte tudomásul a társaság, hogy *Szilágyi-vármege* alapító tagjai közé lépett.

A feloalvasások során *Vargha Gyula* egy esomó verses hindu közmondást mutatott be *Fick Károly* rendezt tag sikerült műfordításában. Utána gróf *Zichy Géza* olvasta föl *Gemma* című táneklötteményét, amely tulsajdonképp középtaj a dráma, a balett és az opera között. Ha eléneklik: opera, ha végiglejtik: balett és ha eljátszák: dráma; de egyik sem követeli szükségképp a másikat. A táneklöttemény három felvonásból áll, a dallamos versek rímekbe eszeneknek ki; romantikus eszekménye, amely Erdély kies bércei közt játszik, egyszerű és adatszó. A költő-grótot megénekezték.

Majd *Vargha Gyula* mutatta be *Frédéric Mistral* *Magali* című gyönyörű költeményét *Hajós Izor* vendég pompás műfordításában. A költemény mély hatást tejt.

Ezután *Kozma Andor* olvasta fel a *Berlinben* jogászok *Balkányi Kálmán* vendég emlékbeszédét új. *Pécsy József* úr, ki a múlt század első felének egyik legjelentékenyebb irodalmi alakja volt. Jeles történetíró, kitűnő szónok, az irodalom bőkezű mecenása. Fia volt a hasonló nevű komáromi költő-papnak s ő maga is ügyes epigrammokat szerzett. De ezeknél többet érnek történeti munkái. Az 1828-ban megjelent *Summarium* a Magyar történeti két kötetben (1837). Fiait költők buzdításával, műveik kiadásával nagy érdemeket szerzett irodalmunk történetében. *Lanija*, ez a négy éven át fennálló almanach, Debrecen falain túl terjedő érdeklődésre tejt szert. Az Akadémia és a kálviniata művelődés érdekeit gazdag alapítványokkal szolgálta.

A vonzón megírt tanulmány *Élénk* színekben tüntette fel a 40-es évek irodalmi viszonyait és plasztikusan domborította ki a Pécsy alakját. A közönség igen lelkesen fogadta a vendéget.

A zártilés előtt az üresedésben levő tagsági helyek betöltése volt a diszkusszió tárgya. A társaság abban állapotott meg, hogy a *Szigeti József*, *Tolnai Lajos*, *Kéleti Gusztáv*, *Dobsa Lajos* és *Vadnay Károly* elhunytával megürült öt hely közül háromot fog betölteni a jövő február 4-iki tagválasztó közgyűlésen. Két helyre írt (esztetikust) egy helyre költőt jelölték december 31-ig.

Elhatározta tovább a zártilás, hogy a *Dobsa Lajos* fölött tartandó emlékbeszéd megírására *Várdai Antal* kéri fel és hogy dr. *Janovics Jenőnek*, a szegedi színház nagytehetségű igazgatójának *Csiky Gerge*lyről írt, sok tekintetben igen értékes életrajzá 400 koronás jutalomdíjban részesíti.

Nyitlér.

TELJESEN PÓTOLJÁK

a francia cognacot

gróf **KEGLEVICH ISTVÁN** utódai
hírneves promontori cognac-gyár

mindenütt kapható gyártmányai.
(alapítva 1882.)
Központi iroda és gyártelep: Budafok.

A közleg ünnep alkalmával ajánljuk az
elismert kitünő minőségű:
TRANSYLVANIA és VIN BRUT
pezsgőborainkat
LOUIS FRANCOIS és CO.
cs. és kir. udvari szállító, pezsgőgyárak
BUDAFOK.

„New-York”

életbiztosító-társaság
magyarországi biztosítottainak
legutóbb többek között a következő
15 évi nyereményeket

fizette ki:

Köv.-sz.	A biztosított lakhelye	Biztosított Öss.	Kifizett nyeremények
254,929	Zombor	frt. 3000	frt. 765.36
253,769	K.-Buzsáknak	„ 5000	„ 1155.70
261,903	Budapest	„ 10000	„ 2413.60
267,894	Arad	„ 3000	„ 742.59
271,078	Pozsony	„ 5000	„ 1237.65
271,358	Miskolc	„ 10000	„ 2413.60

Ezen 15 éves nyeremények
a befizetett évi díjak összegének

32 - 34 1/2 % - át

tették.

„NEW-YORK”
a legnagyobb életbiztosító társaság
a világon.

A közeledő ünnepekre

alkalmas ajándék ajánlhatók a földművelésügyi nagy. kir. mt. minsterium felügyelete alatt álló és a Magyar Bortermelők Országos szövetsége által vezetett:

M. k. orsz. közp. mintapince

elsőrendű palackborai.

Minden egyes palack nyakán a mintapince védjegy van alkalmazva akként, hogy az a palack felbontásával szükségképpen megsemmisüljön, mivel fogva csakis védjegyükkel ellátott palackok tartalmáért szavatolunk. Kiseb csomagokra terjedő megrendelések is legpontosabban és késedelem nélkül teljesíthetnek.

Előadó főosztály: Budapest, V., Akadémia-utca 8. (Telefon: 36-45.)

Budapesti fiókok: IV., Egyetem-utca 3. szám. (Telefon 712.) és VI., Teréz-kört 3. szám. (Telefon 27-06.) Arjegyűkét kívánatra kézzelgel bérmentve küldetnek.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A nemességgyártó lovag.** Frágából táviratokozák dr. Ruzsek Antal lovag volt horisi közigyező bünperében, akit avval vádoltak, hogy 1867. és 1868. közt hamis bejegyzések után kieszközölte a maga és több más személy nemesítését, ma három napi tárgyalás után az itteni törvényszék meghozta az ítéletet. Ruzsékot elévülés alapján felmentették. Az államügyész semmisségi panaszt jelentett be. Ruzsek még az ítélet meghozatala előtt bejelentette a helytartóságnak, hogy a nemességről lemond.

§§ **A soproni bankbukás.** A soproni bank bünügyének ítéltárgyalását a delegált zalaegerszegi tör-

vényszék Sopronban január 19-én kezdi meg. Elnök *Sztaniszlavsky* Adolftörvényszéki elnök lesz, bírák *Skodaj és Rutich*, pótbíró dr. *Kiss*. A vádat *Vasendvay* győri főügyész helyettes fogja képviselni. A bíróság a soproni esküdtészeki tárgyalótermet 10 napra foglalta le. Összesen 124 tanút idéztek be.

§§ **Egy följelentés.** A közvágóhídra *Brill* Ferenc szálította a szénát s egy alkalommal az ellenőrzést teljesítő *Schiller* György fővárosi bizottsági tagnak ötszáz forintot adott át, mint állítja, kölcsönképpen. Schiller azonban megvesztegetésért emelt ellene vádat. Ma tárgyalást az ügyet *Oláh* Adrás bíró elnökléte alatt. A vádlottat dr. *Visontai* Soma védte. *Brill* a mai tárgyaláson azt adta elő, hogy a szénaszállításban elődjétől, *Spitöl* hallotta, hogy *Schiller*nek kölcsönre van szüksége. O hajlandó volt a kölcsönt nyujtani s erre a célra adta a pénzt. Ezzel szemben *Schiller* azt adta elő, hogy *Brill* a kávéházban átadta az ötszáz forintot s azt kérte, hogy legyen elnökö iránta. *Brill* a szembesítéskor megmaradt állítása mellett, hogy a pénzt kölcsön adta *Schiller*nek, aki panaszkodott, hogy fia meghalt s pénzszükségben van. — Mikor a pénzt átadtam, még *Schiller* azt kérdezte tőlem, hogy a másik 500 forint mikor kapja meg? Erre azt felelte: majd április 2-án. *Schiller* ezt tagadta. *Spitz* Lípót kereskedő, a rejlésügy egyetlen tanúja előadta, hogy *Schiller* egy ízben panaszkodott neki, hogy szeretne ingatlanra kölcsönt felvenni. O megjegyezte erre, hogy tán *Brill*lől meg tudja szerezni az 1000 forintot. *Schiller* erre nem szólt semmit. Pár nap mulva beszélt is *Brill*el, aki csak 500 forintot tudott adni akkor, de ígérte, hogy a másik 500 forintot áprilisban megadja *Schiller*nek. Erre aztán elmentek egy délután a kávéházba, ahol *Schiller* át is vette az 500 forintot egy borítékban. De *Brill* az átadásnál nem mondta, hogy *Schiller* legyen elnökö. A törvényszék *Brill* Ferencet 800 korona jó- és 100 korona melékpenzbüntetésre ítélte s eirendelte a feloglalt 1000 korona elkobzását. Az ítélet ellen a védő felmentésért jelentett be felebbezést.

EGYESÜLETEK

(A tüdőbetegek szanatóriuma.) A szegénysorsu tüdőbetegek szanatórium-egyesülete ma este igazgatóeségi ülést tartott báró *Harkányi* Frigyes elnökléte alatt s a nagyszámúban megjelent tanácsotagok részvételével. *Czigler* Győző építész jelentést tett az immár befejezett építkezéseiről. E szerint az épület és berendezése 918.000 koronába került. Miután *Oziger* működését egy szakügyelet kritika tárgyává tette, elnök és a távollévő dr. *Korányi* Frigyes javaslatára bizottságot küldtek ki, mely *Oziger*nek és a többi segédöknek a kellő formában köszönetet fog mondani. Együttal az elnök az egyesület halálját és köszönetét fejezte ki *Czigler*nek, amiért 50.000 korona tiszteldíjáról az egyesület javára lemondott. A pénzügyminiszter 10.000 koronás alapítványt tett.

Legujabb.

A venezuelai konfliktus.

London, december 17.

Az alsóházban *Healy* (ir) azt kérdezte, vajjon a háborút megizenték-e? *Balfour* miniszterelnök erre azt kérdezi, vajjon *Healy* feltételezi-e, hogy hadállapot nélkül idegen hajókat elfoglalhatnak-e és blokádot foganatosíthatnak-e? *Keir Hardie* (munkáspárt) tudni óhajtja, vajjon a választott bíróság elintézésre vonatkozó javaslatot az angol kormány elfogadta-e? *Balfour* azt válaszolja, hogy ily nyilatkozatot nem tehet és egy további kérdésre azt válaszolja, hogy amennyire tudja, nem lesz szükség arra, hogy a parlament február 17-ike előtt egybegyűljön.

TÁVIRATOK

Szofia, december 17. *Miklós* orosz cár 10.000 rubelt adományozott a macedon menekülteknek.
Belgrád, december 17. *Kandics* Mihály kragujeváci adópenztáros 70.000 franknyi adópénzek elkikaszása után Bulgáriába menekült.
Laibach, december 17. Ma reggel hat óra husz perckor földrengést éreztek.

Hohenberg hercegnő rangemlése.

Bécs, december 17. A Correspondenz Wilhelm illetékes helyről kapott felhatalmazás alapján megcáfolja azt a hírt, hogy *Hohenberg* hercegnő rangsorát meg fogják változtatni.

Uj belgrádi követünk.

Belgrád, december 17. A belgrádi követi állásra kiszemelt dr. *Dumba* Konstantin nagykövetségi tanácsos egy napig Belgrádban tartózkodott és ma visszautazott Bécsbe.

Kardorff rendjele.

Berlin, december 17. *Vilmos* császár nagy rendjelet szánt *Kardorff*nak a vámtarifára létrehozatala körül szerzett érdemeiért.

Lengyelek a cukorkontingens ellen.

Bécs, december 17. A lengyel klub ma elhatározta, hogy a cukorkontingensnek Magyarország javára történt megállapítása miatt mozgalmat indít és a dolgot a parlamentben is szóvá teszi.

Elpusztult város.

Asabad, december 17. A *Sakaspiskoje* Obosrenije című itteni lapnak jelentik *Andahandból*, hogy tegnap délelőtt fél 10 órakor a földrengés az egész várost elpusztította. A vasutállomás épülete és a vágányok is megromlottak. A lakosság az állomás épülete körül gyülekezett. Még nincs megállapítva, hogy hányan vesztették életüket.

A cukorkérdés Angliában.

London, december 17. Az alsóházban több kérdésre válaszolva *Balfour* miniszterelnök, érdekes nyilatkozatokat tett a cukorkérdésről. Tényleg nem állnak fenn vitás kérdések Anglia és a többi hatalmak közt, kivéve azokat, amelyek Angliának autonóm gyarmatairól való szavatosságára vonatkoznak. Ez a kifogás is inkább elméleti, mint gyakorlati jellegű, mert az öt év alatt nem lehet a gyarmatokból lényeges cukormennyiséget behozni. A konvenciót avval a kifejezést megállapodással fogjuk ratifikálni, hogy a mi dolgunk és egyedül a mi dolgunk, büntetőintézkedéseket foganatosítani. Az autonóm gyarmatok egyike sem fog a legközelebbi öt éven belül cukorprémiumokat adni, de azt hiszi, hogy a gyarmatok kivételre a piacra dobott nagy cukormennyiség mellett nem jöhet figyelembe. A kormány kifejezetten kijelentette, hogy ez a szerződés nem rója rá azt a kötelezettséget, hogy büntető intézkedéseiket foganatosítsa. A kormány sajnálja, ha a gyarmatok prémiumokat adnának. De büntető intézkedéseket vetük szemben nem foganatosítana, ez kifejezett megállapítás. Harcourt liberális kéri, vajjon a hatalmak Angliának ehhez a kijelentéséhez hozzájárulnak-e. *Oranborne* államtitkár kijelentette még, hogy a kormány csak Ausztria-Magyarországtól kapott közvetlen közlést, mely Angliának arra a vonatkozására vonatkozik, hogy elismerje kötelezettségét, hogy az angol gyarmatokkal szemben a cukorkonvenció büntető intézkedéseit alkalmazza.

Oroszok terjeszkedése Mandzuriában.

Peking, december 17. (Reuter.) Oroszország a kínai kormánytól azt követeli, hogy posta- és vám-szolgálatot szerezzenek, amelyet oroszok kezelének Talienvan területének határán és a mandzsuországi vasut több állomásain. Az oroszok az akarják, hogy ez a szolgálat független legyen a kínai tengeri vám-szolgálatról. *Sir Robert Hart* a kínai kormánytól minden beolvasást latba vetele e terv ellen, de Oroszország hatalmi szférájának kiterjedése valószínűvé teszi, hogy a terv sikerülni fog. A kínaiak, akik Oroszország követelését ellenzik, attól tartanak, hogy Németország és Anglia hasonló követelésekkel fog előállni Jünanra és Santungra úzva.

A darmstadti bank sikkasztója.

Berlin, december 17. A darmstadti kereskedelmi és iparbankot *Nessler* letétközeli 700.000 márkával károsította meg. Ebből az összegből körülbelül 100.000 márkát fedez *Nessler*nek értékpapír számlája. A visszakereséseket úgy követte el *Nessler*, hogy valahogy megszerezte a letéti könyveket és azokat olyan furtangoosan meghamisította, hogy a hamisításokat a gyakori revizió mellett is csak ma fedezték fel, miután más intézeteknél történt hasonló események következtében éreztették, hogy az egyes bankszakokban változás történjék és ezt a változtatást az értékpapírosztályban nemrég végre is hajtották. *Nessler* vasárnap dél óta eltűnt.

Közgazdasági táviratok.

New-York, december 17. (Terményiáradás.) (Zárlat.)
Gyapot: New-Yorkban helyben 8,70 (8,70). Decembe 8,49 (8,66). Márciusra 8,31 (8,32). New-Oreóban helyben 8,1/2 (8,1/2). — **Petroleum:** Stand white New-Yorkban 8,20 (8,20). Stand white Philadelphian 8,15 (8,16). Refined in Cases 9,50 (9,50). Credit Balances at Oil City 151.— (151.—). — **Zsír:** Western steam 10,75 (10,80). Rohe és Brothers 11.— (11,05). — **Tengeri irányzata állandó.** Decembe 59,1/2 (61.—). Január 54,1/2 (55,1/2). — **Májusra** 48,1/2 (48,1/2). **Busa** irányzata állandó. — **Piros ószi helyben** 79,1/2 (79,1/2). Decembe 88,1/2 (88,1/2). Január — (—). — **Májusra** 81.— (81,1/2). **Jul-ra** 78,1/2 (78,1/2). **Gabona szállítási díja** Liverpoolba 1,1/2 (1,1/2). — **Kévé:** air Rio 7. sz. 5,1/2 (5,1/2). — **Dec-re** 4,45 (4,45). **Márc-ra** 4,70 (4,75). — **Liszt:** Spring Wheat clears 3,05—3,10 (3,05—3,10). **Cukor:** 3,1/2 (3,1/2). **Ós:** 26,75—26,87 (26,80—26.—). — **Bécs:** 11,65— (11,65—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)
Chicago, december 17. (Terményiáradás.) (Zárlat.) **Busa** irányzata állandó. — **Dec-re** 74,1/2 (74,1/2). — **Jan-ra** — (—). — **Tengeri irányzata állandó** — **Dec-re** — (58.—). — **Zsír:** Jan-ra 9,70 (10,20). **Máj-ra** 9,12 (9,72). — **Szalonna** short clear 8,75 (9.—). — **Sertésus:** Jan-ra 16,57 (16,67). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Áldomás.

— Stechetti. —

Nóták zajától hangzik az éjtel,
Rózsaszírtér függ fejemről széjtel.
Lakománk vig, van a kehelynek dolga...
— Bort ide, szolgál!

Balga! szerelemre pazarlám éltet,
Teljes lelkemből szerettem, kértem;
Soványogtam érte, aludni se bírtam,
Könyörgöttem, sirtam.

Balga! ki hittem asszonyi szónak,
Női szerelem hittem valósnak!
Csalfa, silány mind, esküje se számít.
Nem szeret, ámit.

Meghallt a hűség, a remény, minden.
Önholtom gyászát hordom szivemben.
Nem itt a helyem, de a koporsóba'...
— Bort ide, szolgál!

Zempléni Árpád.

† Vilma királynő és a korosolyasport. Hollandia bájos királynője szenvedélyesen hódol a sport minden nemének. Lovagol, teniszszek, sőt már ifjúkorában — az udvarmester nem csekély bosszúságára — egyike volt a legsikesebb kerékpározóknak. Hogy a hollandusok nemzeti sportját, a korosolyázást is nagy előszeretettel űzi, az magától értetődik. Hollandia egész felülte ugyanis ilyenkor jéggel van borítva és az ország folyói, csatornái, tavai csak úgy nyüzsgönek a csipős keleti széllel dacoló "sokaságtól".

Vilma királynő is ide vágott, ki a szabadba, a nép közé. Hercegi férje és néhány udvari tisztviselő kíséretében a minap korosolyakirándulást tett az apellonni csatornán.

Egy szemtanu meséli, hogy a kis társaság Die-reng a korosolyasporttal író összes viszontagságot kiállta. A királynő vasuti állásokon mászott át kíséretével, felkötött korosolyákkal, sőt egy ízben egy hollandi parasztszönyt is leoldott, aki — nem ismervén a királynét — durva szitkokkal halmozta el a fejedelmi társaságot. A királynő persze udvariasan bocsánatot kért a magából kikelt asszonytól, de azért titokban jókat nevetett az ártatlan kis incidenseken. Mindez azt bizonyítja, hogy a hollandi nép féltékenyen őrzött „Willemient”, je jó egészségnek örvendő.

† A fiatal hölgyek és az utca. Angliában élénk vita támadt mostan ama kérdés fölött: szabad-e jó családból való fiatal nőknek nagyvárosokban egyedül járniok az utcán. A kérdést egy írónő cikke tette

aktuálisá, aki feltűnőnek találta, hogy fiatal nők London legnépesebb utóin minden kíséret nélkül járnak-kelnek s e miatt sok kelemetlenségnek vannak kitéve. Az angol írónő cikke nagy forrongást idézett elő s a kérdést pro és kontra vitájják most. Több nő ünnepiesen és komolyan kijelentette, hogy amikor egyedül sétál, a férfiak részéről soha semmiféle tolokodást nem tapasztal. Apák nyilatkoztak, hogy leányaik sokkal jellemesebbek és sokkal jobb nevelésűek, semhogy veszedelemtől kellene tartaniok, amikor egyedül járnak a világáros' utcáin. Anyák azt a meggyőződésüket nyilvánították, hogy ha felölt leányaik egyedül lovagolhatnak és kocsizhatnak, akkor bizvást megengedhető nekik az is, hogy bevásárlásikat maguk végezzék. Am lovagias gentlemanek is részt vettek a vitában, erőlyesen tiltakozván amaz insznuáció ellen, hogy a női fiataliságnak a férfiak ocsodálata ellen örré volna szükséges. Sokat tapasztalt matróknak ellenben azt ajánlották, hogy a fiatal nők bizonyos utókat bizonyos órákban kerüljenek és szinte geometriai szabatosággal jelölték meg azokat a területeket, ahol fiatal urinók bátran sétálhatnak kíséret nélkül is. Az angol társadalomban, úgy lát-szik, a szabadjárás divatja fog győzni, noha ezt még harminc esztendővel ezelőt is erkölcselenségnak tekintették volna. A *safa guarda* sétálási ellen erkölcsi szempontból felmerülő aggodalmakat különben rendezesen azzal a paradoxonnal titik el, hogy az olyan erény, amelynek örré van szüksége, nem érdemel őrizetet.

† Az indiai koronázási ünnepek. Az angol király londoni koronázási ünnepeinek most lesz a folytatása Delhiben, India fővárosában, ahol szintén megünneplik Edvárd király trónraléptét. Az angol királyok tudvalegöl az indiai császári koronát is viselik. Az ünnepeket, mint Londonból írják, igaz indiai pompával fogják megülni. Hihetetlen a drágaság ez idő szerint Delhiben, mégis óriási az idegen vendégek száma, akik az ünnepekre összegyűltek. A delhi szállókban jelenleg 80—110 koronába kerül egy szoba naponta. A bennszülött szolgák a háromszorosát kérik a rendes napibérének s a teherhordó kulik annyit keresnek naponként, mint máskor egy hónap alatt. A város közelében épített sátorlábort hat angol mértőlindnyire húzódik. A hadsereg parancsnokának sátra fehér, kék és arannyal áttört selyem muszulinból van készítve. A földet nehéz selyem perzsaövényekkel borítják s a sátor helyiségei fekete indiai tölgyfából faragott gyönyörű butorokkal vannak berendezve. A sátrak közötti szabad terekeket drága délszaki növények és pálmák ékesítik. A japáni trónörökös sátra szintén föl van már állítva és százávaly érkeznek a szállítmányok, amelyek a drága osereszenyőből készült és gyönyörűen fénevezett berendezést hozzák. Ezt a mesés fényűzéssel készült gyönyörű berendezést 400.000 koronára

beosülik az angol szakértők. Lord Curzon, az indiai alkirály az ünnepek tartama alatt a delhi törvény-szék díszes palotájában fog lakni. Igen érdekes, hogy az indiai fölkelés veteránjait is meg akarták hívni az ünnepekre, miután azonban utólag kitűnt, hogy több mint ezerötyszáz embernek kellene ennek folytán lakást és ellátást adni az ünnepek alatt, lemondtak a tervről és csak a fölkelésben résztvett tiszteket és altiszteket hívták meg. Az utókat mindenütt villamos ivlámpák, a sátrakat pedig izzó-lámpák világítják.

† Hamisjátékosok. A hamisjátékosok világáról olvassuk a Magyar Sakk-Szemlében: A hamiskártyások két fajtát különböztethetjük meg: a közönséges hurkot és az ugynevezett gentleman-sipistát. Az előbbi az alsóbb néposztályból keresi ki áldozatait. Felkeresi a kisebb kocsmákat s maga is munkásnak öltözködik, hogy nagyobb legyen iránta a bizalom. A játék elején rendesen vesz, hogy a partneri játék-szenvedélyét annál jobban fokozza. Többnyire huzsonvegvet játszik s szerencsése előmozdítására különféle eszközökhöz folyamodik. Így például a kártya-csomót baljában tartva, megjegyzti az alsó kártyát és ha éppen olyan pontmennységre van szüksége, egy ügyes kézmozdulattal a felső helyett az alsó kártyát osztja ki magának. Némeleky egy patkószegből készült acélgöyűrűt hordanak (olykor be is aranyoztatják) és az első pár játszma után gyengéd szurási jelek által teszik a kártyát felismerhetővé. Megfelelő gyűrű hiányában a körémmel hagyunk nyomot a kártyán. Sokat beszéltek egy időben arról a hamisjátékosról, aki simafedelű arany dobányszelenecéjét úgy helyezte el az asztalon, hogy a partnernek kiosztott kártyát tökéletesen visszatükröztette. Az ugynevezett gentleman-sipisták, kiket a németek a Kommerziant jelzővel tisztelek meg, többnyire feltűnő szépségű nő társaságában jelennek meg s a szép asszonyt mint feleségüket mutatják be a társaságban. A "feleség"-nek elsősorban is az a feladata, hogy gazdag imádót — mert ilyenekben nincs hiány — üzlettársa, helyesebben mondvá, szeretője kártyabarlangjába csábítsa. Itt a háziaszony a kedvesség és szeretetreméltóság maga. Jótanácsokat is osztogat, amelyek — cinkosa segélyével — olykor be is vágnak s csak azt eredményezik, hogy a törbejezett áldozat pár perc múlva tiszser akkora tétet helyez egy kártya-alapra, de persze a nyerhetős minden legesekelelyebb esélye nélkül. Az ilyen gazemberek beturakodnak a legelőkelőbb társaságba, résztvevő tagjai minden sporteseménynek, fejedelmi pompával és fényűzéssel rendezik be lakosztályaikat és nem ritkán a társadalom legjelesebbjeit sorozhatják barátaik közé. Ezek azonban már nem dolgozhatnak oly primitív módon, mint a hurkosok, az ő alsóbb rangban álló kol-légáik. A művelt ember óvatosabb a játéokban s nem igen hisz az ugynevezett disznó szerencsés-

REGÉNY

A sötét titok.

— Bűnügyi regény. —

(28)

Hogy más gondolatok felé terelje őt, Sellin közbenjárására őt is meghívták a starocini kertifünnepélyre, bár sohasem volt még az alez-redes házában. Neki is a „hű szolga” vitte el a meghívót, ami természetesen alkalmat nyújtott Sellin hivatalnokának, hogy Tamás „barájtát” megint meglátogassa.

Sellin szeretete volna megfigyelni a grófot, de e törekvésében kevés szerencsése volt. A német házba Pfeil gróf többé nem jött el, Schwartze vendéglőjébe is csak nagyon ritkán látogatott el, különben sem akarta ott felkeresni, nehogy feltűnővé váljék a dolog és a gyanusított gróf figyelme felkeltesse. A vacsorát a gróf rendesen hazavittette magának, egyáltalán nagyon mérték-letes életét élt és a pénzét nem pocskolta el. Egy napon hazautazott és másnap kifizette minden adósságát. Néha-néha a bíró társaságában lehetett őt látni, amin természetesen Hülsen és Borowiecki szörnyen megbotránkoztak. De viselkedése miatt még sem merték felelősségre vonni, az ő véleményükkel ellentétben mindenki konstátálta a grófról, hogy komoly higgadt ember vált belőle.

Végre mégis sikerült Sellinnek a gróffal találkoznia. Ez ugyanis egy delután a német ház előtt a bíróra várakozott. Stein Oswald és Sellin a vendéglőt elhagyván, Pfeil megpillantotta a bírót és feléje sietett.

— Egy kicsit sétálni meggyünk, kedves gróf. Nem csatlakoznék hozzánk? — kérdezte Stein. Pfeil készséggel engedett e meghívásnak és mit sem sejtve ballagott a közepén.

Mindenféle ártatlan tárgyról beszélgettek az uton, míg végre maga a gróf hozta szóba a bűn-ügyet.

— No, hadnagy ur, van-e már eredménye a vizsgálatának?

— Magam sem tudom, — szölt Artur, — vállalt vonogatva. Sokszor úgy hiszem, hogy van, máskor meg kétkeltem benne. Csak sikerülne megtudnom egész biztonsággal, ki ítötte agyon az ebet, s ki volt az elegáns csizmájú és szürke nadrágu ember, ön bizonyára szintén ismeri a dolgok állását.

— Hogyne, olvastam felszólítását a hivatalos lapban...

Artur futó pillantást vetett a gróf lábaira. Kétségtelen. Ezekből az elegáns szabású csizmák-tól származnak a nyomok! Egyébként a gróf még most is kímélgette kissé jobb lábát.

— Sajnos, az ismeretlen nem akarja titok-zatos fátólyát föllebenteni, — folytatta Sellin.

— Hát csakugyan azt hiszi ön, hogy a ke-reszett ember fontos szerepet játszik e bűnügyben?

— Kérdé Pfeil halkán, vibráló hangon.

— Hogyne hinném! Hát miért nem lép ki a homályból?

— Talán bizonyos tekintetek kényszeri-tik rá.

— Micsoda tekintetek?

— Szabatosan ezt meg nem mondhatom...

De tegyük fel, hogy az illető urnak légyótyja volt Wegener kisasszonnyal, a földesur leányával, a becsület parancsolná tehát, hogy minden körülmé-nyek közt hallgasson... Ha beszélne, borzasz-tóan kompromittálná e fiatal nőt.

Artur bántotta e feltételes meggyanúsítása is az általa oly forrón szeretett leánynak és a bíró, sejtve hangulatát, helyette válaszolt:

— Azt hiszem, gróf ur, aki Wegener kis-asszonyt ismeri, annak eleve kizártnak kell tar-tania ily feltevést.

Es aztán a beszélgetést más tárgyra terelte. Beszélgetés közben Sellin megismerkedett a gróf radikális politikai és társadalmi nézeteivel és

tetszett is neki, hogy a gróf ily kérdéseket elő-ítéletlő menten bírál meg, mégis egész viselkedése, sőt éppen megváltozott életmódja és jelleme még inkább megerősítették az ellene irányuló gyanút és lassankint erre a meggyőződésre jutott a bíró is.

Sellin kérésére az alezredes a legközelebbi napok egyikére vendégül hívta a grófot és a „szolga” harmadszor is átrándult Dombrowkenbe, hogy a pénteken esti nyolc órára szóló meghívót kézbesítse.

Visszatérve jelentette, hogy kocintás közben benső barátságot kötött Tamással.

Elérkezett a péntek este, a Starocinba meg-hívott urak teljes számban megjelentek. Az ét teremben pompás vacsorához ült a társaság és a háziaszony szerepét Vanda vitte elragadó szer-etetreméltósággal. Asztalbotlás után az urak visszavonultak és megkezdődött a borkóstolás. Utóljára már annyi fajtát kóstoltgattak össze, hogy az egész társaságnak vig kedve kerekedett és vidám kocintás közben még nótára is gyujtottak. Csak Pfeil gróf nem ivott, sötétben, szinte szomoruan ült helyén és ez feltűnt Sellinnek is, a többi-nek is.

— Miért nem énekel ön velünk, gróf ur?

— Az én hangom megzavarná Koniecki ur őseinek siri nyugalmát.

— Ugyan... kevés embernek hangja opera-képes itt... hallgassa csak például Bodelschwingh ur hangját.

— Fülemlé-ének az én nyikorgásomhoz képest.

E közben folyt tovább a nemes ital és Naumann Frigyes már ugy ordított, mint egy be-rugott sakál.

Behozták később a pezsgőt, mindenki ivott, Pfeil gróf most már csatlakozott a társasághoz, de esse ágában sem volt beuggni. Sellin belátta, hogy ezt a hatalmas embert ily uton meg nem közelítheti, figyelmeztette a bírót, hogy ideje lesz távoznia. Odakünn már pitymallott. Mindenki meglátzott az ital hatása, csak Pfeil grófnak nem.

ben. Könnyen gyanakodik s legyekes a csalónak vélt játékot frissben leleplezni. A Kommerziant azért nagyon óvatos és oly módszerrel operál, amelyre laikus ember nem igen jön rá. Így például a gyanu telos elosztására céljából gyakran változtatja a játékkártyát, amely azonban már előzőleg preparálva van. Még pedig többnyire a hátlapján. Legtöbbnyire sötét hátlappal bíró kártyát használ az ilyen uri csirkefogó; mert a sötét kártyán nehezebb a jeleket felismerni. A kockázott felülettel bíró kártyát (amelyet el külföldben már nem igen játszanak), pontokkal markirozzák olyképpen, hogy például az alsókat közvetlenül a szélükön, a felsőket kissé bejebb a második mezőn, a királyokat a harmadik, az ászokat pedig a közepén jelölik meg egy alig észrevehető fekete luspontocskával. Még sokkal biztosabb módja az ilyen csalásnak a vízzel való bejós. A megjelölt sötét felülettel bíró kártyán egy hegyesre faragott fadarabkával különböző, az egyes kártyák értékét ismerető jeleket húznak, még pedig úgy, hogy a tartólat oly vízbe mártják, amelyben egy pár szem arabs-mérga és egy parányi mennyiségű kón van feloldva. A vonal csakhamar megszárad és láthatatlanná lesz, de azonnal előtűnik, ha a világosság sugara nem függőlegesen, hanem rézsút esnek a kártya hátlapjára. Az ily módon kikészített kártyát azonban gyakran kell megújítani, mert a keverésközben előálló sűrűedés a jeleket hamar lekoptatja. Szokásos még a kártyát finom tűszúrással is jelezni: a kválításnak megfelelően egy két és három ponttal, amelyeket vízszintes, függőleges, vagy rézsutos irányban szúrnak be nagy gondnal a hátlap rajzának sötét árnyalataiba. Számtalan sok fajtája van még a kártyák jelzésének, mert minden hamisjátékos más és más módszerrel igyekszik jászótársait kizsebelni.

— Az áruló. Egy *Brown* nevű angol ember, aki Levier párisi üvegdózó műtermében van alkalmazva, egyetlen bocsosult állott egy francia nemesnői leányát elesébitotta s aztán egy másik leányt is váltott jegyét. Mindenekelőtt kitűdte a csábító nevét s aztán leányával levelet íratott neki, amelyben még egy utolsó találkozót kér tőle, mielőtt Franciaországot édesapjával végleg elhagyná. Akkor aztán néhány műszert és szerszámot vitt haza a műhelyből. A lovag csakugyan meg is érkezett, mikor azonban a szobába lépett, az apa és pár kollégája rárohant és valamit csinált vele. Hogy mit, azt nem tudhatta, csak annyit érzett, hogy a homlokán valami különös apró csipőket érzett. Mikor támadó elbocsátották, felugrott a székéről, ahová lezsorították, és egyenesen rohant hazafelé. Othon aztán rémülettel látta, hogy a homlokára feketé botokkal van felírva ez az egy szó: *Tratire!* (Áruló!) A megbélyegzett csábító megpróbálta lemosni a végzetes írást, de a víztől a betűk még sokkal feketébbek lettek. Orvosokat is

Artur bosszankodott, midőn másnap délelőtt 11 órakor felébredve, visszagondolt eredménytelen fáradozásaira, hogy a gróftól beismert vallomást csikarjón ki. Minden reményét most már a házkutatásba vetette, melyet hétfőre a starocini kertünnepély után való napra tűzött ki, a déli órákra; miáltal a gróf a *Schwarze* vendéglőjében kollégáival ebédel.

Schmidt, a szolga szerepében közreműködő hivatalnok viaszlenyomat segítségével már el is készíttette Pfeil lakásának kulcsát.

XX.

Sellin azonnal foganatosíthatna volna tehát a házkutatást és csakis azért halasztotta hétfőre, hogy a starocini kertünnepély fényes sikerét semmi bántó érzés se zavarja. Aztán Pfeil gróf szülei is megígérték megjelenésüket. Ezek természetesen azonnal lemondának, sőt a gróf barátai is, ami a legfájdalmasabb az öreg alezredest értené, aki igazán nem kimélt semmi költséget, hogy az ünnepély minél fényesebb legyen. De volt még egy oka a házkutatás elhalasztásának, de azt már nem akarta magának bevalóani és ez — Wegener Frida volt, akivel csaknem minden nap találkozott a rosenthali látogatás óta. Frida gyakran meglátogatta Vandát és ő ilyenkor természetesen mindig mellette volt, ott hagyva a legsürgősebb gazdasági munkát.

Artur sok jelzősította arra a véleményre, hogy Frida jogosította szerelmét, még sem sikerült neki érintkezésüket a rokonszenv határaitól kiemelni. Láttá, hogy a leány szívesen időzik társaságában, hogy szemével keresi őt, ha Starocinban nem látta meg mindjárt, és mindig maga nyitotta ki neki a kert kapuját, ha ellátogatót a rosenthali kastélyba. De valahányszor egy mozdulatával, egy szavával bizalmasabb szeretett volna lenni, a leány büszkén hátravetette szép szöke fejét és megközelíthetetlen hidegség volt minden taglajtása, minden szava.

Artur sokat gondolkozott ezen és már föltette magában a kérdést, vajon a leány nem

hivatott, de azok sem tudtak segíteni rajta. A betűk gránátporral voltak a bőrbé írva, amit kitörölni onnan soha többé nem lehet. Az így egész életére megbélyegzett gróf visszavonult Párisból vidéki birtokaira és házasságából természetesen nem lett semmi.

+ A barátok.

— Ugy látszik, Klotild a fejébe vette, hogy mindenáron megtanul angolul.

— Ugyan?

— Bizonyosan azért tanul angolul, hogy még egygyel több nyelven mondhasson rosszat a barátainról.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Az ipari és kereskedelmi szakoktatás. Az országos ipari és kereskedelmi oktatási tanács ma délelőtt dr. *Mattekovits* Sándor elnöklésével a tanács mindenkézt szakosztályának részvételével teljes ülést tartott. Az ülés elején az elnök megemlékezett arról, hogy a tanács e hó 11-ikén működésének tizedik évét töltötte be s visszpillantást vetett a lefolyt tízevi tevékenységre, amely időre esik az egész hazai iparoktatás mai szervezetének megállapítása és fokozatos kiépítése; s szervezet keretében ma már a tanács iskolákat látogat mintegy 90 ezer inason kívül közel 3000 iparosifjú látogatta a felsőbb iparoktatási intézeteket. Az elnök ezután meglepő szavakkal emlékszik meg *Szerényi* József miniszteri tanácsosról, a tanács ügyvivő alelnökéről, aki kezdetben titkári minőségben, egész hévvel és önteláldozással mint a tanács munkásságának mozgató lelke dolgozott a tanács eredményes működése érdekében.

Az elnök visszhangot kellett elnöki megnyitó után a tanács teljes ülése meglepő ovaival határozott hozott, hogy jegyzőkönyvben örökíti meg halálát *Mattekovits* Sándor elnök iránt, aki biztosította a tanács tárgyalásainak magas színvonalát.

A teljes ülés napirendjére a tanács kebeléből kiküldött iskolalátogatók részére szant utasítás-szabályzat volt kitűzve. E szabályzat megállapítását az a körülmény tette szükségessé, hogy a tanács az ügykörébe tartozó intézetek működése feletti gyorokolt felelősséget is rész vesz. A tanács előtti konkrét javaslat volt amely az oktatás felelősége vonatkozásában általános határozmányokot kívül egy a különböző ipari, mint kereskedelmi oktatási intézetekre nézve az illető iskolafajok célja szerint speciális rendelkezéseket is tartalmaz, amelyek főleg az iskolák gyakorlati irányának fejlesztésére vonatkoznak. A teljes ülés az előadói javaslatot, annak érdemi részét nem érintő néhány kisebb módosítással, egész terjedelmében elfogadta.

A teljes ülés befejeztével a tanács *iparoktatási szakosztálya* tartott ülést. Ezen ülés napirendjére a késmárki állami szövőipari szakiskolának egy harma-

csak gunyt üz-e vele. De azért ellátogatott Rosenthalba, egy alkalommal kocsin. Vandával együtt.

— Holnap tehát, édes Fridám, okvetlenül elvárjak és művészi érzékeddel segítségemre leszel az étterem felújításában.

Igy szólt Vanda bucsuzáskor barátójához.

— Okvetlenül ott leszek, — válaszolt Frida, miközben Sellin égg tekintetétől elpirulva, lesütötte szemét. — De kérlek, ezental te is sürűbben keressz föl engem.

Artur az utolsó napokban sokat tételődött és az alezredek akit bánatának okát felismerte, egyszer négy szemközti így szólt hozzá:

— Csak bátorság, fiatal barátom, legyen meggyőződve, hogy Wegener kisasszony épp ugy vonzódik önhöz, mint én hozzá. A nők szeméremessége éppoly régi, mint maga a világ.

De még sem úgy állt a dolog, mint ahogy az alezredek felfogta.

Mindjárt az első este, hogy megkapta atyjától a két füzetet, szorgalmasan olvagatót Frida belőle. Oh! mily szomorú könyv volt ez! Könnyek áztatták minden sorát, véres könnyek, amelyeket szerencsétlen asszonyok titokban sirtak. Ebben a könyvben visszhangzottak mindazoknak a nőknek sóhajtásai, akik századok óta a rabszolgaság jármát nyögtek férfjuk zsarnoksága alatt. Az öreg orvos, aki nyilván az embernek nemcsak testi, de lelki szervezetét is kitűnően ismerte, éles, kegyetlen vonásokkal festette le azokat a zsarnokokat, akik alacsony szenvedélyeiket védtelen hitvesükön elégett ki. Leírta a szenvedéseket, amelyeket egy nőnek féltékeny férje oldalán elviselnie kell, oly borzasztó színekkel, hogy a leány elborzadt.

Es ha fiatal lelkének szent hitében biztos is volt abban, hogy Artur őt csakosment hanyagolná el és hogy annak szerelme ment minden alacsony motívumtól, azt nem tudta titkolni maga előtt, hogy féltékeny volt mindenkire, aki haltra egy szót váltott vele.

(Folytatása következik.)

dik évfolyammal való kibővítése, továbbá v budapesti *cépszé-iparársulat* által létesített szakirány tanoncskola és továbbképző szaktanfolyam szervezete volt kitűzve. A késmárki szövőipari szakiskola szervezetének tárgyalása során a tanács kimondta, hogy a jelenlegi kétféle tanítási időnek meghosszabbítását nem tartja szükségesnek, ellenben kívánatosnak tartja, hogy az intézetbe a növendékek ölezes gyakorlat alapján vétesenek fel. A *Cépszéiparársulat* iskolájára nézve a tanács kimondta, hogy a budapesti cépszéiparársulat támogatandó annak a tervének kivitelében, amely szerint cépszéipari tanoncs, segédek és mesterek kiképzésére iskolát tart tenn.

Kimondta még a tanács, hogy a tanoncsok buzdítására és becsavagyó apolására a gépésziparársulat által létesített mintaműhelyben a lelszabandó tanoncs számára versenyvizsgák rendeztesse-nek. A tanács végül ez iskolára nézve az elnökség által átdolgozott szervezeti szabályzatot egész terjedelmében elfogadta.

Amikor a főszoalagtró ellenőrís. A budapesti *kereskedelmi és iparkamara* nemrég fölpanaszolta több közigazgatási hatóságnak azt a sérelmes eljárását, amely szerint a községektől bekívánták a községi épületek biztosítási kötvényeit oly céllal, hogy azokat a *Gazdák Biztosító Szövetkezte felülvizsgálja*. A kamara ebbeli fölslóalásának megvolt a kellő eredménye, amennyiben értesülésünk szerint a *Belügyminiszter* tudomásul vette Pozsony megye alispánjának azt a jelentését, amely szerint ez utóbbi a sérelmes rendelkezéseket kibocsátó *főszoalagtró komolyan figyelmeztette*, hogy a jövőben tartózkodjék olyan intézkedésektől, amelyek valamely biztosító társaság hivatalos pártfogolásának vagy különös kedvezményben való részesítésének színezetével bírhatnak. E mellett azonban a jövőben való mihez tartás céljából figyelmeztetést a belügyminiszter a hatóságoknak azt is, hogy *nem tartja megengedhetőnek*, hogy a *Gazdák Biztosító Szövetkezte a közigazgatás közegeinek hivatalos támogatását* a többi törvényes alapon működő biztosító intézet *rovására* igénybe vehesse, valamint azt sem, hogy a közigazgatás közegei e szövetkezet részére, annak más biztosító társaságokkal való szabad versenyében *illetéketlen befolyást* gyakoroljanak.

Elektromos nagyvasutak Ausztriában. Dr. *Wittek* Henrik osztrák vasuti miniszter *Warmb* Károly osztályfőnök vezetésével alatt bizottságot küldött Olaszországba az őszszel üzembehelyezett első elektromos nagyvasut tanulmányozása céljából. A bizottság, melyben az osztrák déli vasutak is képviselve voltak, néhány nap előtt tért vissza tanulmányútról s a miniszter elől terjesztett jelentésében rendkívül elismeréssel nyilatkozik az elektromos nagyvasuti vonalnak Olaszországban — a Valtellina vonalon alkalmazott rendszeréről s egyben javasolja a miniszternek, hogy ez a rendszer első sorban a most épülő alpesi vasutakon, továbbá az arbergi águtuban s egy hosszabb esehországi vonalon alkalmazassék. Az osztrák vasuti miniszterium felhívta ennél tova a Ganz-gyár igazgatóját, hogy a nevezett vasuti vonalnak elektromos üzemre való átalakítására sürgősen javaslatot tegyen. A déli vasut a Brémer-vonal átépítését tervezi.

Szeszarak. A kontingens nyereszesz ára *Budapestben* 37,60 korona pénzben, 28,50 korona áruban. *Bécsben* az irányzat valamivel gyengébb. A kontingentál készáru 26,20 korona pénzben, 23,60 korona áruban.

Sertéskonzumvásár. (A székesfehérvári sertés-vásár és közvagondintézésége.) December 17-én. Főhajtás: Zsirterés, ugy mint Öreg I. rendű 250-350 kilogramm felül — darab, II. rendű 230-350 kilogramm felül — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220-300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussterés ugy mint: nehéz 800 kilogramm felül — darab, könnyű 250-300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 1288 darab. Előző napi maradvány 317 darab, összesen 1665 darab. Eladott 1020 db. Maradvány 655 db. A vásár irányzata közepes. Az árak száradak. — Következő árak jegyzetük: Zsirterés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 86-92 fillér, II. rendű 280-350 kilogramm 82-86 fillér, selejtetett 78 fillér, silány 66 fillér, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 88-92 fillér, fiatal közép 220-300 kilogramm 84-92 fillér, fiatal könnyű 220 kilogramm 80-86 fillér, süldő — fillér, malac — fillér. Hussterés: Nehéz 800 kilogramm felül — fillér, könnyű 140-300 kilogramm — fillér, süldő — fillér, malac 40 kilogramm — fillér. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élecsulban.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, december 17.

A majdnem 2 centig olcsóbb Amerika lanya hatást idézett elő a mi piacunkon is. A kínálat nem volt ugyan nagy, de mert a malmok egyáltalán nem akartak vásárolni, a forgalomba került circa 4000 métervásás buza 5 fillérig olcsóbb áron kelt el.

A többi okkiben csekély üzet volt csendes irányzat mellett; rozs 5 fillérrel olcsóbb.

Eladott:

Buza, Tiszavideki: 100 mm. 80-8 k. 8 K. 57½ f.; 100 mm. 80-5 k. 8 K. 55 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 55

l. 100 mm. 80 k. 8 K. 55 l., 100 mm. 80 k. 8 K. 45 l., 100 mm. 80 k. 8 K. 60 l., 100 mm. 80 k. 8 K. 45 l., 100 mm. 80 k. 8 K. — l. üszkös. 100 mm. 79 k. 8 K. 10 f. sárga. 100 mm. 76-5 k. 7 K. 70 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 l.

Féjérmeyei: 100 mm. 77 k. 8 K. 15 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 25 l. üszkös. Felsőmagyarorsági: 100 mm. 78-5 k. 8 K. 25 l., 100 mm. 77 k. 8 K. 20 l.

Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 8 K. 55 l., 100 mm. 80 k. 8 K. 50 l., 200 mm. 80 k. 8 K. 60 l., 100 mm. 81 k. 8 K. 50 l., 800 mm. 300 mm. 81 k. 8 K. 60 l., 700 mm. 80 k. 8 K. 4 l.

Bánsági: 200 mm. 79-5 k. 8 K. 40 l., 600 mm. 78-5 k. 8 K. 15 l.

Pádsi: 100 mm. 78 k. 8 K. 35 f. Raktáraru: 500 mm. 82 k. 8 K. 65 f.

Mind három hónapra. Rozs: 500 mm. 6 K. 70 l. Zab: 100 mm. 6 K. 60 l., 100 mm. 6 K. 37 f.

Tengeri (6 áru): 100 mm. 5 K. 75 l., ab Kőbánya.

Uj áru: 100 mm. 5 K. 45 l., ab Kőbánya. Késszempeszlet mellett.

A késszaru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde s-akási szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség tekintetében 50 kilogrammonként.

Table with columns: Buzák, Kiló, K. 100, K. 150, K. 200, K. 250, K. 300. Rows include: Felsővidéki, Felsőmagy., Felsővidéki, Bánsági, Kőbányai, Hódmezővárosi, Békési.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kiló, K. 100, K. 150, K. 200, K. 250, K. 300. Rows include: Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Képes, Kőbányai.

Határvidéki. Nagyon kis forgalom fejlődött délelőtt nyugodt hangulatban.

Déli sziár: Októberi buza 1908. 7.90—7.98

Áprilisi buza 1908. 7.81—7.82

Áprilisi rozs 1908. 6.73—6.74

Áprilisi zab 1908. 6.29—6.30

Májusi tengeri 1908. 5.82—5.83

Augusztusi repce 1908. 11.95—12.05

Delután az árak külföldi enyhe időjelzésre minímális forgalom mellett csökkentek.

Esti sziár: Lányha. Buza októberre 1908. 7.88—7.90

Áprilisi buza 1908. 7.79—7.80

Májusi buza 1908. 0.—0.—

Áprilisi rozs 1908. 6.72—6.74

Áprilisi zab 1908. 6.28—6.29

Májusi tengeri 1908. 5.80—5.81

Repce augusztusra 1908. 11.95—12.05

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde lanyhán indult meg, ami különösen Államvasúti- és Hitelrészvények árfolyamának erősebb hanyatlásában talált kifejezést. A déli tőzsdén bécsi jobb jegyzésekre a nemzetközi papírok emelkedésével az iránzat megcsillárdult.

As előtőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 669.71.—671.—, Magyar hitelrészvény 703.60—705.50, Osztrák-magyar államvasúti részvény 675.50—677.—, Magyar Leszámlítóbán részvény 442.—, Magyar jelzáloghitelbank részvény 470.—, Rimamurányi vasúti részvény 466.—, Közuti vasút részvény 619.—, Városi villamos vasút részvény 324.50 korona.

A déli tőzsdén forgalomban volt: 4%-os magyar koronajáradék 97.90, Magyar hitelrészvény 704.—, 706.—, Osztrák hitelrészvény 669.75—670.25, Osztrák-Magyar Államvasút 674.—675.—, Déli vasút 65.60—65.60, Villamos városi vasút 324.75—324.75, Adria tengerhajózási részvény 428.—korona.

Delután 1 óra 30 percor záródott: 4%-os magyar aranyjárdék 120.35—120.85, 4%-os Magyar koronajárdék 97.90—98.30, Magyar áruirezvény 705.60—706.—, Osztrák hitelrészvény 670.50—671.—, Magyar Jelzáloghitelbank 470.—470.50, Magyar Leszámlító- és Pénzváltóbank 442.50—443.50, Rimamurányi vasúti 467.—468.—, Osztrák-Magyar Államvasút 674.—675.—, Déli vasút 64.—65.—, Közuti vasút 619.—620.—, Villamos városi vasút 324.—324.50 korona.

As utőtőzsde némi árfolyamemelkedéssel csendesen folyt le.

Zárhatok jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 671.50 671.50, Osztrák-magyar államvasút 675.—, Magyar hitelrészvény 703.50, Leszámlítóbán 442.50, Rima-

murányi vasúti 467.—, Közuti vasút 619.—, Városi villamos vasút 324.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: Incerna magyar 52.—58.—korona, vörös aprószemű 54.—57.—korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, középsemű 59.—62.—korona, nagysemű 65.—68.—korona, Disznószár:budapesti 70.—70.50 korona, vidéki — korona, Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 55.—55.50 korona, 3 darabos 58.—58.50 korona, állított — korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50—15.—korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 15.50—16.—korona, 85 darabos 19.—19.60 korona, azonnaliszállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.60 korona, 100 darabos 14.50—15.—korona, 58 darabos 18.50—19.—korona, Szilva: szlovéniai 17.—17.60 korona, szerbiai 15.50—16.—korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bees, december 17. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Az itteni piacon a hangulat az időjárás jelentékeny enyhülése következtében bágyadt volt s buza 4—5, rozs és zab 1 fillért veszített.

Buza tavaszra 7.91—78.9, rozs tavaszra 7.02—7.01 K. kötetlet. Zab tavaszra 6.57—6.59 K. jegyez-tetlet.

Zárlatok: Buza tavaszra 7.91, zab tavaszra változatlan, rozs tavaszra 6.59 K. kelt.

A bécsi értéktőzsde.

Bees, 1902. december 17. (Saját tudósítókól.)

A mai előtőzsde azon elterjedt híre, hogy a kormány az inségmunkaprogramba a privátvasutak berubázását is beleveszi, az államvasúti részvények erősebb kínálatalá kezdte meg működését, ami természetesen ezen részvények árfolyamosökkenését vonta maga után. Árfolyamvesztéseket szenvedtek még a hitel- és déli vasút részvényei, berlini reaktívó kölytán. Németországból érkezett vasárak áremelkedések kölytán a vasúti részvények árfolyamai emelkedtek. Emelkedtek továbbá még cement-részvények. A déli tőzsde irányzata lányha volt, amiből az összes magánvasutak részvényeinek kínálata is egy német banknál történt nagyobb sikakkal és hozzájárult. Zárlatkor a hangulat javult és az összes értékek magasabb árfolyamú zárulnak.

Bees, december 17. (Magyar értékek zárólata.) 4%-os aranyjárdék 120.15, líszai és szegedi kölcsön-sorsjegye 156.75, Magyar vasúti kölcsön ezüsten —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar Leszámlító- és Pénzváltóbank —, Rimamurányi vasútrészvény 465.—, Magyar koronajárdék 97.90, 4%-os Magyar földteleharm. kötvény 98.10, Magyar hitelbank részvény 704.50, Magyar nyerevény kölcsön sorsjegy 201.—, Kassa-oderbergi vasúti részvény —, Magyar keresek bank —, Magyar cukoripar —.

Bees, december 17. (Osztrák értékek zárólata.) 4 2/3%-os papírjárdék 101.40, 4%-os osztr. aranyjárdék 120.55, 1860-os sorsjegy 151.50, Osztrák hitelsorsjegy 434.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyesület 449.—, Osztrák-magyar bank 1648, Déli vasút 63.25, Dunagőzhajózási részvény 862.—, Dohányrészvény 331.—, Csehszár- és királyi arany 113.32, Német bankváltók 117.05, 4 2/3%-os osztr. járdék 101.25, Osztrák koronajárdék 100.50, 1864-iki sorsjegy 250.—, Osztrák hitelintézet részvény 671.—, Unionbank 631.—, Osztrák Lánzerbank 384.—, Osztrák-magyar államvasút 674.25, Elbavölgyi vasút 451.—, Alpeisi bányarészvény 369.—, 20 irank. arany 19.07.—, Londoni váltóór 239.37, Bécsi Iranyway Lít B.—, Bécsi Iranyway Lít A.—, Lapót kőbő 315.—, Az iránzat tartott.

Bees, december 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 670.75, Magyar áruirezvény 705.—, Angol-Osztrák bank 269.—, Bécsi bankjegyesület 449.50, Union bank 531.50, Lánzerbank 384.—, Osztrák-magyar államvasút részvény 674.—, Déli vasút 63.75, Elbavölgyi vasút 451.—, Eszanyugati vasút részvény 331.50, Dohányrészvény 465.50, Rimamurányi vasúti —, Alpeisi bányarészvény 369.50, Májusi járdék 101.40, Magyar korona járdék 97.90, 100-as sorsjegyek 111.25, Német birodalmi mázsa 117.10.—, Napóleondór 19.07 Nyugodt.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 17. (Zárólat tudósítás.) A tőzsde a tegnapi new-yorki tőzsde hatása alatt kissé gyengyebben indult. A forgalom általában csak a bányarészvények piacán, legkisebb vasrészvényekben volt szilárdabb. Szénrészvények eleinte ingadozóok voltak, aztán megszilárdultak. Bankok nyugodtak. A darmsztádi banknál történt visszalételek a bankpaci korlátolt forgalmánál fogva nem gyakoroltak nagyobb befolyást a piacra. Vasutak nagyon csendesek. Hajózási részvények szilárdak. Később általában csendes volt az üzlet. Magánkamatláb 3 1/2%.

Berlin, december 17. (Zárólat.) 4 2/3%-os papírjárdék —, 4%-os osztrák aranyjárdék —, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajárdék 98.50, Osztrák-magyar államvasút 145.—, Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltóór 85.30, Magyar vasúti beruházási kölcsön —, Alpeisi bányarészvény —, Disconto-Commandit 188.90, Altaiános villamosjegy Edison 174.—, Gelsenkircheni 175.40, Laura-kőbő 205.25, 4 2/3%-os esztárijárdék 101.60, 4%-os magyar arany járdék 101.30, Osztrák hitelrészvény 211.75, Déli vasút 17.40, Károlyi Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.15, 4%-os új orosz kölcsön 97.40, Török dohányrészvény —,

Olasz járdék 103.40, Magyar hitelbank —, Dynamit Trus 171.—, Harpeni 166.90, Az iránzat csendes.

Berlin, december 17. (A Budapesti Napló tudósítójának zárólata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjárdék 101.40, Magyar koronajárdék 97.95, Osztrák hitelrészvény 111.25, Osztrák-magyar államvasút 117.10, Déli vasút 19.07, Eszanyugati vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegy —, Kőbányai —, Besehelhradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimo) Lombard —.

Páris, december 17. (Zárólat.) Osztrák-magyar államvasút —, 4%-os osztrák aranyjárdék 103.20, Osztrák Lánzerbank —, 3 1/3%-os francia járdék 96.77, Ottomanbank 532.—, 3 1/2%-os francia járdék —, Alpeisi bányarészvény —, Déli vasút 95.—, 4%-os magyar aranyjárdék 103.90, Párisi bankrészvény 1083, Olasz járdék 104.05, Francia tőzserház járdék —, Osztrák földtelintézet részvény 1280, 10-ik dohányrészvény 355.—, Az iránzat szilárd.

Frankfurt, december 17. (Zárólat.) 4 2/3%-os papírjárdék 101.70, 4%-os osztrák aranyjárdék 102.90, Magyar koronajárdék 98.60, Osztrák-magyar bank 111.90, Déli vasút 17.90, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóór 204.15, Bécsi bankjegyesület 118.50, Villamos részvény —, 3%-os magyar aranykölcsön 87.90, 4 2/3%-os esztárijárdék 101.70, 4%-os magyar aranyjárdék 121.40, Osztrák hitelrészvény 211.60, Osztrák-magyar államvasút 145.20, Eszanyugati vasút 111.—, Bécsi váltóór 853.33, Párisi váltóór 812.50, Uno bank —, Alpeisi bányarészvény 136.—, Az iránzat gyengye.

Frankfurt, december 17. (A Budapesti Napló tudósítójának zárólata.) Arólyamok januúra. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 212.—, Német bank —, Disconto 188.80, Berlin kereskedelmi bank 156.00, Gelsenkircheni —, Harpeni 168.—, Laura-kőbő 205.75, Olasz járdék —, Az iránzat szilárd.

Berlin, december 17. (Zárólat.) 4 2/3%-os esztárijárdék 101.50, 1860-as sorsjegy 157.75, Déli vasút 17.75, 4%-os osztrák aranyjárdék 102.60, Osztrák hitelrészvény 211.50, Osztrák-magyar államvasút 145.20, Olasz járdék 103.15, 4%-os magyar aranyjárdék 101.20, Az iránzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 17. A sertésüzlet iránzata: elisőrendű: Oreg nehéz (paronként 400 kilogramm terjedő súlyban)

110—113 fillérg. Oreg közép (paronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Füstli nehéz (paronként 320 kilogramm terjedő súlyban) 113—115 fillérg. Füstli közép (paronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 114—116 fillérg. Füstli könnyű (paronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar eredetű nehéz (paronként 280 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Közép (paronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (paronként 320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Közép (paronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (paronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredetű (Stacni). Nehéz (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Osonny (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (paronként 260 kilogramm terjedő súlyban) 109—111 fillérg. Közép (paronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 108—110 fillérg. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 106—108 fillérg.

Sertésüzlet száma 1902. dec. 15. napján volt kézzel 26.992 darab. — 1902. dec. 16. napján teljesítve 315 darab. — 1902. dec. 16. napján elszállított: 1008 darab, 1902. december 17. napjára maradt: összesen 23.301 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 17. —

Államvédelem. A földművelésügyi miniszter a magyarországi kinevezett erdők kezelő erdésztervező tisztáiban Hubay Zsigmond erdőmestert a szászkeszi erdőhivatalhoz, Schmidt Károly erdőmestert a földművelési miniszterium erdészeti osztályába erdőtanácsosokká, továbbá Dercsényi Kálmán főerdész a hugosi, Czékus György főerdész a marosoroszi erdőigazgatóság kerületébe, dr. Tuszón János főerdész pedig a selmecbányai központi erdészeti kísérleti állomáshoz erdőmestereké; az igazságügyminiszter Frey Tivadar, a pécsi ítélőtáblához berendelt bírósági aljegyzőt a pécsi törvényszékhez joggyűző és Nalczyk Gyula bírúti járásbírósgát díjontok a Jöcsér törvényszékhez iróokká; a vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Tóth István a vezetése alatt álló miniszteriumhoz díjtalan fogalmazógorkokká nevezte ki.

Athélezés. A király dr. Boér Géza tekei járásbírósgát albiróok eddigi minőségében a péji járásbírósgátosz saját kérelmére leendő Athélezését megpendte. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Balázs István nagykikindai állami főgorkozóminis tanár a szegedi és dr. Desző Béla, a kassai tanker. főigazgatósághoz beosztott főgorkozóminis tanár a szoligát érdekében a nagykikindai állami főgorkozóminis és Kristóf János tanker. főigazgatóságai tollnokot a kolozsvári tanker. főigazgatóságai a kassaihoz helyezte át.

Pályázat. A bányászati bányagazgatóságnál kohó-főmérnöki, az ipolygási törvényszéknek iróki állásra négy hét alatt, a nagykikindai adóhivatalnál ellenőri, a kalocsai törvényszéknek bírói a nagyváradi adóhivatalnál adótitási állásra két hét alatt, a fiumei pénzügyigazgatóságnál több pénzügyi főigazgatói állásra február 15-ig lehet a folyamodásokat benyújtani.

Napirend.

Napló. Csütörtök, december 18. Római-katolikus: Grácián. — Protestáns: Grácián. — Görög-ország (december 5. Szabbas. — Zsidó: Kislef 18. — Nap kelt: 7 óra 29 percor. — Nyugzik: 3 óra 52 percor. — Hold kelt: 8 óra 23 percor este. — Nyugzik: 9 óra 43 percor délelőtt.

A miniszterelnök fogad 4. u. 4 óraker. A közoktatásügyi miniszter fogad 4. u. 4 óraker. A kereskedelmi miniszter fogad délelőtt 11 óraker. Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 óraker. Nemzeti Múzeum. Állat- és Ásványtár. Nyitva délelőtt 9 óráti délután 1 órági.

Téli kiállítás a Múzeumkertben. Nyitva este 11 órági. 7 óráti setahangverseny 1. koroná belépőji mellett. Padl. László-kiállítás a Nemzeti Szalonban. Látható délelőtt 9 óráti este 8 órági. Belépőji 50 fillér.

Technológiai múzeum nyitva délelőtt 9—1 órági. Az iparművészeti társulat téli kiállítás nyitva 9 óráti esti 5 órági. Belépőji nincsen.

Mesegazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72. sz.) délelőtt 9-10 órági.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 10-1-ig. Belépődíj 1 korona.

Sebadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Museumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-6-ig.

Statisztikai hivatal könyvtára és térképgyűjteménye délelőtt 10-1 óráig.

A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemeru-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sói-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Allatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek alanno kiállítás és kereskedelemtörténelmi gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az üzleti vezetőség arisztokráciát is eszközöl) a városligeti iparcsernkoban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A szállítási kiállítások központi üzleti vezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Vizállás.

Dec. Dec. 17. 10. m óráig		Dec. Dec. 17. 11. m óráig	
Inn Schárding	0,72 1,02	Tisza M-Sziget	0,56 0,66
Duna Passau	0,67 0,85	Tekoháza	0,58 0,85
Linz	1,67 1,84	V-Sámany	0,67 0,69
Buda	1,92 1,94	Tokaj	0,23 0,22
Pozsony	1,75 1,73	Tisza-Bürod	0,53 0,54
Komárom	1,20 1,18	Szolnok	0,58 0,14
Budapest	0,25 0,38	Csongrád	0,45 0,39
Paks	0,27 0,40	Szeged	0,28 0,78
Mohács	0,19 0,12	Török-Bocsa	1,18 1,15
Gombos	1,10 0,7	Tüli	0,12 0,07
Újvidék	0,24 0,80	Bárfa	0,34 0,3
Panceva	0,66 0,44	Topolya	0,94 0,18
Orsova	0,40 0,10	Bodrog Zemplén	0,54 0,60
Magyarfalva	0,08 0,11	Sajó Zsolna	1,49 1,45
Móra Zsolna	0,42 0,10	Hernád H-Németh	0,11 0,11
Trencsén	0,11 0,06	Berettyó Margita	0,85 0,39
Szered	0,10 0,48	H-Tálya	0,16 0,13
Sz-Gothárd	0,18 0,10	Kőrös Gausa	0,00 0,0
Sárvár	0,04 0,04	N-Várad	0,01 0,02
Győr	1,63 1,95	Belenye	0,40 0,40
Pötsau	0,88 0,85	Tenke	0,13 0,21
Zákány	0,90 0,90	Gurahony	0,85 0,83
Barca	0,04 0,17	Borosjenő	0,28 0,23
Eszék	0,60 0,63	Békes	0,05 0,02
Mura M-Szerdah.	0,10 0,0	Gyoma	0,40 0,30
Száva Zsárbó	0,00 0,18	Maros Gy-Péhevár	0,04 0,02
Sziszok	0,20 0,22	Branyoska	0,02 0,02
Mikóvics	1,10 0,10	Sobrapok	0,13 0,21
Deák	0,24 0,28	Arad	1,18 1,18
Szatmár	0,72 0,30	Makó	0,20 0,20
Kozsna N-Majfny	0,00 0,03	K-Tóty	0,34 0,12
Latorca Munkács	0,64 0,04	Risztó	0,05 0,05
Laborca Homonna	0,43 0,02	Temesváros	0,85 0,80
Ung Ungvár	0,10 0,10	Bocskerek	0,04 0,54

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, december 17.

Az északnyugati mély depresszió a botteni öböl felé nyomult és ezáltal Közép-Európában a barometéri jelentékenyen süllyesztette, a magas nyomás helyzete pedig nyugatról kelet felé változott.

Nyugat- és Közép-Európában az időjárás átalakult. A hőmérséklet nagy mértékben emelkedett és sokhelyütt esik az eső.

Nálunk is meggyengült a fagy és itt-ott havazik.

Küldetés: A hőmérséklet további emelkedésével borus, szelcs idő várható, sok helyütt csapadékkal.

A 17371. számú

„Eljárás és berendezés hajtó-eső létesítésére“

című, 1899. február 7-ől kelt magyar szabadalomra vevők vagy engedélyesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. V. 7549“ alatt Mosse Rudolphhoz Bécs, I. Seilerstraße 2. intézendők.

Egy forintos Árúház

IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 6.

Játék-árak Levélpapírok
Háztartási-cikkek Disztárgyak
Üveg-és porcellánárak Ékszer

KARÁCSONYI KIÁLLITÁSA.

Karácsonyi és Szilveszteréji puncs
a legjobb, ha készítésénél

Battle Axe Jamaica Rum'-ot használunk, amely ismeretes mint

„The Nectar of Jamaica“
Minden üveg a cég felügyelete alatt eredetileg töltve.

A.A. Baker & Co., London E. C.
Ezen védjegy az összes kultúrállam. törv. védett.
Ezen CSAK elővárosi cégeknek kapható.

„Griffon“

GRIFTON a legjobb és legolcsóbb valódi amerikai ébortöltő készülék. Kényelmes kezelés, könnyű, kellemes és biztos boroltatás. Kapható eredeti gyári árak mellett: Kertész Tódor, Budapest, Marokkai-utca és Kristóf-tér.

Nesschil Atajos műszerész, Váci-utca.
Fischer Péter és Társa, Kossuth Lajos-utca 6.

Pénzkölcsön

sorajegyekre és értékpapírokra. Mással zálogban lévő papírok kivételével és azokra magasabb kölcsön adatik igen olcsó kamatok mellett. A kölcsön havi részletekben is törlesztendő. Védett megbízásokra különösen gond fordítottak.

Ifj. Schön Armin
BANKHÁZA
Budapest, Erzsébet-körút 48.
(Royal-széklővel szemközt).
ALAPÍTOTT 1884-ben.

Szőlőoltványok

szokványminőségben és európai nemes, gyökeros és sima vesszők melyen le- szállított árukon. Oltványok ezek 90-100 ftl. Mindenki a legkiválóbb bor- és szőlőtermelésből, fajtákból, talaj- állással. Ha a szőlőtanyát a megnevezésnek meg nem felelő, úgy az oda- és visszaszállítás költségei, valamint a megrendelő által kifizetett óvadék hiány nélkül azonnal vissza- fizetnek. Így mindenki ebből a viszonyból az én költségem- házához szállítva tekinteni meg.

ÉLŐKERITÉS.
Gleditschia-csemeték és magvak.

Óriás tűvel, igen gyorsan fejlődő sovány-növény. Ez az egyetlen, melyből oly ritkán kerül elvehető pár év alatt, rendkívül csodás kiadással, melyen pontosan emleget, de semmi féltés nélkül, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy, hogy a bekerített részek teljesen kicalak zárhatók. Minden rendelkezéshez rászoktatott ültetési és kezelési utasítás mellékelve.

Röviden tájékozós véget azonos fajtájomatul díszes árnyékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árnyékokon kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki című egy levezetőtanyán tudják, hogy minem az a ház vagy család, ahol annak tartásának hasznára ne fordíthatnak. Városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családok egyaránt. Így még azoknak is érdekesnek áll, kik rendelni nem tudnak, mert benne számos oly kézikönyv foglaltatik, melyek mindenkinek nagy szolgáltatást tesznek.

Segítsetek!!
Ki rajtam segít, magán segít!

Hogy munkásaimnak, a kik gyáramban alkalmazva vannak, állandó munkát biztosíthatassak, kénytelen vagyok sok ezer pár sajátkezitményű ocsizmatot és cipőmet saját előállításban árban eladni, hogy vevőkörömet minél jobban kiterjeszthessem.

Hallás-csizma, térdig érő, bő főkendőli bugarcizma. 9.—
Bogarc-csizma, egy dróbból, víz-Általán, 3-szoros talppal 7.—
Vix borjúbőr, fényes tisztított való, kemény v. puha szárral 9.—
Cselezák csizma, kemény vagy puha szárral ————— 9.—
Füzeszma 15-20 évesnek 4,50, 10-15 évesnek 3,20, ————— 9.—
4-10 évesnek ————— 2.—
Női hallás-csizma, kékcsizma, bőrről és fémleiből 4,50
Az összes csizma báránybőrrel 1,50 fittal, cipő 60 krral több.

Uraknak posztó, kőröskőről bugarcizma, igen vastag víz-Általán talppal ————— 3,20
Uraknak posztó, kőröskőről orozslakkal, igen vastag víz-Általán talppal cipus v. fűző ————— 3,50
Bogarcbőr borított cipő, vízátálló, dupla talppal ————— 3.—
Vix borjú, fényes, tisztított való borjú vagy anélkül ————— 3,50
Ezslakkal cipus v. fűző elegáns ————— 3,50
Chevreauz cip. vagy fűzővel gavalirónak ————— 4.—
Fagyott lábakkal szarvából, báránybőrrel ————— 3,50
Alacsony posztó csizma, bőre és bőrtalppal pinórokak ————— 2,50
Az igen ajánlatos ————— 2,50
Valdi pitevarat gummi galoni uraknak 1,50, nőknek 1,40
Konty talppal 20 krralal drágább.

Nőknek: Posztó, sereg-borítottal v. fűzővel 3.—, orozslakk-borított ————— 3,30
Bogarc-csizma, kékcsizma, bőrről ————— 3,50
Chevreauz cipus, fűzővel vagy gumiból ————— 3,50
Fagyott zergebőr borítottal, báránybőrrel ————— 4.—
Posztó (szilveszter) ————— 2,20

Arjegyek több 100 párvalal megveszem ————— 2,20

Agulár Dávid BUDAPEST VII. KER.,
Erzsébet-körút 6. sz.
Védett megrendelések leküldetésre lennek teljesítve. Nem tartozik visszatérő, kicseréltek vagy visszatérő pénz.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában megjelent:

Karácsonyi ajándéknak alkalmas
UJDONSÁG: * UJDONSÁG:

Az Iparművészet Könyve
A Magyar Iparművészeti-Társulat megbízásából szerkeszti:
Ráth György.

Megjelenik három díszes kiállított kötetben. Eddig az I. kötet jelent meg 97 műmelléklettel és 287 szövekcappal. Egy-egy kötet ára díszes vászonkötésben 16 kor.

Az „Iparművészet Könyvének“ beosztása és munkatársai:

I. kötet: A művészi stílusok fejlődése. Gróh Istvánról. — Az iparosoztató fejlődése Magyarországon. Marczali Henrikről. — Az órem. Ráth Györgyről. — A pécsetek. Dr. Aldásy Antaltól. — A mozaik. Lyka Károlytól. — A sokszorosító művészet. Dr. Éber Lászlótlól és Czako Elemertől. — **II. kötet:** A miniatura. Varju Elemértől. — A glyptika. Dr. Ráth Istvánról. — Az agyagművészet. Wartha Vincétől. — Az üveg. Wartha Vincétől. — Az üvegfestés. Lyka Károlytól. — A butor. Gaál Károlytól. — A fafaragás. Divald K.-tól. — A szontaragás. Diner-Dénes Józseftől. — A lakk. Divald Kornéltól. — **III. kötet:** A fémek az iparművészetben. Eddi Illés Aladártól és vas. Eddi Illés Aladártól. — A bronz. Dr. Éber Lászlótlól. — Az ótvás- és zomán. Mihálki Józseftől. — A fegyverek. Nagy Gézától. — A szövőipar. Radisch Jenőtől. — A könyvkötés. Dr. Dézsi Lajostól. — A sokszorosítás modern eljárásai. Szöllösy Mihálytól. — A modern iparművészet. Dr. Meller Simontól.

Kapható az ATHENAEUM F.-t. könyvkiadóosztályában Budapest, VII., Kerepesi-ut 51. és minden könyvtárkereskedésben.

Diócsemeték.
Kétféle, óriási jövődelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyészése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: „Ermelléki Élő Szőlőoltvány-Felep“ Nagy-
kány, n. p. Székelyhid.

**„ANKER“
Porosz-Szalón-Briket**

a legjobb a legtakarékosabb a legolcsóbb teljesen szagtalan a legtisztább

tüzelőanyag

vagy fával vagy álgujtóval gyújtható és órák-hosszat egyetlenes, tartós, kellemes meloget terjeszt. A fat teljesen fűtőképes teszi, nem törékeny, nem portódik, a legtisztább és legfinomabb porosz szénből áll, minden keverék nélkül, egyenlő darakokban jön forgalomba és éppen ezért a legtekintélyesebb ellenőrzést és a legtakarékosabb tüzelést teszi lehetővé. **Ar 1000 darabonként 16 korona** hához szállítva. — Megrendelhető az

**„ANKER“
Porosz-Szalón-Briket Részvény-Társaság Berlin.**
Magyarországi központi képviselete
Budapest, V. Lipót-körút 16. sz.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Berlichingen Götz.

Opera 5 felvonásban (kilenc képből). Zenéjét szerz Goldmark Károly. Szövegét (Goethe nyomán szaba don) írta Willner A. M. Ford. Várady Sándor.

Személyek:

Berlichingen	Takács	Weislingen	Beck
Elisabeth	Várent	Franz	Bochnicek
Maria	Ambrusó	Adelheid	Krammer
A kis Carl	Oppenheim	Irmgard	Berts
Georg	Szyver	Selbitz	Hegedűs
Püspök	Mihályi	Lehrse	Gábor

Kézlete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Király idyllek.

Három magyar színjáték. Irta Bródy Sándor.

I. Lajos király válik.

Személyek:

I. Lajos király	Császár	Horogkissassz.	Ligeti
A királyné	Márkus	Móly	Molnár
Phoebus	Rózsahegy		Delli

II. A fejedelem.

Személyek:

A fejedelem	Gyenes	Tanió	Rózsahegy
Fejedelemsassz.	Márkus	Ditrik	Beregi
Óreg diák	Gabányi	Belső katoná	Abonyi

III. Mátyás király házasi.

Személyek:

Mátyás	Császár	Óreg legény	Rózsahegy
Petronka	Márkus	Ifjú György	Beregi
Galeotti	Hetényi	Menyasszony	Delli

Kézlete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Hapták!

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Schönthan és Schlicht Magyarosította Hazai Hugó.

Személyek:

Vida Márton	Hegedűs	Jeanette	Kész R.
Jani s fia	Tapolcai	Bernáné	Makrocyné
Mrs. Ann	Csillag	Kati szakácsné	Rostagné
Homonnay	Góth	Huszár	Szerény
Homonnay	Póthi	Ferenc	Kassay
Timár Imre	Vendrei	Kertősfü	Harmath
Tomorfalvi	Fenyvesi	Koródi	Dayka
Sővegés	Balassa	Jaklics	Bárdi
Liseri	Kürti	Farkas	Győző

Kézlete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban. Irta: Hennequin és Millaud. Fordították Fái J. Béla és Evva Lajos. Zenéjét szerzte Hervé.

Személyek:

Plinhard	Szirmai	Bousincourt	Szabó
Batielère	Szerdahelyi	Bousincourné	Siposné
Hyphese	Kovács	Amélie	
Bompan	Horváth	Antoine	Küry
René	Raskó	Victorine	Dóry

Kézlete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével.

Niniss.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irta Hennequin és Millaud. Fordította Csopreghy Ferenc.

Személyek:

Korniszky	Faragó	Narciss	Delly
Niniss	Pálmay	Pincér	Lenkeffy
Georgine	Sziklai	Vadász	Szabó
Anatol	Ráthonyi	Amanda	Abelovszky
Desablante	Giróth	Silleryné	Sziklainé
Dopiton	Hidvéghy	Georgine	Almássy

Kézlete 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Keleti Svájc.

Irta Szokolay Kornél. Kézlete 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. december hó 18-án.

Óthon.

Dráma 4 felvonásban. Irta Sudermann Hermann.

Személyek:

Schwarze	Gái	Augusta	Lendvayné
Magda	Jászai	Franziska	Rákosi
Mariska	Nagy Ib.	Wendlovsky	Náday B.

Kézlete 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann útra igazgató Nagyszínház-utca 17.

uj betanulással: Luna asszony

berlini burlesk faragásos KIALHÁSOZ operett; Irta: Litkecké PAI.

Személyek:

Pnebach	Wohlgemuth	Róza
Marie	Bauer	Róza
Stoppa	Kaisa	Grazdáv
Lammermayer	Baumann	Károly
Pannecke	Roland	Otto
Luna	Door	Jenny
Sternsuppe herceg	Wilhelmi	Károly
Teofil	Hanno	Edmund
Stella	Linden	Lüseri

Továbbá: Tarka Színház és a nagy különlegességi program Az előadás 8 óraker kezdődik. A télkerben reggel 5 óráig Vörösmarty Etelek egyetemes hangversenye.

! Saroküzlet! Karácsonyi vásár!

Kiselejtezzük mesés olesó

teljes jó karban kis égetési hibák miatt remek szép készleteket

mesés olesó

áron november 30-ig

Complete 6 személyes dusan aranyozott, díszes kivitelű és háromszor égetett

Étekező elegáns frt 5,50	Rococo, tea	frt 3,50
Étekező, modern „ 6,50	„ csak	„ 3,50
Rococo, díszes „ 8,50	Rococo, kávé „ 3,50	Rococo, Mecca „ 3,50
Mosdó kompl. fr. 5, 8, 10	Üveg-szerviz „ 7,50	

Ortner Rezső és Társa Terezt-körút 32. sz., saroküzlet.

Vidéki rendelésre kérjük a vasutállomást.

Sikerült

fényképek, Aquarell, Platin, és Pigment nagytitások készülnek RIVOLI műtermében Kerepesi-út 30. szám. Vidéki rendelésekre különös figyelem fordították.

Országos Takaré- és Hitelszövetkezet VII., Erzsébet-körút 29. szám.

Szövetkezetünk 1903. évre IV. új évtárvonalat szervez. A beérkező hitelkérvényeket ezen új évtárvonal számájára már most rövid úton elintézzük és a kifizetéseket 2-3 nap alatt folyósítjuk. Szövetkezetünk eddig is és minden múltévnyi igényeknek gyorsan megfelelt és a lefolyt évben közel egy negyedmillió korona kölcsönt folyósított. Hivatalos órák d. e. 9-12-ig, d. u. 3-6-ig. Az igazgatóság nevében: ELEK BERNÁT, ügyv. igazgató

Horváth Elemér és Dayka Balázs Művészeti és hangverseny-rendezési irodája

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 37. sz.

Elvállalja egyesületeknek, kaszinóknak, hangversenyek, családoknak háziestélyek rendezését, egy a fővárosban, mint a vidéken. Összekötésben áll a legelőkelőbb művészekkel, művészekkel és írőkkel. Eljár mindenféle művészeti ügyben.

Az emittelt vonatok állomásaira utazni szándékozó közönségnek saját érdekében felel, hogy a mondott napokban ezen külön vonatokat vegye igénybe mert csak így kerülhet a rendes személyszállító vonatoknál beállani szokás tejszolgáltatással járó kényelmelten utazást. Budapest, 1902. december hó.

Az igazgatóság

Magy. kir. Államvasutak igazgat. 1901/04/902. sz. Tárgy:

(A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erős személyforgalom lebonyolítása céljából közlekedő külön személyvonatok tárgyában.)

A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erős személyforgalom akadálytalan és csendes lebonyolítása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállító vonatokon kívül.

A Budapest k. p. u.-tól Nagy-Kátaig, Budapest k. p. u.-tól Szolnokiig, Budapest k. p. u.-tól Új-Dombóvárig és vissza, Budapest k. p. u.-tól Püspök-Ladányig és vissza és Budapest k. p. u.-tól Aradig külön gyors, illetve személyvonatok fognak közlekedni.

A vonatokat külön személyvonat I., II. és III. oszt. kocsiakkal december hó 22, 23 és 24-én fog közlekedni.

E vonat Budapest k. p. u.-ból d. u. 12 óra 10 percker indul és Nagy-Kátára d. u. 2 óra 37 percker érkezik.

A szolnoki külön gyorsvonat I. és II. osztályú kocsiakkal december hó 23 és 24-én fog közlekedni. E vonat Budapest k. p. u.-ból d. u. 2 óra 15 percker indul és Szolnokra d. u. 4 óra 15 percker érkezik, a honnét folytatolag a 902. sz. rendes gyorsvonat menetrendjében Aradig közlekedik s így Budapest k. p. u.-tól Aradig közvetlen vonatot fog közlekedni.

Az új-dombóvári külön személyvonat I., II. és III. oszt. kocsiakkal december hó 21-éről 22-ére, 22-éről 23-ára és 23-áról 24-ére hajló éjjelen fog közlekedni.

E vonat Budapest k. p. u.-ból este 8 óra 55 percker indul és Új-Dombóvárra éjjel 2 óra 30 percker érkezik.

Az ellenirányú külön személyvonat pedig december hó 22 és 23-án fog közlekedni és Új-Dombóvárra éjjel 3 óra 22 percker indul s Budapest k. pályaudvarra délelőtt 8 óra 30 percker érkezik.

A püspök-ladányi külön személyvonat I., II. és III. oszt. kocsiakkal december hó 20, 21, 22, 23 és 24-én fog közlekedni. E vonat Budapest k. p. u.-ból d. e. 8 óra 25 percker indul és Püspök-Ladányra d. u. 1 óra 28 percker érkezik.

Az ellenirányú külön személyvonat pedig december hó 21, 22, 23 és 24-én fog közlekedni és Püspök-Ladányból d. u. 2 óra 10 percker indul s Budapest k. p. udvarra este 8 óra 10 percker érkezik.

E vonatok Püspök-Ladányban, az onnan d. u. 2 óra 24 percker Máramaros-Szigetre indul, illetve a Máramaros-Szigetről oda d. u. 1 óra 25 percker érkező rendes személyvonathoz csatlakoznak és Budapest k. p. u.-ból Máramaros-Szigetig, valamint viszont közvetlen vonatot fognak képezni.

Az aradi külön személyvonat I., II. III. oszt. kocsiakkal december hó 23-ról 24-ére hajló éjjelen fog közlekedni. E vonat Budapest k. p. u.-ból este 9 óra 30 percker indul és Aradra reggel 6 óra 39 percker érkezik.

Az emittelt vonatok állomásaira utazni szándékozó közönségnek saját érdekében felel, hogy a mondott napokban ezen külön vonatokat vegye igénybe mert csak így kerülhet a rendes személyszállító vonatoknál beállani szokás tejszolgáltatással járó kényelmelten utazást. Budapest, 1902. december hó.

Az igazgatóság

Téli-Hávelock K. 18., Velvet-sacco K. 24., téliöltöny K. 30., téli lóden-kabát melegben bételeve K. 13.— (mind tiszta gyapjú) Rothberger Jakab és cs. és kir. udvari szállítóval Budapest, Váci-utca 6.

Alkalmos és hasznos karácsonyi ajándék az új találmány, szabadalmazott férfi-ing,

melnyt nyakbáncsa magától szűkebbre vagy bővebbre szabható. Kizárólag német, a fűtől elkülönítve kapható a követhető minőségben: Tartós jó chifonból kemény, sima, vagy redős mellre frt 2,25 - 2,75 puha, latizt vagy püspök mellre frt 2,50 - 2,75 Azonkívül mörtek szarint minden tetsző kivitelben készíthető. Mozgandóságnál kéjük a gallér számát megírni. Továbbá: Különlegességek francia és angol úri évtatók, valamint bul- és kiföldi kalapok. Árjegyzékkel szivesen szolgálnk. Még sem feloldárut kísérletünk vagy kiváncsra a postt visszadjuk.

Vértés és Sebestyén

cs. és kir. szab. felhőnemű-készítők Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Karácsonyi ajándékok!

Nagy rakár díszmű-butorkülönlegességekben: fantázia asztalok, malomok, zold és dióbarasztalok, oszlopok, léposzetek, nippes- és könyvállványok, tea-, kandalló-, szivar- és pipaszékek, toltette-tükrök, kávészállók, porvákok, négyrészből álló teaasztalok, szivar- és kávédobozok, hegedű- és kottá-állványok, zongorákhoz a) patent vasrúti, káposztakocok. Nagy rakár asztalok, órák, puft- és vártátekokban legelőkelőbb előállítású árakon kaphatók: SCHINDLER SAMU esztérgályos mesternél Budapest, VI., Váci-körút 21. (új-udvari).

Kizárólag BLUZ-ÁRUHÁZ ZOLTÁN DEZSŐ

Király-utca 30. Olcsó karácsonyi árak. Bluz és pongyola képek árjegyzék ingyen.

Karácsonyi és újévi ünnepekre

ajánljuk t. vendőinknek és a nagyérdemű közönségnek elismert jó minőségű és tisztán kezelt asztali, peccsenye és csemege borainkat

ugyszintén mindennemű magyar és francia pezsgőt, cognakot és liköröket

méréskeft árban. Ajándékokat nagyobb vételnél Ausztria és Magyarország bármely állomására bérmentes szállítunk. Árjegyzék bérmentes. Tisztelettel Telefon 34-15.

Radó és Társa magyar bor-

Radó és Társa magyar bor-pince főudara Budapest, V., Méréleg-utca 4. szám.

Posztó és Zybelin aljak

a legdivatosabb kivitelben 3 frttól, Pongyolák nagy választékban 3 frt 50 krtól Rusnyák Dávidnál, Király-utca 21.

Gázizzótestek

DURABLE rendes nagyság . . . 70 fill.
DURABLE közepnagyság . . . 55 „
DURABLE legkisebb . . . 44 „
EXPORT rendes nagyság . . . 45 „

Magyar gyártmány, megrendelhető a „DURABLE“ MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY SZÖVETKEZET-nél, Budapest, VII., Kazinczy-utca 53. Sürgősnem: Durable Budapest. Telefon 10-76.

CIMBALMOK.

Legújabb acélvezéreltetű, 5-övi jódállomai, legújabb hangsz. részeltételekre is kaphatók. Saját gyártmányú hangszerek. u. m.: cimbalnok, hegedűs, harmonika, fuvola, okkariának, bőgők stb. Kifűné magyarburok Számok kitűnően és olcsóan a jó minőségű. Nagy képek árjegyzékkel ingyen és bérmentve küldök meg.

Mogyoróssy Gyula magyar hangszerek telepe, BUDAPEST, VIII., Kerepesi-út 71. sz.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Tannhäuser	Faust	Hapták	Casanova	Niniss
Szombat	Ördög Róbert	Az attaché	Hapták	Bob herceg	Niniss
d. u. Vasárnap este	Berlichingeni Götz	Ibolyafaló	A doktor ur	A betyár kendője	Niniss
	Berlichingeni Götz	Karácsonyi álom	Hapták	Bob herceg	Niniss

Legolcsóbb szabott árak.

Karácsonyi vásár.

Egy mint az előbbi években, az idén is csakis előrendő árak jutnak Áruházamban melyen lezártított árakon eladók. n. m.

Zibeline,
Homespun,
fokete divatkelmék,
francia Voul de laine,
francia batist,
francia szatén,
francia Levantine,
angol Zephire,
córna batist,
jól mosható barohet.

Mintákat vidékre ingyen, bérmentve küldök.

Brammer Ödön

- Budapest, BÉCSI-UTCA 4. szám. -

(A Magy. Orsz. Közp. Takarékpénztár palotájában.)

Legfigyelmesebb kiszolgálás.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hügyosfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilit, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebeknél is electro Massage vagy Psychoprop által. Önfertőzést és annak utóbjait: ideg- és hátergőbajt és minden női bajokat.

- Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-3-ig. -

Budapesten, Kigyó-utca 5. Clotild-palota (I. emelet).

Atjára ház. - Lift használat.

Lovelokra válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. Levél útján is biztos gyógyosiker.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK

szemkacsaiból hevény és idült folyásoknál befeketeződés nélkül a legbiztosabb gyógyszernek a

„Sanid labdacok”
használatuk. Egy doboz 100 labdaos tartalommal és pontos használati utasítással 6 korona. Vidékre utatvót mellett diszkóron küld a

Magyar Királyi gyógyszerterár
Budapest, V., Marokkó-utca 3/a sz. (Erzsébet-tér sarak)

!FONTOS! SÉRVBEN SZENVEDŐKNEK!

Sérültek ne mulasszák el a prospektust kérni a Magyar Orvosi Műszertár

Budapest VII., Kerepest. u. 82. (A Fokus-kórház templomával szemben.) tegyűbb szabadalm.

Univerzális sérvkötőiről.

Páratlan eredmény! Kényelmes, könnyű kis nyomlappal a legnagyobb sérv is elszüntet. Ugyanott jólállású készítenk; műanyag, minkes, lágypapír, fűzők fordón-ötötteknek, egyvesztartók, kaskótok és gumiharanyok nézetek szerint. - A betegápoláshoz szükséges cikkek - valódí francia különlegességek női, úvvegek frösi rendeltetése, sapkák. Általános árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve titoktartással.

Megnyitott a

KARÁCSONYI KIÁLLITÁS

Erzsébet-körút 28. I. emelet.

Legújabb és legkedveltebb

karácsonyi ajándékok:

- Arany órák.
- Arany láncok.
- Divatos ékszerek.
- Diszes ingaórák.
- Brillians-függők.
- Arany, ezüst dísz tárgyak.
- Elegáns éhányszelencék.
- Ezüst veretű börtárcák.

- Ezüst órák.
- Arany gyűrűk.
- Chinai ezüsttáruk.
- Brillians melltük.
- Arany karpercek.
- Arany kézelő-gombok.
- Arany-, ezüst-botok.
- Pontos ébresztő órák.

SERÉNYI órák és ékszerész

Budapest, VII., Erzsébet-körút 28. I. em. Telefon 580
Fióküzlet: II., Fő-utca 21. (Telefon 4359)
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

BUNDAK

Városi-	35	frttól	140	frtíg
Gazdász-	14	"	60	"
Ulster-	40	"	150	"
Utazóbundák	30	"	180	"
Télikabát	-----	-----	15	frt
Loden télikabát	-----	-----	6	"

Csakis kipróbált, elismert jó minőségek

KOCH TESTVEREK

legnagyobb férf-, nő- és gyermek ruha-áruház - Károly-körút 26.
2742szint, I. és II-ik em.

1000 és 1000 ember!!

Atal és öreg, közönl visszanyert erejét és egészségét Dr. Müller főtörzsorvos világhírű, jónek elismert regenerációs készítményének. Kiváló jónek bizonyultak azon emberek az egészségüknél, ifjúkori bukás és kioponyának következtében előállt idegzetbontottság, magánierő, a kerek és lábak ideges reszkése, gyengyelő-bajok, börtoralanság, félelemzés, kedélylehangoltság, ideges fejfájás, migrén, kiválókép pedig férful gyengeség (impotencia) és minden ebből folyó gyengeségi állapotok. A gyógyítás már rövid idő alatt beáll a dr. Müller főtörzsorvos-féle regenerációs készítmények következtében. Ara kimerítő orvosi használati utasítású egy doboz 6.00 - 50 fillérel több. Azon kívül dr. Müller főtörzsorvos-féle infokoló és lábakosok, melyek a huzosó minden kifolyását (szankó) forráknak, mint nőknél (fehér folyás) pár nap alatt gyógyítják. Ara kimerítő orvosi utasítású Nr. I. új bajokra kor. 8.00, Nr. II. régi folyásra kor. 5.-, postán 50 fillérel több, porát nélkül. - Csak valódí, a bécsi Sz.-György gyógyszerterárból való készítmények kéreandók.
Főraktár Budapeston:

Török József gyógyszerterárban
Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26. szám.

Kérjen - csak !

BECHER FÉLE
KARLSBADI ANGOL KESERŰ
LEGJOE GYOMOR LIKOR
Aon Becher Liqueur fabrik Karlsbad
ALAPITVAOTT 1807

Tessék megkóstolni azután itélkezni!
Raktár Budapeston: Lohmayer J. F., Károly-körút 18.
Nagyzeben: Winkler József.

Legrégibb, legelterjedtebb magyar éleclap.

48-ik évfolyam.

Mutavány-
számot bár-
ki ingyen és
bérmentve
kap.

Lapunk magánelőzetős
idé nem érve kassznók,
kivételk, vendégek elv-
nyegedévre 4 kor. helyett
3 kor.-ért rendelhetik meg.

Csim egy-
szertűn:
ÜSTÖKÖS
Budapest.

Páratlan, rendkívül kedvezményben részesíti előfzetőt.
Előfzetési ára negyedévre 4 korona.

Ezen specialista legmelegebben ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket rendelés intézkedésben és a kórház hügyosorvosi és bajkórós osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista, emeritált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megzavarása nélkül leg-
rövidebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármily
régí és makacs

titkos betegséget

(hügyosfolyást, sebeket, syphilit, bőrbeteg-
ségeket és önfertőzésből támadt idegbajokat).
Meglepő az eredmény **FÉRFUI GYEN-
GÉSÉGNEL (IMPOTENTIA)** még öre-
gebb egyéneknél is.

Lovelokra díjjalanni válasz; kívánatra gyógyszerok

Rendelés 9-3-ig és este 6-8-ig
Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.
(a New-York palotával szemben), félelemlet.
Bejárat a léposónál. Külön várótermek

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1 szeszáltható vagy 8 db kivethető matraccal	10.-	1 szelí szodony egybetűi	5.-
1 rouge paplan	1.80	1 tengerfüli matracc	4.50
1 prima	2.30	1 lövedé	5.-
1 csobmr paplan	3.40	1 szlak köper függöny	8.-
1 szatin	2.80	1 szunis	1.50
1 sziltes csobmr	4.80	1 sz gyapjú	4.50
1 szelven sziltes paplan	2.50	1 szgy. 1 szszálterít bútor	5.50
1 fedrés szelven sz. papl.	15.00	1 sz gyapjú	12.-
1 jó váson paplan lepedő	2.-	1 nagy szobakönyög	2.80
1 sz. kény	1.80	1 sz. sz. sz. sz. sz. sz. sz.	5.30
1 szellő ágylakár pórdő	2.50	1 szgyelke I.	0.55
1 gyapjú	5.50	1 sztapstry ágylakár	1.60
1 jó löpökörő	1.80	1 sz. jó szilteskönyög	4.40
1 szel pórdő	4.60	1 sz. jó minőségek	4.75
1 szep fali szőnyög	7.50		

GICHNER JANOS
paplan, matracc és kénylőszőny. gyártó, szőnyög, függöny, vas-
bortó stb. nagy raktára.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendeléseket pontosan szállítjuk, nem tévedő árak kicserélés-
nek, vagy a pótszállítások.

Az „ATHENAUM” irodalmi és nyomdai részvényszerűségeit kiadásában megjelenik.

Köszöntő- könyv.

Írták Henrik és Roboz Andor.
Ára kötve szilnes borítékkal 1 korona 40 fillér.
Tartalmán verses köszöntőket gyermeknek részére, mindenféle alkalmakra, szilőlőkhöz nagy-
szilőlőkhöz, mindenféle rokoni-
hoz, barátihoz, ismeretkés-
hez, tanárihoz stb.
Kapható a kiadó-társulatnál
Budapesten, VII., Kerepest-ut
84. szám, és minden könyv-
kereskedésben.

Schunda V. József

udvari hangszergyáros
a m. kir. opera, a m. kir. zeneaka-
démia és nemzeti zenede szállítéja
BUDAPEST, MAGYAR-UTCA 18. SZ.
Ajánlja saját gyárban készült réz-fuvó, fa-fuvó,
vonó, ütő- hangszereket és harmoniumait, vala-
mint saját találmányu
cimbalmait és tárogatóit.
Nagy, képes árjegyzék ingyen.

Nem téveszti össze ó-
gúnket haszonvevékkel,
a ki megfgyeli véd-
jegyünkét, mert:

az „Angol szabó”-hoz
KOHN HEILMANN és FIAI
os. és kir. udv. szállítók
Budapest, Károly-körút 12.
összes ruhát ó védjegy-
gyel hozza forgalomba.

